A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2010. szeptember 8.*

A T-29/05. sz. ügyben,

a **Deltafina SpA** (székhelye: Orvieto [Olaszország], képviselik: R. Jacchia, A. Terranova, I. Picciano, F. Ferraro, J.-F. Bellis és F. Di Gianni ügyvédek)

felperesnek,

az **Európai Bizottság** (képviselik kezdetben: É. Gippini Fournier és F. Amato, később: É. Gippini Fournier és V. Di Bucci, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

* Az eljárás nyelve: olasz.

az [EK] 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/C.38.238/B.2 – „nyersdohány”-ügy – Spanyolország) 2004. október 20-án hozott C (2004) 4030 végleges bizottsági határozat megsemmisítése, és másodlagosan az e határozatban a felperessel szemben kiszabott bírság összegének csökkentése iránt benyújtott kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (negyedik tanács),

tagjai: Czúcz O. elnök, I. Labucka és K. O’Higgins (előadó) bírák,

hivatalvezető: J. Palacio González főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. június 9-i tárgyalásra

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita előzményei

1 A felperes Deltafina SpA olasz társaság, amelynek fő tevékenysége a nyersdohány elsődleges feldolgozása és a feldolgozott dohány forgalmazása. E társaság az amerikai Universal Corp. társaság 100%-os tulajdonában áll az utóbbi kizárólagos tulajdonában

álló leányvállalat, az amerikai Universal Leaf Tobacco Company Inc. (a továbbiakban: Universal Leaf) társaság révén.

2 A Universal Leaf kizárólagos tulajdonában áll a nyersdohány elsődleges feldolgozásával foglalkozó négy spanyolországi vállalkozás (a továbbiakban: feldolgozók vagy spanyol feldolgozók) egyike, a Tabacos Españoles, SL (a továbbiakban: Taes) is.

3 A fenti 1. és 2. pontban említett társaságokat magában foglaló csoport a továbbiakban: Universal-csoport.

4 2001. október 3-án és 4-én az Európai Közösségek Bizottsága – olyan információk birtokában, amelyek szerint a spanyol nyersdohány-feldolgozók és -termelők az EK 81. cikk szerinti jogsértéseket követtek el – az [EK 81.] és az [EK 82.] cikk végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. L 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 14. cikke alapján vizsgálatot folytatott e feldolgozók közül három társaság, a Compañia española de tabaco en rama, SA (a továbbiakban: Cetarsa), az Agroexpansión, SA, a World Wide Tobacco España, SA (a továbbiakban: WWTE), továbbá az Asociación Nacional de Empresas Transformadoras de Tabaco (a továbbiakban: Anetab) helyiségeiben.

5 A Bizottság a Maison des métiers du tabac és a Fédération européenne des transformateurs de tabac helyiségeiben, valamint a Federación nacional de cultivadores de tabaco (a továbbiakban: FNCT) helyiségeiben is folytatott vizsgálatokat 2001. október 3-án, illetőleg 2001. október 5-én.

6 2002. január 16-i levelükben a feldolgozók és az Anetab a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közleményre (HL 1996. C 207., 4. o.; a továbbiakban: engedékenységi közlemény) hivatkozással tájékoztatták a Bizottságot együttműködési szándékukról.

7 2002. január 21-i levelükben a feldolgozók és az Anetab információkat szolgáltattak a Bizottságnak.

8 2002. február 15-i levelében a Universal Leaf tájékoztatta a Bizottságot arról, hogy teljes mértékben támogatja a Taes engedékenységi közlemény keretében való együttműködésére irányuló kezdeményezését. Azt is tudatta a Bizottsággal, hogy a Deltafina és a Taes együtt készíti a Taes spanyol nyersdohánypiacon kifejtett szerepét és tevékenységeit ismertető beadványt, és hogy reméli, hogy a Deltafina ily módon részesülhet az engedékenységi közleményből eredő előnyökben.

9 2002. február 18-án a Taes megküldte a Bizottságnak a fenti 8. pontban említett beadványt.

10 A Bizottság ezt követően több információkérést intézett a spanyol feldolgozókhoz, az Anetabhoz és az FNCT-hez a 17. sz. rendelet 11. cikke alapján. A Bizottság a spanyol földművelésügyi, halászati és élelmezésügyi minisztériumtól (a továbbiakban: földművelésügyi minisztérium) szintén kért információkat a mezőgazdasági termékekre vonatkozó spanyol szabályozást illetően.

11 2003. december 11-én a Bizottság megindította a jelen ügyhöz vezető eljárást, és kifogásközlést fogadott el, amelyet húsz vállalkozáshoz, illetve egyesüléshez – köztük a spanyol feldolgozókhoz, a Deltafinához, a Universalhoz, a Universal Leafhez, az Anetabhoz és az FNCT-hez címzett.

12 A szóban forgó vállalkozások és egyesülések hozzáférhettek a Bizottság vizsgálati irataihoz a számukra megküldött CD-ROM-on található másolat formájában, és a Bizottság által felhozott kifogásokra válaszul benyújtották írásbeli észrevételeiket. A Deltafina 2004. március 1-jén terjesztette elő írásbeli észrevételeit.

13 2004. március 29-én tárgyalást tartottak, amelyen a Deltafina részt vett.

14 A versenykorlátozó magatartásokkal és erőfölénnyel foglalkozó tanácsadó bizottsággal folytatott konzultációt követően és a meghallgatási tisztviselő zárójelentésére tekintettel a Bizottság 2004. október 20-án elfogadta az [EK] 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/C.38.238/B.2 – „nyersdohány"-ügy – Spanyolország) a C(2004) 4030 végleges határozatot (a továbbiakban: megtámadott határozat), amelynek összefoglalóját az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* tették közzé 2007. április 19-én (HL L 102., 14. o.).

15 A megtámadott határozat a spanyol nyersdohánypiacon létrehozott és megvalósított két horizontális kartellre vonatkozik.

16 Az első kartell – amelyben a feldolgozók és a Deltafina vettek részt – arra irányult, hogy az 1996–2001 közötti időszakban évente rögzítsék az egyes nyersdohányfajták minőségtől független átlagos szállítási árának felső határát, és felosszák az egyes nyersdohányfajták azon mennyiségét, amelyet az egyes feldolgozók felvásárolhattak a termelőktől (lásd többek között a megtámadott határozat (74)–(76) és (276) preambulumbekezdését). 1999-től 2001-ig a feldolgozók és a Deltafina megállapodtak az egyes nyersdohányfajták és minőségi osztályok „termeltetési szerződésekhez" mellékelt táblázatokban szereplő árkategóriáiban és „más feltételekben" – tudniillik a

termelőnkénti és termelőcsoportonkénti átlagár alsó határában – is (lásd többek között a megtámadott határozat (77)–(83) és (276) preambulumbekezdését).

17 A fenti 16. pontban ismertetett kartell a továbbiakban: a feldolgozók kartellje.

18 A megtámadott határozatban meghatározott második kartellben a három spanyol mezőgazdasági szakszervezet, azaz az Asociación agraria de jóvenes agricultores (a továbbiakban: ASAJA), az Unión de pequeños agricultores (a továbbiakban: UPA) és a Coordinadora de organizaciones de agricultores y ganaderos (a továbbiakban: COAG), valamint a Confederación de cooperativas agrarias de España (a továbbiakban: CCAE) vettek részt. E kartell keretében az 1996–2001 közötti időszakban évente megállapodtak az egyes nyersdohányfajták és minőségi osztályok „termeltetési szerződésekhez" mellékelt táblázatokban szereplő árkategóriáiban és „más feltételekben" (lásd többek között a megtámadott határozat (77)–(83) és (277) preambulumbekezdését).

19 A fenti 18. pontban ismertetett kartell a továbbiakban: a termelők képviselőinek kartellje.

20 A megtámadott határozatban a Bizottság úgy véli, hogy e kartellek külön-külön az EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti – egységes és folyamatos – jogsértést valósítanak meg (lásd többek között a megtámadott határozat (275)–(277) preambulumbekezdését).

21 A Bizottság e határozat 1. cikkében a feldolgozók kartelljéért való felelősséget kilenc vállalkozásnak (köztük a spanyol feldolgozóknak és a Deltafinának), a termelők képviselőinek kartelljéért való felelősséget pedig az ASAJA-nak, az UPA-nak, a COAG-nak és a CCAE-nak (a továbbiakban együttesen: a gyártók képviselői) tudja be.

22 A megtámadott határozat 2. cikkében a Bizottság arra kötelezi e vállalkozásokat és a termelők képviselőit, hogy azonnal vessenek véget az 1. cikkben említett jogsértéseknek, amennyiben ezt még nem tették meg, és a jövőben tartózkodjanak az olyan versenykorlátozó magatartás tanúsításától, amelynek célja vagy hatása e jogsértésekkel azonos vagy egyenértékű.

23 A megtámadott határozat 3. cikkében a Bizottság a következő bírságokat szabta ki:

– Deltafina: 11 880 000 euró;

– Cetarsa: 3 631 500 euró;

– Agroexpansión: 2 592 000 euró;

– WWTE: 1 822 500 euró;

– Taes: 108 000 euró;

– ASAJA: 1000 euró;

– UPA: 1000 euró;

– COAG: 1000 euró;

– CCAE: 1000 euró.

24 A Deltafinával szemben kiszabott bírság összege tükrözi többek között a feldolgozók kartelljében általa betöltött irányítói szerepet (a megtámadott határozat (435) és (436) preambulumbekezdése). E szerepre tekintettel a Bizottság 50%-kal növeli a bírság alapösszegét súlyosító körülmények címén. A Deltafina ugyanakkor enyhítő körülmények címén a bírság alapösszegének 40%-os csökkentésében (a megtámadott határozat (437) és (438) preambulumbekezdése), és a közigazgatási eljárás keretében tanúsított együttműködése alapján a bírság összegének 10%-os csökkentésében részesül (a megtámadott határozat (448)–(456) preambulumbekezdése).

25 A megtámadott határozat 3. cikkéből az is kitűnik, hogy a WWTE anyavállalatai a WWTE-vel szemben kiszabott bírság megfizetéséért, az Agroexpansión anyavállalata pedig az Agroexpansiónnal szemben kiszabott bírság megfizetéséért egyetemlegesen felelnek.

Az eljárás és a felek kérelmei

26 A Törvényszék Hivatalához 2005. január 20-án benyújtott keresetlevelével a Deltafina előterjesztette a jelen keresetet.

27 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék (negyedik tanács) a szóbeli szakasz megnyitásáról döntött, és az eljárási szabályzata 64. cikkében előírt pervezető intézkedések keretében a feleket bizonyos iratok benyújtására hívta fel, és kérdéseket intézett hozzájuk. A felek e kéréseknek a megszabott határidőn belül eleget tettek.

28 A felek szóbeli előadásainak és a Törvényszék által feltett kérdésekre adott válaszaiknak a meghallgatására a 2009. június 9-i tárgyaláson került sor.

29 A Deltafina azt kéri, hogy a Törvényszék:

– semmisítse meg a megtámadott határozatot;

– másodlagosan csökkentse a bírság összegét;

– kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

30 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

– utasítsa el a keresetet mint részben elfogadhatatlant és teljességgel megalapozatlant;

– kötelezze a felperest a költségek viselésére;

– ennek hiányában kötelezze a feleket saját költségeik viselésére, ha a felperes ugyanolyan mértékben lesz pervesztes, mint a Bizottság, vagy kötelezze a felperest saját költségeinek és a Bizottság részéről felmerült költségek egy részének viselésére, ha a felperes nagyrészt pervesztes lesz.

A jogkérdésről

31 Keresete alátámasztására a Deltafina tizenegy jogalapot terjeszt elő:

– az első keretében az EK 81. cikk (1) bekezdésének, [az EK 81. cikkben] és [az EK 82. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 23. cikke (2) bekezdése a) pontjának, a jogszerűség és a személyes felelősség elvének, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésére és hatáskörrel való visszaélésre hivatkozik;

– a második keretében az 1/2003 rendelet 27. cikke (1) és (2) bekezdésének, a védelemhez és a tisztességes eljáráshoz való jognak, lényeges eljárási szabályoknak, a jogszerűség, a jogbiztonság és az arányosság elvének, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésére, és hatáskörrel való visszaélésre hivatkozik;

– a harmadik keretében az EK 81. cikk (1) bekezdésének, az 1/2003 rendelet 2. cikkének és [az EK 81.] és [EK 82. cikkben] szereplő, a kereskedelemre gyakorolt hatás fogalmáról szóló iránymutatás (HL 2004. C 101., 81. o.) 43. pontjának, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésére hivatkozik;

– a negyedik keretében az 1/2003 rendelet 2. cikkének és a 23. cikke (2) bekezdésének, a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az [ESZAK 65. cikk] (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatás (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o.; a továbbiakban: iránymutatás) 1.A. pontjának és 5. pontja d) alpontjának, az arányosság és az „egyenlő bánásmód és az azonos magatartásért azonos büntetés” elvének, az

indokolási kötelezettségnek a megsértésére, valamint hatáskörrel való visszaélésre hivatkozik;

– az ötödik keretében az 1/2003 rendelet 23. cikke (3) bekezdésének, az iránymutatás 1.B. pontjának és az egyenlő bánásmód elvének a megsértésére, valamint hatáskörrel való visszaélésre hivatkozik;

– a hatodik keretében az 1/2003 rendelet 23. cikke (3) bekezdésének, az iránymutatás 2. pontjának és az indokolási kötelezettségnek a megsértésére, valamint hatáskörrel való visszaélésre hivatkozik;

– a hetedik keretében az 1/2003 rendelet 23. cikke (3) bekezdésének és az iránymutatás 3. pontjának a megsértésére, valamint hatáskörrel való visszaélésre hivatkozik;

– a nyolcadik keretében az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének és az iránymutatás 5. pontja a) alpontjának a megsértésére hivatkozik;

– a kilencedik keretében az 1/2003 rendelet 23. cikke (3) bekezdésének, az iránymutatás preambulumának és 4. pontjának, az engedékenységi közlemény B. szakasza e) pontjának és D. szakaszának, az egyenlő bánásmód elvének és az indokolási kötelezettségnek a megsértésére, valamint hatáskörrel való visszaélésre hivatkozik;

– a tizedik keretében az 1/2003 rendelet 23. cikke (3) bekezdésének, az iránymutatás 5. pontja b) alpontjának és az arányosság elvének a megsértésére, valamint hatáskörrel való visszaélésre hivatkozik;

– és a tizenegyedik keretében az egyenlő bánásmód elvének, a büntetések visszahatató hatálya tilalmának és a bizalomvédelem elvének megsértésére, valamint hatáskörrel való visszaélésre hivatkozik.

32 A felperes elsődlegesen a megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelmet alátámasztó első három jogalapra hivatkozik. Másodlagosan terjeszti elő a következő hét, a bírság összegének csökkentése iránti kérelemhez kapcsolódó jogalapot. A szintén a bírság összegének csökkentésére irányuló utolsó jogalapra harmadlagosan hivatkozik az azt megelőző hét jogalap elutasítása esetén.

1. *A hatáskörrel való visszaélésre alapított kifogásokról*

33 A Deltafina a keresete alátámasztására előterjesztett jogalapok keretében – a harmadik és a nyolcadik jogalap kivételével – többek között azt rója a Bizottság terhére, hogy visszaélt hatáskörével.

34 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a következetes ítélkezési gyakorlat szerint hatáskörrel való visszaélés fogalma arra a helyzetre utal, amikor valamely közigazgatási hatóság a hatásköreit olyan cél érdekében gyakorolja, amely eltér attól a céltól, amelyre tekintettel ezen hatáskörökkel felruházták. Valamely határozat csak akkor valósít meg hatáskörrel való visszaélést, ha az objektív, releváns és egyező bizonyítékok alapján olyan határozatnak tűnik, amelyet kizárólag vagy legalábbis nagyrészt a hivatkozott céltól eltérő célok, vagy az ügy körülményeinek kezelésére az EK-Szerződés által kifejezetten előírt eljárás megkerülése érdekében fogadtak el (a Bíróság C-331/88. sz., Fedesa és társai ügyben 1990. november 13-án hozott ítéletének [EBHT 1990., I-4023. o.] 24. pontja, és a C-407/04. P. sz., Dalmine kontra Bizottság ügyben 2007. január 25-én hozott ítéletének [EBHT 2007., I-829. o.] 99. pontja).

35 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a Deltafina csupán általános jelleggel hivatkozik a hatáskörrel való visszaélésre alapított kifogásokra, anélkül hogy alátámasztásukra bármely bizonyítékot vagy magyarázatot adna elő, és azt sem határozza meg, hogy a Bizottságnak valójában mi volt a célja a megtámadott határozat elfogadásával. Az ily módon előterjesztett kifogások nem felelnek meg az eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-ának c) pontja szerinti követelményeknek, amennyiben nem kellően egyértelműek és pontosak ahhoz, hogy lehetővé tegyék az alperes részére védekezésének előkészítését, és hogy a Törvényszék adott esetben további erre vonatkozó információ nélkül határozni tudjon a keresetről. Ennélfogva e kifogásokat elfogadhatatlannak kell nyilvánítani (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-352/94. sz., Mo och Domsjö kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1989. o.] 333. és 334. pontját).

2. *A megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelmekről*

Az EK 81. cikk (1) bekezdésének, az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdése a) pontjának, a jogszerűség és a személyes felelősség elvének és az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított, első jogalapról

36 A Deltafina által előterjesztett első jogalap négy részre tagolódik. Az első rész keretében a Deltafina azt kifogásolja, hogy a Bizottság valamely olyan piacon elkövetett jogsértéséért tartja felelősnek, amelyen nincs jelen. A második rész keretében arra hivatkozik, hogy az álláspontja szerint neki betudott magatartások nem tartoznak az EK 81. cikk (1) bekezdésének és az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdése a) pontjának hatálya alá. A harmadik rész keretében úgy véli, hogy a Bizottság tévesen minősítette őt a

feldolgozók kartellje irányítójának. Végül a negyedik rész keretében arra hivatkozik, hogy a Bizottság nem határozta meg a megtámadott határozatban az érintett piacot.

37 A Törvényszék a két első jogalapot együttesen, ezt követően a harmadik és a negyedik részt külön-külön vizsgálja.

38 Az indokolási kötelezettség megsértésére alapított azon kifogást illetően, amelyet a Deltafina a jelen jogalap keretében anélkül ad elő, hogy azt e jogalap négy részének bármelyikéhez kapcsolná, meg kell állapítani, hogy a Deltafina a kifogásra vonatkozóan semmilyen magyarázatot nem szolgáltat. Ennélfogva azt mint elfogadhatatlant el kell utasítani az eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-ának c) pontjára tekintettel (lásd a fenti 35. pontot).

Az arra alapított első részről, hogy a Bizottság valamely olyan piacon elkövetett jogsértésért tartja felelősnek a Deltafinát, amelyen nincs jelen, és az arra alapított második részről, hogy a Deltafinának betudott magatartások nem tartoznak az EK 81. cikk (1) bekezdésének és az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdése a) pontjának hatálya alá

– A felek érvei

39 A Deltafina elsősorban arra hivatkozik, hogy nem tevékenykedik a nyersdohány felvásárlásának és elsődleges feldolgozásának spanyolországi piacán, így amennyiben e piac képezi az érintett piacot, nem vonható felelősségre az e piacon tanúsított magatartásokért.

40 Másodsorban a Deltafina előadja, hogy nem vett részt a feldolgozók között kötött megállapodások kidolgozásában, és nem alkalmazta azokat, mivel nem volt jogosult Spanyolországban feldolgozóként működni, tehát sem a spanyol nyersdohánytermelőkkel nem tárgyalhatott a szerződésekről, és azokat nem köthette meg, sem a felvásárlásra kerülő nyersdohánymennyiségek elosztásában nem vehetett részt. Álláspontja szerint nem tudható be neki a magatartásokért való önálló vagy együttes felelősség, „még kevésbé a feldolgozók kartellje irányítójának szerepe, hanem sokkal inkább valamely" a kartellen objektív és szubjektív szempontból is kívül álló, ugyanakkor az elkövetők cselekményeit közvetetten – a megbeszéléseken való részvétel, információcsere, a résztvevők közötti közvetítés, a dokumentumok és adatok megőrzése útján – elősegítő személy szerepe. Márpedig e magatartásokra nem vonatkozik az EK 81. cikk (1) bekezdése, sem az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja, ennélfogva azok nem szankcionálhatók.

41 A Deltafina állításai alátámasztására az [EK] 81. cikk (1) bekezdésének és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/E-2/37.857 – „szerves peroxidok"-ügy) 2003. december 10-én hozott 2005/349/EK bizottsági határozatra (HL 2005. L 110., 44. o., a továbbiakban: „szerves peroxidok"-határozat) hivatkozik. Kifejti, hogy e határozatban a Bizottság az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértését az érintett kartellen kívül álló vállalkozás – tudniillik az AC-Treuhand AG tanácsadó cég – tekintetében állapította meg az utóbbi által tanúsított olyan magatartások alapján, amelyek hasonlóságot mutatnak a Deltafina terhére rótt magatartással. A Deltafina megállapítja, hogy e tanácsadó vállalkozással szemben – annak ellenére, hogy döntő szerepet töltött be a kartell megszervezésében és végrehajtásában, és hogy e kartell „őrének" tekintették – csupán jelképes bírságot szabtak ki 1000 euró összegben a „viszonylag újszerű helyzet" okán.

42 A Bizottság elsősorban azt a választ adja, hogy a Deltafina azon álláspontját, amely szerint az EK 81. cikk (1) bekezdése nem alkalmazható az érintett piacon közvetlenül

nem tevékenykedő vállalkozásokra, egyáltalán nem támasztja alá e rendelkezés szövege. E rendelkezés alkalmazása szempontjából annak van jelentősége, hogy a kérdéses vállalkozás részt vett-e olyan versenykorlátozó magatartásban, amely a tagállamok közötti kereskedelemre érzékelhető hatással járhat.

43 Másodsorban a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Deltafina azon állítása, amely szerint a terhére rótt magatartások nem tartoznak az EK 81. cikk (1) bekezdése tilalmának hatálya alá, nemcsak teljességgel megalapozatlan, hanem ellentmond több, a keresetlevélben szereplő állításnak is.

44 Ezenfelül a Bizottság megállapítja, hogy egyrészt a Deltafina maga tekinti úgy, hogy szerepe az AC-Treuhand által a „szerves peroxidok"-határozat alapjául szolgáló ügyben betöltött szerephez hasonlítható, másrészt az ilyen szerep szankcionálható az EK 81. cikk (1) bekezdése alapján.

– A Törvényszék álláspontja

45 A jelen jogalap első részét illetően meg kell állapítani, hogy a felek nem vitatják azt, hogy a Deltafina Spanyolországban – amely a jelen ügyben az érintett piacot képezi – nem vásárol fel a termelőktől nyersdohányt, és nem végez a nyersdohány elsődleges feldolgozásához kapcsolódó tevékenységeket. A Deltafina e tagállamban csupán az ágazat ezt követő szakaszában – a jelen ügyben a feldolgozott dohánynak a dohánygyártók részére történő viszonteladása céljából való felvásárlásában – vesz részt.

46 Meg kell állapítani, hogy ennélfogva a Deltafina nincs jelen az érintett piacon, azaz – amint az a lenti 82. pontban szerepel – a nyersdohány felvásárlásának és elsődleges feldolgozásának spanyol piacán.

47 Mindazonáltal e megállapításból nem lehet arra következtetni, hogy a Bizottság nem volt jogosult a Deltafina szankcionálására az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértése miatt.

48 Ugyanis amint azt a Törvényszék már kimondta a T-99/04. sz., AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben 2008. július 8-án hozott ítéletének (EBHT 2008., II-1501. o.) 122. pontjában, valamely vállalkozás megsértheti az EK 81. cikk (1) bekezdésében előírt tilalmat, ha a más vállalkozásokkal egyeztetett magatartásának célja a verseny korlátozása a közös piacon belüli releváns piacon, anélkül hogy mindez szükségképpen azt feltételezné, hogy ő maga az említett releváns piacon tevékenykedik.

49 A Törvényszék ugyanebben az értelemben megállapította a fenti 48. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 127. pontjában, hogy nincs kizárva, hogy valamely vállalkozás részt vehessen a verseny korlátozásának végrehajtásában akkor is, ha nem korlátozza a saját cselekvési szabadságát azon a piacon, ahol elsődlegesen kifejti tevékenységét. Bármilyen egyéb értelmezés ugyanis a hatékony érvényesülésével és az EK 3. cikk (1) bekezdésének g) pontjára tekintettel értelmezett, a belső piaci torzításmentes verseny fenntartásának biztosítására vonatkozó alapvető céljával ellentétes mértékben szűkíthetné az EK 81. cikk (1) bekezdésében megállapított tilalom terjedelmét, mivel – pusztán azon tény miatt, hogy a közreműködés nem azon releváns piacra vonatkozó gazdasági tevékenységből ered, ahol a verseny korlátozása megvalósul, vagy azt megvalósítani célozzák – nem tenné lehetővé az azzal szembeni fellépést, ha valamely vállalkozás aktívan közreműködik a verseny korlátozásában. Ugyanezen ítélet 128. pontjában a Törvényszék kimondta, hogy a „vállalkozások közötti megállapodások" kifejezésnek az EK 81. cikk (1) bekezdése és az EK 3. cikk (1) bekezdésének g) pontja által követett célok fényében történő

értelmezése a kartell és a jogsértést elkövető vállalkozás olyan meghatározását támasztja alá, amely nem tesz különbséget azon ágazat vagy piac szerint, ahol az érintett vállalkozások tevékenykednek.

50 Márpedig a jelen ügyben – amint az a lenti 122–133. pontban részletesen szerepel – bizonyítást nyert, hogy a Deltafina aktívan és közvetlenül részt vett a feldolgozókkal egy olyan kartellban, amelyről tudta, vagy tudhatta, hogy a verseny spanyolországi nyersdohány-ágazatban való kizárására vagy korlátozására irányul.

51 A Törvényszék fenti 48. pontban ismertetett értékelése abból a szempontból is releváns a jelen ügyben, hogy míg az AC-Treuhand – mint tanácsadó vállalkozás – egyáltalán nem tevékenykedett versenytársként az érintett termékpiac, vagyis a szervesperoxid-piac akár kínálati, akár keresleti oldalán, a Deltafina ezzel szemben a spanyol feldolgozók elsődleges vevőjeként a termelési vagy forgalmazási láncban közvetlenül azon piac alatt elhelyezkedő piacon tevékenykedett Spanyolországban, amelyen a vitatott versenyellenes magatartást tanúsították. A Deltafina ezenfelül Olaszországban jelen volt a jelen ügy tárgyát képezővel azonos érintett termékpiacon.

52 Következésképpen az első jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

53 A jelen jogalap második részét illetően az azon az előfeltevésen alapul, hogy a Deltafina nem vett részt aktívan és közvetlenül a feldolgozók kartelljében az utóbbiakkal azonos módon, hanem csupán „közvetetten” elősegítette annak végrehajtását.

54 Ugyanakkor – amint az a fenti 50. pontban már megállapítást nyert, és a továbbiakban a lenti 122–133. pontban szerepel – ezen előfeltevés téves.

55 Semmi esetre sem helytálló a Deltafina azon álláspontja sem, amely szerint azon vállalkozások, amelyek csupán feltételhez kötött, járulékos vagy passzív módon járulnak hozzá valamely kartell végrehajtásához, nem sértik meg az EK 81. cikkének (1) bekezdését, és így az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján bírsággal sem sújthatók.

56 Ennek megfelelően a Törvényszék a fenti 48. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben hasonló álláspontot utasított el, miután emlékeztetett az azon feltételekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatra, amelyeknek valamely vállalkozás kartellben való részvétele esetén teljesülniük kell ahhoz, hogy e vállalkozás mint a jogsértés társtettese felelősségre vonható legyen (129–136. pont).

57 Ebben az ítéletben a Törvényszék különösen arra emlékeztetett, hogy a jogsértés egészének a kartellben részt vett vállalkozásnak való betudása abban az esetben felel meg a személyes felelősség elve követelményeinek, ha a két – egy objektív és egy szubjektív – feltétel teljesül.

58 Az első feltételt illetően a Törvényszék megállapította, hogy az az ítélkezési gyakorlat szerint akkor teljesül az ugyanazon a releváns piacon működő versenytársak, valamint az ilyen versenytársak és ügyfeleik közötti kapcsolat tekintetében, ha a részt vevő vállalkozás – akár feltételhez kötött, járulékos vagy passzív módon, például hallgatólagos jóváhagyással és e kartell hatóságoknak történő bejelentésének

elmulasztásával – hozzájárult a kartell végrehajtásához (a fenti 48. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 133. pontja).

59 A Törvényszék akként jutott erre a megállapításra, hogy először is rögzítette, hogy a Bizottságnak elég azt megállapítania valamely vállalkozás kartellben való részvételének bizonyítása céljából, hogy az érintett vállalkozás részt vett azokon a találkozókon, amelyek során versenyellenes jellegű megállapodásokat kötöttek, anélkül hogy ezek ellen nyilvánosan tiltakozott volna (a fenti 48. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 130. pontja). A Törvényszék hozzátette, hogy a vállalkozásnak valamely időben elhúzódó jogsértő magatartások összességéből álló egységes megállapodásban való részvételének bizonyítása végett a Bizottságnak azt kell bizonyítania, hogy e vállalkozás saját magatartásával hozzá kívánt járulni az összes résztvevő által követett közös célokhoz, és hogy tudomása volt a más vállalkozások által ugyanezen célok követése érdekében tervezett vagy végrehajtott tényleges magatartásokról, vagy hogy azokat ésszerűen előre láthatta, és hogy kész volt vállalni annak kockázatát. E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a jogellenes kezdeményezés hallgatólagos jóváhagyása – anélkül, hogy az érintett vállalkozás nyilvánosan elhatárolódna annak tartalmától, és azt bejelentené a közigazgatási szerveknek – a jogsértés folytatására való ösztönzéssel jár, és megakadályozza annak felfedezését. A Törvényszék hangsúlyozta, hogy ez a részesség a jogsértésben való részvétel passzív módját valósítja meg, és ezért megalapozhatja a vállalkozás felelősségét egy egységes megállapodás keretében. A Törvényszék megállapította, hogy ezen elvek megfelelően alkalmazandók azokra a találkozókra, amelyeken nemcsak a versenytárs gyártók, hanem ügyfeleik is részt vettek.

60 Ezt követően a Törvényszék a fenti 48. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 131. pontjában megállapította, hogy azon vállalkozás személyes felelősségének meghatározását illetően, amelynek a kartellben való részvétele nem ugyanolyan terjedelmű és intenzitású, mint a többi vállalkozásé, az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy bár az EK 81. cikk (1) bekezdésében hivatkozott megállapodások és összehangolt magatartások szükségszerűen több vállalkozás közreműködésének az eredményei, akik mindnyájan társelkövetők a jogsértésben, de a részvételük többek között az érintett piac jellemzőitől, az egyes vállalkozások e piacon betöltött pozíciójától, az elérendő céloktól és a választott vagy tervbe vett végrehajtási módoktól függően különböző formát ölthet, önmagában az a körülmény, hogy az

egyes vállalkozások a rájuk jellemző sajátos formában vesznek részt a jogsértésben, nem elegendő ahhoz, hogy felelősségüket kizárják a jogsértés egészéért, beleértve azokat a magatartásokat, amelyeket gyakorlatilag más részt vevő vállalkozások hajtottak végre, de amelyeknek ugyanaz a versenyellenes célja vagy hatása.

61 Végül a Törvényszék ennek alapján azt állapította meg a fenti 48. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 132. pontjában, hogy azon ténynek, hogy valamely vállalkozás nem vett részt valamely kartell valamennyi összetevő elemében, illetve csekély szerepet játszott azokban, amelyekben részt vett, nincs jelentősége az általa elkövetett jogsértés megállapítása során. Mindamellett a Törvényszék hozzátette, hogy adott esetben az érintett vállalkozás részvételének korlátozott jelentősége nem kérdőjelezheti meg személyes felelősségét a jogsértés egészéért, azonban hatással van a felelősség kiterjedésének és súlyának értékelésére, és így a szankció szintjének meghatározására.

62 A második feltételt illetően a Törvényszék emlékeztetett a fenti 48. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 134. pontjában arra, hogy jogsértés egészének a részt vevő vállalkozással szembeni betudhatósága továbbá a saját szándéka olyan kifejezésétől függ, amely bizonyítja, hogy akár csak hallgatólagosan is, de jóváhagyja a kartell célkitűzéseit. A Törvényszék megállapította, hogy e szubjektív feltétel egyrészt a kartell hallgatólagos jóváhagyására és annak tartalmától való nyilvános elhatárolódás hiányára vonatkozó kritériummal jár, amennyiben e kritériumok magukban foglalják azon feltételezést, hogy az érintett vállalkozás továbbra is jóváhagyja a kartell célkitűzéseit és működését, másrészt pedig olyan igazolást jelent, amely lehetővé teszi az érintett vállalkozás együttes felelősségének megállapítását, hiszen saját magatartásával kívánt hozzájárulni a résztvevők összessége által követett közös célkitűzésekhez, és ismerte a többi résztvevő jogsértő magatartását, vagy azokat ésszerűen előre láthatta, és kész volt vállalni annak kockázatát.

63 A fenti 48. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 136. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy a fenti 57–62. pontban kifejtett elvek megfelelően alkalmazandók azon vállalkozás részvételére, amely gazdasági tevékenységéből és szakértelméből fakadóan nem hagyhatja figyelmen kívül a szóban forgó magatartások versenyellenes jellegét, és így nem elhanyagolható támogatást nyújthat a jogsértés elkövetéséhez.

64 A fentiekből következik, hogy az első jogalap második részét – mint megalapozatlant – szintén el kell utasítani.

Az arra alapított harmadik részről, hogy a Bizottság tévesen minősítette a Deltafinát a feldolgozók kartellje irányítójának

– A felek érvei

65 A Deltafina azt állítja, hogy a Bizottság tévesen minősítette őt a feldolgozók kartellje irányítójának.

66 Állításának alátámasztására a következő tényekre hivatkozik, amelyek miatt helyzete álláspontja szerint eltér azon vállalkozásokétól, amelyeket más ügyekben valamely kartell irányítójának tekintettek:

– nem töltött be kezdeményezői szerepet a feldolgozók terhére rótt magatartások tekintetében;

– egyetlen vállalkozást sem ösztönzött – még kevésbé kényszerített – a feldolgozók kartelljéhez való csatlakozásra;

– nem gyakorolt nyomást egyetlen vállalkozásra sem, de mindenesetre nem is gyakorolhatott;

– semmilyen szerepet nem töltött be a feldolgozók kartelljének irányításában vagy ellenőrzésében, amely kartellnek egyébiránt nem voltak „intézményesített irányító szervei”;

– elnöke, M. úr a feldolgozók kartelljének csupán négy találkozóján vett részt, és nem „hangolhatta össze a stratégiákat”;

– nem tanúsíthatta a keresleti oldal „díjszabásbeli irányítójának” *(price leader)* magatartását, mivel – tekintettel arra, hogy az ágazatnak nem a spanyol feldolgozókkal azonos szakaszában tevékenykedett – nem vásárolt fel nyersdohányt a termelőktől;

– soha nem volt sem jogi, sem ténybeli lehetősége arra, hogy szankciókat vagy megtorló intézkedéseket alkalmazzon a feldolgozók kartelljének azon tagjaival szemben, amelyek nem igazodtak a közös intézkedésekhez.

67 Ezenfelül a Deltafina vitatja a Bizottság azon állítását, amely szerint a Deltafinának betudott irányító szerepet a megtámadott határozatban csupán súlyosító körülményként

vették figyelembe. A Deltafina arra hivatkozik, hogy valójában e szerep képezte a terhére rótt kifogás egyedüli tárgyát.

68 A Bizottság először is azt a választ adja, hogy még annak feltételezése esetén is, hogy tévedett a Deltafinának a feldolgozók kartellje irányítójának való minősítésében, mindez nem mentesítheti a Deltafinát a terhére rótt jogsértésekre vonatkozó teljes felelősség alól, hanem legfeljebb a bírság összegének csökkentéséhez vezethet. Azt a tényt ugyanis, hogy a Deltafina a feldolgozók kartelljének irányítója volt, csupán súlyosító körülményként vették figyelembe a bírság kiszámításánál.

69 Ezenfelül a Bizottság úgy véli, hogy az első részt minden esetben megalapozatlanként kell elutasítani. E tekintetben egyrészt arra emlékeztet, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint korábbi határozathozatali gyakorlata önmagában nem szolgál jogi háttérként a versenyjogi bírságok kiszabásához. Másrészt a megtámadott határozat (435) preambulumbekezdésére utal, amely álláspontja szerint kellően egyértelmű és pontos indokokat állapít meg arra vonatkozóan, hogy a Deltafinát miért tekintették a feldolgozók kartellje irányítójának.

– A Törvényszék álláspontja

70 Meg kell állapítani, hogy a Deltafina a jogalap jelen részét a megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelmei alátámasztására terjeszti elő, és hogy az első két részhez hasonlóan azt kívánja bizonyítani, hogy a Bizottság nem vonhatta felelősségre a feldolgozók kartelljéért.

71 Márpedig – amint arra a Bizottság helyesen hivatkozik – a feldolgozók kartelljében a Deltafinának betudott irányítói szerepet a megtámadott határozatban csupán a bírság összegének kiszámítása keretében, súlyosító körülményként vették figyelembe (lásd a megtámadott határozat (435) és (436) preambulumbekezdését). A Deltafina utalásaival ellentétben a Bizottság nem azon megállapítás következtében vonta felelősségre a Deltafinát a jogsértésért, hogy az irányítói szerepet töltött be a feldolgozók kartelljének keretében, hanem a többek között a megtámadott határozat (359)–(369) preambulumbekezdésében összefoglalt tényekre alapított azon megállapítás alapján, hogy a Deltafina közvetlenül és aktívan részt ett az említett kartellben. Más szóval a feldolgozók kartelljében betöltött irányítói szerep Deltafinának való betudása nem befolyásolta a Deltafina jogsértés elkövetésért való felelősségének megállapítását.

72 Kétségkívül a Deltafina azon cselekményei, amelyek alapján a Bizottság a Deltafinát a feldolgozók kartellje irányítójának minősítette, lényegében megegyeznek azokkal, amelyek alapján megállapította a Deltafina említett kartellben való részvételét. Mindez nem változtat azon, hogy – amint azt a Bizottság beadványaiban helyesen állapítja meg – annak meghatározása, hogy valamely vállalkozás részt vett-e e kartellben, és hogy e részvétel adott esetben milyen terjedelmű és intenzitású volt, két külön értékelés tárgyát képezi, amelyek közül az első az EK 81. cikk (1) bekezdése megsértésének megállapítására, a második a szankció szintjének meghatározására irányul.

73 A fenti megfontolásokból következik, hogy az első jogalap harmadik része még megalapozottsága esetén sem eredményezheti a megtámadott határozat megsemmisítését. Ennélfogva azt – mint az első jogalap keretében hatástalant – el kell utasítani. Ugyanakkor e harmadik részt a hatodik jogalap – amely részben ugyanezen érveken alapul – vizsgálatánál veszi figyelembe a Törvényszék.

Az arra alapított negyedik részről, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem határozta meg az érintett piacot

– A felek érvei

74 A Deltafina kifogásolja, hogy a Bizottság nem határozta meg az érintett termék- és földrajzi piacot a megtámadott határozatban.

75 E tekintetben a Deltafina először is a T-61/99. sz., Adriatica di Navigazione kontra Bizottság ügyben 2003. december 11-én hozott ítélet (EBHT 2003., II-5349. o.) 27. és azt követő pontjaira hivatkozik. Azt állítja, hogy ezen ítélet 30. pontja szerint az érintett piac Bizottság általi meghatározásával szembeni kifogások az EK 81. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó, a vállalkozások közötti „megállapodás" létrejöttétől, a „tagállamok közötti kereskedelem érintettségétől" és a „verseny fenyegetettségétől" különböző tényekre – így többek között a kérdéses kartell terjedelmére, egyedi vagy átfogó jellegére és az egyes érintett vállalkozások részvételének mértékére – is vonatkozhatnak. Ez utóbbi jellemzők szorosan kapcsolódnak az együttes jogsértések elkövetéséért való személyes felelősség elvéhez, valamint olyan általános jogelvekhez, mint a jogbiztonság és az arányosság elve. A Deltafina azt is megállapítja, hogy ugyanezen ítélet 32. pontja szerint „[t]ehát kívánatos az, hogy amikor a Bizottság elfogadja az adott vállalkozásnak az összetett, együttes és folyamatos jogsértésben – mint amilyenek gyakran a kartellek – való részvételét megállapító határozatot, az [EK 81. cikk (1) bekezdése] egyes alkalmazási feltételei betartásának ellenőrzésén kívül azt is figyelembe vegye, hogy amennyiben e határozat valamennyi címzettjének személyes felelősségét megállapítja, azt kizárólag az egyes címzetteknek a megfelelően körülhatárolt és szankcionált együttes magatartásokban megállapított részvétele vonatkozásában tegye." A Deltafina hozzáteszi, hogy ugyanezen pont szerint „[m]ivel az ilyen

határozat jelentős következményekkel járhat az érintett vállalkozásoknak nem csak a közigazgatással, de a harmadik személyekkel való kapcsolataiban is, a Bizottságnak meg kell vizsgálni az érintett piacot vagy piacokat, és azokat a kellő pontossággal meg kell határoznia az [EK 81. cikk (1) bekezdésének] megsértését szankcionáló határozat rendelkező részében azon piac működési feltételeinek megállapítása céljából, amelyen torzult a verseny, ezáltal teljesítve a jogbiztonság alapvető követelményeit".

76 A Deltafina ezt követően arra hivatkozik, hogy mivel nem tevékenykedik azon piacon, amelyen a versenykorlátozó magatartásokat tanúsították, a Bizottság a személyes felelősség elvének megsértése nélkül nem vonhatja felelősségre e magatartásokért, és nem szabhat ki vele szemben bírságot.

77 Végül ugyanezen indokra hivatkozással a Deltafina azt is előadja, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem állapítja meg az „[említett] magatartások és piaci hatásuk közötti azon kapcsolatot, amelynek még valamely tárgyánál fogva jogsértő cselekmény esetén is a versenyre kifejtett káros következményekben kell megnyilvánulnia". Úgy véli, hogy a Bizottságnak a megtámadott határozat (368) preambulumbekezdésében a Törvényszék T-374/94., T-375/94., T-384/94. és T-388/94. sz., European Night Services és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1998. szeptember 15-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-3141. o.] 136. pontjára való hivatkozása irreleváns.

78 A Deltafina érveire válaszul a Bizottság először is előadja, hogy a megtámadott határozatban kellően egyértelműen és részletesen meghatározza azon piac gazdasági és jogi hátterét, amelyen a szóban forgó korlátozást megvalósították.

79 Ezt követően a Bizottság cáfolja a Deltafina azon állítását, amely szerint megsértette a személyes felelősség elvét azáltal, hogy felelősségre vonta a Deltafinát a szóban forgó versenykorlátozó magatartásokért, jóllehet e társaság nem tevékenykedett azon a piacon, amelyen e magatartásokat megállapították.

80 Végül a Bizottság „teljesen értelmetlennek" tartja a Deltafina azon érvét, miszerint – mivel nincs jelen az érintett piacon – nincs kapcsolat az érintett jogellenes magatartások és piaci hatásuk között. A Bizottság arra hivatkozik, hogy azon tény, hogy a Deltafina nem közvetlenül aktív azon a piacon, amelyen megállapították a versenykorlátozó magatartást, nem mentesíti az e magatartás tanúsításáért való felelőssége alól, és nem vezethet annak megállapításához, hogy e magatartásnak semmilyen hatása nem volt az említett piacra. E tekintetben a fenti 77. pontban hivatkozott European Night Services és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 136. pontjára utalva azt állítja, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint nem szükséges azon megállapodások konkrét piaci hatásait értékelni, amelyek – mint a jelen ügyben – nyilvánvalóan korlátozzák a versenyt.

– A Törvényszék álláspontja

81 Meg kell állapítani, hogy a Deltafina állításával ellentétben a Bizottság a megtámadott határozatban nem mulasztotta el meghatározni az érintett termék- és földrajzi piacot.

82 E határozatból ugyanis kellőképpen egyértelműen és pontosan kitűnik, hogy az érintett piac a nyersdohány felvásárlásának és elsődleges feldolgozásának spanyol piaca. A Bizottság különösen a megtámadott határozat (19)–(65) preambulumbekezdésében részletezi a nyersdohány elsődleges feldolgozásával foglalkozó spanyolországi

vállalkozásokat – többek között ismertetve a nyersdohány-felvásárlási és -feldolgozási tevékenységüket, valamint az egymás között fenntartott kereskedelmi kapcsolatokat –, a nyersdohánytermelőket, a termelők képviselőit, a spanyolországi nyersdohányágazat különféle szempontjait, köztük a termelési régiókat, a termelési mennyiséget és értéket, az eladások értékét, a nyersdohány különböző fajtáit és az egyes fajták átlagos szállítási árának felső határát, valamint a nyersdohányra vonatkozó közösségi és spanyol jogszabályi hátteret.

83 Ezenfelül a Bizottságnak a megtámadott határozatban így elvégzett elemzése teljes mértékben lehetővé teszi azon piac működési feltételeinek megállapítását, amelyen torzult a verseny, ellentétben azzal, amire a Deltafina a fenti 75. pontban hivatkozott Adriatica di Navigazione kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 32. pontjának utolsó mondatát idézve céloz.

84 A Deltafina arra való hivatkozása sem megalapozott, hogy a Bizottság nem határozta meg a megtámadott határozatban az érintett piacot, mivel a Deltafina beadványainak számos bekezdéséből kitűnik, hogy tökéletesen megértette, hogy az érintett piac a nyersdohány felvásárlásának és elsődleges feldolgozásának spanyol piaca. Ennek megfelelően – csupán egy példát említve – a jelen jogalap első részt alátámasztó érvelése pontosan e meghatározáson alapul.

85 Az első jogalap negyedik része tehát minden ténybeli alapot nélkülöz.

86 A Deltafina azon érvét illetően, amely szerint a Bizottság megsértette a személyes felelősség elvét azáltal, hogy felelősségre vonta a Deltafinát egy olyan piacon megvalósított kartellért, amelyen nem tevékenykedett, az nem fogadható el. Ugyanis – amint az a fenti 48. és 49. pontban már szerepel – valamely vállalkozás megsértheti az EK 81. cikk (1) bekezdésében előírt tilalmat, ha a más vállalkozásokkal egyeztetett

magatartásának célja a verseny korlátozása a közös piacon belüli releváns piacon, anélkül hogy mindez szükségképpen azt feltételezné, hogy ő maga az említett releváns piacon tevékenykedik. Valójában ahhoz, hogy a jogsértés egészének a kartellben részt vevő vállalkozásnak való betudása megfeleljen a személyes felelősség elve követelményeinek, az említett vállalkozásnak a fenti 57–63. pontban ismertetett két – objektív és szubjektív – feltételt kell teljesítenie, ami a Deltafina esetében fennáll, amint az a továbbiakban a lenti 122–133. pontban szerepel.

87 Végül – a Deltafina előadásával ellentétben (lásd a fenti 77. pontot) – pusztán abból a tényből, hogy a Deltafina nem tevékenykedett az érintett piacon, nem vonható le az, hogy a feldolgozók kartellje nem járt a versenyre káros következményekkel e piacon.

88 A fenti megfontolásokra tekintettel az első jogalap negyedik részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

89 A fenti megfontolások összességéből következik, hogy az első jogalap egyik részét sem lehet elfogadni.

Az 1/2003 rendelet 27. cikke (1) és (2) bekezdésének, a védelemhez és a tisztességes eljáráshoz való jognak, lényeges eljárási szabályoknak, a jogszerűség, a jogbiztonság és az arányosság elvének, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított, második jogalapról

90 A Deltafina által előterjesztett második jogalap négy részre tagolódik. A Deltafina az első rész keretében azt kifogásolja, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban

a kifogásközlésben sérelmezettől eltérő szerepet tulajdonított neki. A második rész keretében előadja, hogy a terhére rótt magatartásokat valójában az elnökének kell felróni. A harmadik rész keretében arra hivatkozik, hogy a Bizottság megtagadta tőle a hozzáférést meghatározott terhelő dokumentumokhoz. Végül a negyedik rész keretében előadja, hogy a Bizottság a kifogásközlésben nem határozta meg kellőképpen egyértelműen az érintett termék- és földrajzi piacot.

91 Az indokolási kötelezettség megsértésére alapított azon kifogást illetően, amelyet a Deltafina a második jogalap keretében anélkül ad elő, hogy azt e jogalap négy részének bármelyikéhez kapcsolná, meg kell állapítani, hogy a Deltafina a kifogásra vonatkozóan semmilyen magyarázatot nem szolgáltat. Ennélfogva azt mint elfogadhatatlant el kell utasítani az eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-ának c) pontjára tekintettel (lásd a fenti 35. pontot).

Az arra alapított első részről, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban a kifogásközlésben sérelmezettől eltérő szerepet tulajdonított a Deltafinának

– A felek érvei

92 A Deltafina előadja, hogy a Bizottság – azáltal, hogy a megtámadott határozatban a jogsértés „elkövetőjeként” vagy „társtetteseként” vonja felelősségre, és abban a feldolgozók kartellje irányítójának minősíti – a kifogásközlésben sérelmezettől eltérő – és súlyosabb – szerepet tulajdonított neki.

93 Állításai alátámasztására a Deltafina számos eltérést állapít meg a kifogásközlés és a megtámadott határozat szövege között. Többek között előadja, hogy míg a kifogásközlésben a Bizottság nem rója a Deltafina terhére a vitatott megállapodásokban és magatartásokban való részvételt – mivel ilyen kifogást csupán a spanyol feldolgozókkal szemben fogalmaz meg –, addig a megtámadott határozatban úgy tekinti, hogy közvetlenül és aktívan részt vett e megállapodásokban és magatartásokban. Hasonlóképpen a kifogásközlésben sehol nem említik azt a körülményt, hogy a Deltafina a feldolgozók kartellje irányítójának minősülhet. Ezenfelül a Deltafina számos, a megtámadott határozatban szereplő megfontolást kifogásol.

94 A Deltafina állítása szerint a Bizottság ezen eljárásával nemcsak az ügy iratai által meg nem erősített álláspontot adott elő, hanem a Deltafina védelemhez való jogát is megsértette. Az utóbbit illetően különösen azt sérelmezi, hogy a Bizottság nem engedélyezte álláspontjának kifejtését a megtámadott határozatban vele szemben elfogadott, a jogsértés elkövetőjeként vagy társtetteseként és a feldolgozók kartellje irányítójaként való minősítésével kapcsolatban.

95 A Bizottság előadja, hogy egyszer sem minősítette a Deltafinát a kifogásolt korlátozó magatartások „elkövetőjének" vagy „társtettesének", és egyúttal megjegyzi, hogy e minősítéseknek a versenyjogban nincs „jogi jelentősége". A megtámadott határozat (362)–(366) preambulumbekezdésében szereplő tényekre utalva megállapítja, hogy abban arra a következtetésre jutott, amely szerint a Deltafina teljes mértékben „részt vett" az említett magatartásokban, és ezért a jogsértésért „teljes mértékben" felelőssé tehető.

96 A Bizottság – állítása szerint – a kifogásközlésben ugyanazon tényekre támaszkodott a Deltafina feldolgozók kartelljében való részvétele, és következésképpen az EK 81. cikk megsértéséért való együttes felelőssége megállapítása céljából. Hozzáteszi, hogy a Deltafina egyébiránt az e kifogásközlésre adott válaszában a feldolgozók kartelljében neki tulajdonított e szerepre vonatkozóan részletes védekezést adott elő.

A Bizottság úgy véli, hogy a Deltafina által megállapított, a kifogásközlés és a megtámadott határozat közötti „fogalmazási eltérések” tehát nem igazolhatják ez utóbbi védelemhez való jogának megsértését.

97 Ezenkívül a Bizottság elutasítja a Deltafina által a megtámadott határozatban szereplő egyes megfontolásokkal kapcsolatban előadott kifogásokat.

98 Végül a Bizottság a megtámadott határozat (363)–(365) preambulumbekezdésében ismertetett magatartásokra utalva úgy véli, hogy semmiképpen sem „ésszerűtlen” a megtámadott határozat (361) preambulumbekezdésben tett azon megállapítása, amely szerint a Deltafina „különösen aktív” szerepet töltött be a feldolgozók kartelljében.

99 A Bizottság szerint a fentiekből következik, hogy nem követett el értékelési hibát, és nem sértette meg a Deltafina védelemhez való jogát azáltal, hogy utóbbit a megtámadott határozat 1. cikkében említett korlátozó magatartások résztvevőjének és e magatartásokért együttesen felelősnek tekintette.

100 A Deltafina által a megtámadott határozatban vele szemben elfogadott, a feldolgozók kartellje irányítójának való minősítéssel kapcsolatban megfogalmazott kifogásokat illetően a Bizottság először is előadja, hogy azok megalapozottságuk esetén is csupán a bírság összegének csökkentését eredményezhetik.

101 A Bizottság ezenkívül emlékeztet arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint amennyiben a kifogásközlésében kifejezetten feltünteti, hogy meg fogja vizsgálni,

hogy az érintett vállalkozásokkal szemben helye van-e bírság kiszabásának, valamint feltünteti azokat a fő ténybeli és jogi bizonyítékokat – mint például a feltételezett jogsértés súlya és időtartama, amelyek bírság kiszabásához vezethetnek –, valamint hogy e jogsértést „szándékosan vagy gondatlanságból" követték-e el, teljesíti a vállalkozások meghallgatáshoz való jogának tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettségét (a Törvényszék T-23/99. sz., LR AF 1998 kontra Bizottság ügyben 2002. március 20-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-1705. o.] 199. pontja). Márpedig az ítélkezési gyakorlat szerint szükséges ezen elemek szerepelnek a kifogásközlésben.

102 Végül a Bizottság arra hivatkozik, hogy az a tény, hogy kifejezetten nem tüntette fel a kifogásközlésben arra irányuló szándékát, hogy súlyosító körülményként kívánja figyelembe venni a Deltafina feldolgozók kartelljében betöltött különleges szerepét, semmiképpen nem befolyásolta e vállalkozás védelemhez való jogát. Ugyanis a Deltafina a kifogásközlésre adott válaszának 31–37. oldalán kifejezetten előadta a szerepének kisebbítésére irányuló érveket.

– A Törvényszék álláspontja

103 A jelen rész két fő érvből áll. A Deltafina egyrészt a kifogásközlés és a megtámadott határozat közötti, a feldolgozók kartelljében való szerepének értékelésével kapcsolatos eltérésekre hivatkozik. Másrészt vitatja ezen értékelés megalapozottságát, ahogyan az a megtámadott határozatban szerepel.

104 Mindkét érv keretében külön-külön a Deltafina többek között kifogásokat fogalmaz meg a feldolgozók kartelljében neki tulajdonított irányítói szereppel szemben. Így az első érv keretében azt rója fel a Bizottságnak, hogy a kifogásközlésben nem említette azt a körülményt, hogy a Deltafina a későbbiekben a feldolgozók kartellje

irányítójának minősülhet, és ezáltal megsértette a védelemhez való jogát. A második keretében előadja, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban szereplő azon megállapítását, amely szerint a Deltafina ilyen szerepet töltött be a feldolgozók kartelljében, nem kellőképpen támasztotta alá.

105 Amint az a fenti 71. pontban megállapítást nyert, és azt a Bizottság helyesen állítja, a feldolgozók kartelljében a Deltafinának betudott irányítói szerepet a megtámadott határozatban csupán a bírság összegének kiszámítása keretében, súlyosító körülményként vették figyelembe. Ennélfogva, még ha a védelemhez való jog e szereppel kapcsolatban hivatkozott megsértése bizonyított is, vagy úgy tűnik, hogy az említett szerepet nem a jogilag megkövetelt módon állapították meg, mindez nem eredményezheti a megtámadott határozat megsemmisítését, amint azt a Deltafina a jelen rész előadásával kérelmezi, mindössze a vele szemben kiszabott bírság összegének csökkentéséhez vezethet. Következésképpen a fent említett kifogásokat – mint a jelen rész keretében hatástalanokat – el kell utasítani. E kifogások vizsgálatára a hatodik jogalap keretében kerül sor, amelyet a Deltafina a bírsága összegének csökkentésére irányuló kérelmei alátámasztására terjeszt elő, és amely lényegében ugyanezen megfontolásokon alapul.

106 A Deltafina által a jelen rész alátámasztása céljából megfogalmazott további kifogásokat illetően azok három különálló kérdést vetnek fel, amelyek közül az első arra irányul, hogy mi az alapja a Bizottság megtámadott határozatban szereplő azon megállapításának, miszerint e társaság megsértette az EK 81. cikket, a második annak eldöntésére vonatkozik, hogy e tekintetben léteznek-e eltérések e határozat és a kifogásközlés között, a harmadik pedig a Bizottság fent említett megállapításának a jogilag megkövetelt módon való indokolását érinti.

107 Az első kérdést illetően emlékeztetni kell arra, hogy a fenti 15–21. pontban már szerepel, hogy a megtámadott határozat a spanyol nyersdohánypiacon létrehozott és

megvalósított két horizontális kartellre vonatkozik, amelyek közül az első a spanyol feldolgozókat és a Deltafinát, a második a termelők képviselőit foglalja magában. A megtámadott határozat értelmében e kartellek külön-külön megállapodások és/vagy összehangolt magatartások összességével jellemezhetők, és az EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti – egységes és folyamatos – jogsértést valósítanak meg (lásd többek között a megtámadott határozat (275)–(277) és (296)–(298) preambulumbekezdését).

108 Az első jogsértés egészéért a spanyol feldolgozók és a Deltafina felelősségét, a második jogsértés egészéért a termelők képviselőinek felelősségét állapították meg (lásd többek között a megtámadott határozat (358), (359) és (366) preambulumbekezdését).

109 Pontosabban a megtámadott határozat több preambulumbekezdéséből következik, hogy a Deltafinát úgy tekintették, hogy – a spanyol feldolgozókkal azonos módon – olyan megállapodásokat kötött, és/vagy olyan összehangolt magatartásokban vett részt, amelyek arra irányultak, hogy az 1996–2001 közötti időszakban évente rögzítsék az egyes nyersdohányfajták minőségtől független átlagos szállítási árának felső határát, és felosszák az egyes nyersdohányfajták azon mennyiségét, amelyet az egyes feldolgozók felvásárolhattak a termelőktől (lásd többek között a megtámadott határozat (85), (88), (112), (144), (274), (276), (278), (279), (281)–(283), (285)–(287), (301), (303), (305) és (357) preambulumbekezdését). Ezenkívül úgy tekintették, hogy a Deltafina – a spanyol feldolgozókkal azonos módon – az 1999–2001 közötti időszakban olyan megállapodásokat kötött, és/vagy olyan összehangolt magatartásokban vett részt, amelyek arra irányultak, hogy rögzítsék az egyes nyersdohányfajták és minőségi osztályok „termeltetési szerződésekhez" mellékelt táblázatokban szereplő árkategóriáit, és „más feltételekben" is megállapodjanak (lásd többek között a megtámadott határozat (85), (274), (276), (290) és (357) preambulumbekezdését).

110 Más szóval a megtámadott határozatban azt róják a Deltafina terhére, hogy közvetlenül és aktívan részt vett a feldolgozók kartelljében (lásd többek között a megtámadott határozat (357), (361), (366) és (369) preambulumbekezdését). E tekintetben

meg kell állapítani, hogy a Bizottság többek között kifejti a megtámadott határozat (369) preambulumbekezdésében, hogy „úgy kell tekinteni, hogy a Deltafina jelen ügyben betöltött szerepe közvetlen és elsődleges volt, és nem korlátozódott a külső koordinátori vagy elősegítői szerepre".

111 A Bizottság a megtámadott határozat (359)–(366) preambulumbekezdésében – e határozat más preambulumbekezdéseire utalva – bemutatja azon érvelést és azon tényeket, amelyekre a fenti 109. és 110. pontban ismertetett megállapítások megfogalmazásakor támaszkodott.

112 Ezen érvelés és e tények a következők:

– A Deltafina elnöke és – néha – más képviselői útján részt vett a feldolgozók kartelljének egyes találkozóin (a megtámadott határozat (67), (112) és (363) preambulumbekezdése), a jelen ügyben az 1996. március 13-i madridi (Spanyolország) (a megtámadott határozat (88) és (92) preambulumbekezdése), az 1996. december 17-i (a megtámadott határozat (117) preambulumbekezdése) és 1997. január 30-i római (Olaszország) (a megtámadott határozat (118) preambulumbekezdése) és az 1999. márciusi (a megtámadott határozat (186) preambulumbekezdése) találkozón;

– a Deltafinát – amikor nem volt jelen a feldolgozók kartelljének egyes találkozóin – a feldolgozók rendszeresen tájékoztatták a spanyol nyersdohánypiac helyzetéről és az általuk alkalmazott eljárásról (a megtámadott határozat (112), (133)–(136), (140)–(143), (145), (149) és (364) preambulumbekezdése);

– ezenkívül 1997-ben a Deltafina elnöke őrizte azt a feljegyzést, amelyet a spanyol feldolgozók készítettek és írtak alá találkozóik egyikén, és amely részletesen tartalmazta a közöttük létrejött különböző megállapodásokat (a megtámadott határozat (122) és (364) preambulumbekezdése);

– a Deltafina közreműködött a feldolgozók kartelljének szervezésében többek között oly módon, hogy leveleket küldött nekik a tiltott megállapodások megfelelő betartatása érdekében, és ennek megfelelően közvetítőként járt el a közöttük fennálló vitás ügyekben (a megtámadott határozat (140) és (365) preambulumbekezdése);

– a Deltafina központi szerepet töltött be a spanyol feldolgozók és a termelők képviselői közötti, az 1999. évi dohánytermés többletmennyiségének árkategóriáira vonatkozó tárgyalások keretében (a megtámadott határozat (207), (221) és (365) preambulumbekezdése).

113 A második kérdést illetően előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a védelemhez való jog tiszteletben tartása minden olyan eljárásban, amely szankció, különösen bírság vagy kényszerítő bírság kiszabásához vezethet, a közösségi jog alapelvét képezi, amelyet a közigazgatási eljárás során is biztosítani kell (a Bíróság 85/76. sz., Hoffmann-Laroche kontra Bizottság ügyben 1979. február 13-án hozott ítéletének [EBHT 1979., 461. o.] 9. pontja és a C-176/99. P. sz., ARBED kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítéletének [EBHT 2003., I-10687. o.] 19. pontja).

114 Ezen elv megköveteli többek között, hogy a Bizottság azon kifogásközlése, amelyet olyan vállalkozáshoz intézett, amellyel szemben a Bizottság a versenyjogi szabályok megsértése miatt szankciót kíván kiszabni, tartalmazza az e vállalkozás ellen felhozott lényeges tényezőket, mint például a vele szemben felhozott tényeket, minősítésüket, és azon bizonyítékokat, amelyekre a Bizottság támaszkodik, annak érdekében, hogy a

vállalkozás az ellene indult közigazgatási eljárás során érveit megfelelően kifejthesse (lásd a fenti 113. pontban hivatkozott ARBED kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 20. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

115 Ezenkívül a védelemhez való jognak a közigazgatási eljárás során elkövetett megsértését a Bizottság által a kifogásközlésben és az említett eljárást befejező határozatban felhozott kifogások fényében kell vizsgálni (a Törvényszék T-30/91. sz., Solvay kontra Bizottság ügyben 1995. június 29-én hozott ítéletének [EBHT 1995., II-1775. o.] 60. pontja és a T-36/91. sz., ICI kontra Bizottság ügyben 1995. június 29-én hozott ítéletének [EBHT 1995., II-1847. o.] 70. pontja). E körülmények között a védelemhez való jog megsértésének megállapítása azt feltételezi, hogy a Bizottság olyan kifogást fogadott el a végleges határozatban, amelyről a vállalkozás azt állítja, hogy a kifogásközlésben nem rótták fel neki.

116 A jelen ügyben a Bizottság a kifogásközlésben – csakúgy, mint a megtámadott határozatban – két, a spanyol nyersdohánypiacra vonatkozó megállapodások és/vagy összehangolt magatartások összességével jellemezhető horizontális kartellt különböztet meg, amelyek közül az egyik az elsődleges feldolgozás, a másik a termelés ágazatát érinti, és e kartelleket külön-külön az EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti – egységes és folyamatos – jogsértésnek minősíti (lásd a kifogásközlés (1), (316)–(318) és (338)–(340) preambulumbekezdését). A kifogásközlés – ahogy a megtámadott határozat is – az első jogsértés egészéért a spanyol feldolgozók és a Deltafina felelősségét, a második jogsértés egészéért a termelők képviselőinek felelősségét állapítja meg (lásd többek között a kifogásközlés (411), (412) és (420) preambulumbekezdését).

117 Ami a Deltafinát illeti, a kifogásközlésből egyértelműen következik, hogy a jogsértésért való felelősséget e társaságnak – ahogy a megtámadott határozatban is – a feldolgozók kartelljének tevékenységeiben való közvetlen és aktív részvétele miatt tudják be. Ennek megfelelően a kifogásközlés 415. pontjának első mondatában – amely szinte megegyezik a megtámadott határozat (361) preambulumbekezdésének első mondatával – a Bizottság kifejti, hogy a „Deltafina különösen aktív szerepet töltött be a

spanyol nyersdohány-feldolgozók kartelljében". Hasonlóképpen a kifogásközlésnek a megtámadott határozat (366) preambulumbekezdéséhez hasonlóan megfogalmazott 420. pontjában a Bizottság többek között megállapítja, hogy úgy kell „tekinteni, hogy a Deltafina aktívan részt vett a feldolgozók között 1996-tól kötött, az átlagos árra és a mennyiségekre vonatkozó megállapodás elkészítésében és végrehajtásában, valamint a 2000. évi többletdohány ártáblázatainak megtárgyalásában".

118 Ezenkívül azon érvelés és azon tények, amelyekre a Bizottság a Deltafina megfelelő jogsértésben való közvetlen és aktív részvételére vonatkozó kifogást alapítja, lényegében megegyeznek a megtámadott határozatban elfogadottakkal, amelyek a fenti 112. pontban szerepelnek (lásd többek között a kifogásközlés 412–420. pontját és az ott hivatkozott többi pontjait).

119 Meg kell tehát állapítani, hogy a Deltafina előadásával ellentétben a megtámadott határozat nem tér el a kifogásközléstől a jogsértésért való felelősség neki való betudásának alapjául szolgáló indokokat illetően. A kifogásközlést a Deltafinának szükségképpen úgy kellett értenie, hogy a Bizottság – amint a megtámadott határozatban is – a Deltafinának a feldolgozók kartelljének tevékenységeiben való közvetlen és aktív részvételére kívánt támaszkodni. Tekintettel arra, hogy a Deltafina a kifogásközlés alapján nem csupán a jogsértésben való közvetlen és aktív részvételére alapított kifogásról, hanem a Bizottság által a megtámadott határozatban e kifogás alátámasztására elfogadott tényekről is tudomást szerezhetett, korlátlan lehetősége volt védekezésének biztosítására a közigazgatási eljárás során.

120 Való igaz, hogy a megtámadott határozat több bekezdése a Deltafinát – a spanyol feldolgozók mellett – kifejezetten úgy említi, hogy részt vett a vitatott megállapodásokban és/vagy összehangolt magatartásokban (lásd a fenti 109. pontot), jóllehet ez

a kifogásközlés megfelelő bekezdéseiben nem szerepel. Ugyanakkor mindez csupán a tények eltérő ismertetésének tekinthető, amely kizárólag azt a célt szolgálja, hogy azokról a megtámadott határozat pontosabb leírást nyújtson, és nem minősül a kifogásközlésben ismertetett kifogások lényeges módosításának. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság végleges határozatának nem feltétlenül kell a kifogásközlés másolatának lennie (a Bíróság 41/69. sz., ACF Chemiefarma kontra Bizottság ügyben 1970. július 15-én hozott ítéletének [EBHT 1970., 661. o.] 91. pontja és a 100/80–103/80. sz., Musique Diffusion française és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1983. június 7-én hozott ítéletének [EBHT 1983., 1825. o.] 14. pontja; a Törvényszék T-24/93–T-26/93. és T-28/93. sz., Compagnie maritime belge de transports és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1996. október 8-án hozott ítéletének [EBHT 1996., II-1201. o.] 113. pontja).

121 Ugyanígy a kifogásközlés 413. pontjában a Bizottság az [EK 81. cikk] alkalmazására vonatkozó eljárásban (IV/29.869 – „olaszországi öntött üveg”-ügy) 1980. december 17-én hozott 80/1334/EGK határozatát (HL L 383., 19. o., a továbbiakban: „olaszországi öntött üveg”-ügyben hozott határozat) idézve megállapítja, hogy a határozathozatali gyakorlata szerint „amikor valamely vállalkozás »tudatosan« engedélyezi és segíti az érintett megállapodásokkal célzott versenykorlátozások megvalósítását, az abból eredő korlátozó hatásokért »együttes« felelőssége állapítható meg”. E megjegyzést – amelynek nincs megfelelője a megtámadott határozatban, és a kifogásközlés címzetteknek, különösen a Deltafinának szóló részében található – első olvasatra akként lehet értelmezni, hogy a Bizottság a Deltafinának nem a feldolgozók kartelljében való követlen és aktív részvételt rója fel, hanem pusztán a jogsértés elkövetésének elősegítését. Mindazonáltal nem fogadható el ezen értelmezés, mivel nem veszi figyelembe a kifogásközlés e megjegyzést követő pontjait, pontosabban a 415. és a 420. pontot, amelyekben egyértelműen a Deltafina terhére róják azt, hogy aktívan részt vett a feldolgozók kartelljében (lásd a fenti 117. pontot). Valójában a Bizottság a kifogásközlés 413. pontjában megfogalmazott e megjegyzésével – jóllehet sajnálatos, hogy e tekintetben nem fogalmazott pontosabban – azt kívánta megállapítani, hogy valamely vállalkozás megsértheti az EK 81. cikk (1) bekezdésében előírt tilalmat, ha a más vállalkozásokkal egyeztetett magatartásának célja a verseny korlátozása a közös

piacon belüli releváns piacon, anélkül hogy ez szükségképpen azt feltételezné, hogy ő maga az említett releváns piacon tevékenykedik. Mindez egyértelműen kitűnik az említett megjegyzésnek az „olaszországi öntött üveg”-ügyben hozott határozat azon bekezdésével összefüggésben vett értelmezéséből, amelyből e megjegyzés ered.

122 A harmadik kérdést illetően meg kell állapítani, hogy a Deltafina nem vitatja, hogy a fenti 112. pontban ismertetett (359)–(366) preambulumbekezdésben a Bizottság által a Deltafina EK 81. cikk megsértéséért való felelőssége megállapítása céljából alapul vett tényeket az ügy iratai között szereplő bizonyítékok támasztják alá. A jelen rész keretében a Deltafina valójában a Bizottság azon megállapítását kérdőjelezi meg, amely szerint az említett tények igazolják, hogy az első jogsértés egészét a Deltafinának tudják be.

123 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy annak érdekében, hogy valamely jogsértést teljes egészében a kartellben részt vevő egyik vállalkozásnak lehessen betudni, két – objektív és szubjektív – feltételnek kell teljesülnie (lásd a fenti 57–63. pontot). Az első feltételt illetően az szükséges, hogy e vállalkozás – feltételhez kötött, járulékos vagy passzív módon – hozzájárult a kartell végrehajtásához. A második feltétellel kapcsolatban az szükséges, hogy az említett vállalkozás kifejezte saját szándékát, ami bizonyítja, hogy akár csak hallgatólagosan is, de jóváhagyja a kartell célkitűzéseit.

124 A jelen ügyben először is megállapítást nyert, hogy a Deltafina aktívan és közvetlenül hozzájárult a feldolgozók kartelljének végrehajtásához a jogsértés időtartama alatt.

125 Ennek megfelelően az ügy irataiból kiderül, hogy a Deltafina két képviselője – a jelen esetben elnöke, M. úr és kereskedelmi igazgatója, C. úr – részt vett a feldolgozók kartelljének első, 1996. március 13-i madridi találkozóján, amelynek során az 1996/1997-es gazdasági évre vonatkozó nyersdohányárakról és -felvásárlási mennyiségekről tárgyaltak, és megállapodást kötöttek az árakról. A megtámadott határozat (95) preambulumbekezdésében említett, a WWTE által a Deltafina 1996. április 10-én küldött telefaxból kiderül, hogy utóbbi aktívan hozzájárult e megállapodás megkötéséhez, és elkészítette az azt tartalmazó jegyzőkönyvet. E telefaxból és az Agroexpansión által a Deltafinának 1996. április 22-én küldött telefaxból az is kitűnik, hogy a WWTE és az Agroexpansión panaszt tett a Deltafinánál arra vonatkozóan, hogy a Cetarsa megsértette a megállapodást.

126 A feldolgozók kartelljének M. úr jelenlétével tartott további találkozóját 1996. december 17-re tűzték ki. M. úr és C. úr a feldolgozók kartelljének 1997. január 30-i római találkozóján szintén részt vett, amelynek során az 1997/1998-as gazdasági évre vonatkozó nyersdohányárakról és -felvásárlási mennyiségekről szóló megállapodásokat kötöttek. Az iratokból kiderül, hogy M. úr megőrzött egy, az ezen utolsó találkozó alkalmával a spanyol feldolgozók által készített és aláírt feljegyzést, amely részletesen bemutatja e megállapodásokat, és amelyet később ugyanezen feldolgozók kérésére megsemmisített.

127 Ezt követően a WWTE és az Agroexpansión több ízben tájékoztatták a Deltafina a spanyol nyersdohánypiac helyzetéről, és panaszt tettek nála a fenti 126. pontban említett megállapodások, valamint az 1997. év első hónapjaiban kötött megállapodások be nem tartása miatt. Ennek megfelelően a WWTE 1997. április 29-én telefaxot küldött M. úrnak, amelyben közölte vele, hogy azon legalacsonyabb (átlagos) ár, amelyet a Cetarsa kész volt a termelőknek fizetni, a feldolgozók között M. úr jelenlétében megkötött egyik megállapodás megsértésének minősül, és következésképpen lehetetlen megfelelni az 50/60 spanyol pezeta (ESP) kilónkénti átlagos ár fizetésére vonatkozó kötelezettségnek. E telefaxra válaszul M. úr – a Deltafina fejléccel ellátott papírján ugyanazon a napon elküldött telefaxban – felszólította a WWTE-t, hogy „őrizze meg nyugalmát", egyúttal arra hivatkozva, hogy „senkinek sem segít az, ha mindig többet

fizetnek". 1997. április 30-án az Agroexpansión telefaxot küldött M. úrnak, amelyben többek között megjegyezte, hogy „a többi feldolgozóval folytatott egyeztetések és találkozók ismét terméketlenek és nevetségesek", és hogy „betartotta a megállapodásokat, és 5 millió kilót vásárol, azonban 30 ESP-val többet fizet, mint az előző évben". 1997. július 9-i telefaxában a WWTE ismét panaszt tett a Deltafinánál a Cetarsa magatartására vonatkozóan, és többek között annak szükségességét hangsúlyozta, hogy „az ágazatban békét teremtsenek", és „megállapodás nélküli megállapodást" érjenek el. A WWTE telefaxában a következőket is közölte: „Ahogy azt már többször is mondtad, nem lehet az árakról megegyezni a mennyiségekben való megállapodás nélkül. A mennyiségekre vonatkozó megállapodásnak nem kizárólag egy évre kell szólnia […]. Olyan megállapodásra van szükség, amely esetlegesen öt évre, [de] legalábbis három évre szól".

128 1997. október 1-jén az Agroexpansión telefaxot küldött a Deltafinának az arról való tájékoztatása végett, hogy a WWTE kész a kikötöttnél magasabb árat fizetni. E telefaxra válaszul M. úr ugyanazon a napon – a Deltafina fejléccel ellátott papírján – közölte a WWTE-vel, hogy amennyiben ezen információ helyesnek bizonyul, komoly probléma merülhet fel, és magatartását az Agroexpansión elleni „erőszakos támadásnak" minősíthetik. Az 1997. október 2-án a Deltafinának küldött telefaxában a WWTE kifejtette ezzel kapcsolatos véleményét.

129 1997. november 6-án a WWTE telefaxot küldött a Deltafinának, amelyben többek között megállapította, hogy „minden eszközzel" a mennyiségekre vonatkozó megállapodás elérésén fáradozik, és hogy a többi feldolgozóval november 20-án tartandó találkozón azt fogja javasolni, hogy „a megállapodások biztosítékaként jelentős pénzösszegeket helyezzenek letétbe, ami biztosítja a megállapodások végrehajtását". E telefaxhoz táblázatot mellékeltek, amely az egyes spanyol feldolgozók által fizetett díjakra vonatkozó információkat tartalmazott.

130 A Taes a feldolgozók által az 1998. január 20-i találkozón az 1998/1999-es gazdasági évre irányadó vételi feltételekre vonatkozóan kötött keretmegállapodásról már az e találkozót követő napon tájékoztatta a Deltafinát.

131 Az Agroexpansión 1999. április 6-i tevékenységi jelentéséből kitűnik, hogy M. úr 1999 márciusában részt vett a spanyol feldolgozókkal és az Anetabbal tartott találkozón, amelynek során megbeszélték az 1999/2000-es gazdasági évre irányadó nyersdohányárakat és a nyersdohány felvásárlási mennyiségeinek elosztását.

132 Végül 2000-ben a Deltafina közreműködött a feldolgozók és a termelők képviselői közötti, az 1999. évi dohánytermés többletmennyiségének árkategóriáira vonatkozó tárgyalásokban. Pontosabban az Anetab 2000 februárjának végén tartandó ülésével kapcsolatban M. úr a Deltafina fejléccel ellátott papírján telefaxot küldött a Cetarsának, az Agroexpansiónnak és a WWTE-nek, hogy e tárgyban ismertesse velük álláspontját és javaslatait.

133 Ezenfelül a Deltafina részvételét jellemző objektív körülmények összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy utóbbi a tények teljes ismeretében és szándékosan járult hozzá a feldolgozók kartelljéhez. Ugyanis a Deltafina nem hagyhatta figyelmen kívül, vagy nyilvánvalóan ismerte e kartell versenyellenes és tiltott célkitűzését, amely célkitűzés többek között a versenyellenes céllal tartott találkozók tartásában, bizalmas információk cseréjében – amelyben a Deltafina aktívan részt vett a jogsértés teljes időtartama alatt –, és a nyersdohányárakra és -felvásárlási mennyiségekre vonatkozó megállapodásokat részletesen ismertető azon feljegyzésben jutott kifejezésre, amelyet a Deltafina őrzött. Ezzel összefüggésben hozzá kell tenni, hogy a Deltafinának érdeke fűződött – tekintettel a feldolgozott dohány felvásárlásának spanyol piacán fennálló jelentős befolyására és a Universal csoport Európában kifejtett kereskedelmi tevékenységeinek összeegyeztetésében és felügyeletében betöltött szerepére (lásd a lenti 142. és 268–272. pontot) – a szóban forgó korlátozó magatartás megvalósításához.

134 A fentiek összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság jogszerűen és a Deltafina védelemhez való jogának megsértése nélkül állapította meg, hogy a felperes felelősségre vonható a feldolgozók jogsértést képező kartelljéért.

135 Következésképpen az első részt mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az arra alapított második részről, hogy a Deltafina terhére rótt magatartásokat valójában az elnökének kell felróni

– A felek érvei

136 A Deltafina előadja, hogy a terhére rótt magatartásokat kizárólag elnökének, M. úrnak lehet felróni, mivel ő a feldolgozók kartellje keretében mindig saját nevében, és nem a társaság képviselőjeként vagy szerveként járt el.

137 A Deltafina megállapítja, hogy a spanyol feldolgozók M. urat a személye által biztosított semlegesség, és a dohányiparban úgy Spanyolországban és Olaszországban, mint a világ többi részén szerzett tekintélye miatt választották „megállapodásaik őrének".

138 A Bizottság elutasítja a Deltafina érveit.

– A Törvényszék álláspontja

139 Meg kell állapítani, hogy az ügy számos iratából kitűnik, hogy M. úr nem saját nevében, hanem a Deltafina képviselőjeként vett részt a feldolgozók kartelljében.

140 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy M. úr e társaság elnöke.

141 Ezenfelül meg kell jegyezni, hogy a kartell egyes találkozóira M. urat a Deltafina másik – e társaságban jelentős feladatokat ellátó – képviselője kísérte el (lásd a fenti 125. és 126. pontot). Továbbá meg kell állapítani, hogy az 1997. január 30-i római találkozót (lásd a fenti 126. pontot) a Deltafina irodáiban tartották, és hogy M. úr a spanyol feldolgozóknak a feldolgozók kartelljének keretében küldött leveleit a társaság fejlécével ellátott papírjára írta. Ezen túlmenően az 1997. április 29-én az WWTE-nek küldött telefaxban M. úr feltüntette a társaság nevét a sajátja mellett (lásd a fenti 127. pontot).

142 Végül nyilvánvaló, hogy M. úrnak a feldolgozók kartelljének tevékenységeiben való részvétele arra irányult, hogy megvédje a Deltafina kereskedelmi érdekeit a spanyol piacon. Ennek megfelelően meg kell állapítani, hogy a Deltafina egyrészt felelős a Universal csoport Európában kifejtett kereskedelmi tevékenységeinek összeegyeztetéséért és felügyeletéért, és következésképpen közvetlenül érdekelt spanyolországi testvérvállalata, a Taes nyersdohány-felvásárlási tevékenységében. A Deltafina másrészt – azonkívül, hogy szinte teljes mértékben felvásárolta a Taes feldolgozott dohányt termelő ágazatát (a megtámadott határozat (27) preambulumbekezdése) – a feldolgozott dohány felvásárlására vonatkozó jelentős szerződéseket kötött a Cetarsával (a megtámadott határozat (20) és (29) preambulumbekezdése) és az Agroexpansiónnal (a megtámadott határozat (21) és (29) preambulumbekezdése). Márpedig – amint az az ügy néhány iratából kiderül, és azt a felek nem vitatják – a spanyol feldolgozók által a nyersdohányért

fizetett ár közvetlen hatással volt a Deltafina által a feldolgozott dohányért fizetett árra (lásd a megtámadott határozat (32) preambulumbekezdését is).

143 Azt is meg kell jegyezni, hogy a Taes 2002. február 18-i beadványában (lásd a fenti 9. pontot) megállapítja, hogy a Deltafina érdekelt volt az 1999. évi dohánytermés többletmennyiségének felvásárlási árára vonatkozó megállapodás megkötésében, amennyiben meg kívánta szerezni a feldolgozott dohány többletmennyiségét. Hozzá kell tenni, hogy a Deltafina és a spanyol feldolgozók között a feldolgozók kartelljének keretében váltott több levél kifejezetten utal a felperes helyzetére.

144 A fenti megfontolásokra tekintettel a második részt mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az arra alapított harmadik részről, hogy a Bizottság megtagadta a hozzáférést a Deltafinától meghatározott terhelő dokumentumokhoz

– A felek érvei

145 A Deltafina előadja, hogy a Bizottság – mivel nem biztosított részére hozzáférést az azt megállapító dokumentumokhoz, hogy irányítói szerepet töltött be a feldolgozók kartelljében – megsértette a védelemhez és a tisztességes eljáráshoz való jogát.

146 Ezzel kapcsolatban kijelenti, hogy a Bizottság nem teljesítette a kifogásközlés címzettjeit képező többi vállalkozás által az arra válaszul benyújtott beadványokhoz való hozzáférés iránti, 2004. március 23-i telefaxában megfogalmazott, majd 2004. november 24-i telefaxában megismételt kérelmét. Márpedig azon lényeges elemek, amelyekre a Bizottság a megtámadott határozatban az irányítói szerep Deltafinának való tulajdonítása céljából hivatkozik, az Agroexpansión és a WWTE által a kifogásközlésre adott válaszok meghatározott bekezdései.

147 A Bizottság vitatja azt, hogy annak megállapítása céljából, hogy a Deltafina irányítói szerepet töltött be a feldolgozók kartelljében, az Agroexpansión és a WWTE kifogásközlésre adott válaszaiban foglaltakra támaszkodott. Ahogy az a megtámadott határozat (436) preambulumbekezdéséből kitűnik, az Agroexpansión és a WWTE válaszaikban pusztán megerősítették e szerepet, vagy pontosabban az „e szerepet alátámasztó tényeket". Egyetlen olyan tényt sem adtak elő, amelyet ne állapítottak volna meg már a kifogásközlésben a Deltafina terhére, és amelyre vonatkozóan utóbbi nem védhette volna meg magát.

– A Törvényszék álláspontja

148 A Deltafina által a jelen rész alátámasztására előadott állításokat a fenti 70–73. és 105. pontban említettekkel azonos okok miatt mint hatástalanokat el kell utasítani. Vizsgálatukra a hatodik jogalap keretében kerül sor, amelyet a Deltafina a bírsága összegének csökkentésére irányuló kérelmeinek alátámasztására terjeszt elő.

Az arra alapított negyedik részről, hogy a Bizottság a kifogásközlésben nem határozta meg kellőképpen egyértelműen az érintett termék- és földrajzi piacot

– A felek érvei

149 A Deltafina előadja, hogy a Bizottság a kifogásközlésben nem határozta meg kellőképpen egyértelműen az érintett termék- és földrajzi piacot, ezáltal súlyosan megsértette védelemhez való jogát.

150 A Deltafina szerint ha e piacot a kifogásközlésben a „kért egyértelműséggel" határozták volna meg, olyan ténybeli és jogi érveket adhatott volna elő a Bizottságnak, amelyek alapján az a megtámadott határozatban szereplőktől eltérő megállapításokra juthatott volna. Pontosabban mindez lehetővé tette volna számára, hogy az érintett piacon való jelenlétére vagy annak hiányára, és az ott betöltött szerepére vonatkozó érveket terjesszen elő.

151 A Bizottság cáfolja a Deltafina állításait.

– A Törvényszék álláspontja

152 Először is meg kell állapítani, hogy a kifogásközlésből kellőképpen egyértelműen és pontosan kitűnik, hogy az érintett piac a nyersdohány felvásárlásának és elsődleges feldolgozásának spanyol piaca. A Bizottság úgy a kifogásközlésben, mint a

megtámadott határozatban (lásd a fenti 82. és 83. pontot) részletezi a nyersdohány elsődleges feldolgozásával foglalkozó spanyolországi vállalkozásokat – többek között ismertetve a nyersdohány-felvásárlási és feldolgozási tevékenységüket, valamint az egymás között fenntartott kereskedelmi kapcsolatokat –, a nyersdohánytermelőket, a termelők képviselőit, a spanyolországi nyersdohányágazat különféle szempontjait, köztük a termelési régiókat, a termelési mennyiséget és értéket, az eladások értékét, a nyersdohány különböző fajtáit és az egyes fajták átlagos szállítási árának felső határát, valamint a nyersdohányra vonatkozó közösségi és spanyol jogszabályi hátteret (lásd a kifogásközlés 15–81. pontját). A Bizottságnak a kifogásközlésben ily módon elvégzett elemzése teljes mértékben lehetővé teszi azon piac működési feltételeinek megértését, amelyen torzult a verseny.

153 Ezenfelül meg kell állapítani, hogy a Deltafina kifogásközlésre adott válaszából következik, hogy nem csupán tökéletesen tisztában volt azzal, hogy a Bizottság felfogása szerint mi képezi a jelen ügyben az érintett piacot, hanem ki is fejtette az említett piacon betöltött szerepére vonatkozó álláspontját.

154 E körülmények között a második jogalap negyedik részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

155 A fenti megfontolások összességére tekintettel a második jogalap nem fogadható el.

Az EK 81. cikk (1) bekezdésének, az 1/2003 rendelet 2. cikkének és [az EK 81.] és [EK 82. cikkben] szereplő, a kereskedelemre gyakorolt hatás fogalmáról szóló iránymutatás 43. pontjának, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított, harmadik jogalapról

A felek érvei

156 A Deltafina előadja, hogy a Bizottság nem bizonyította kellőképpen azt, hogy a szóban forgó korlátozó magatartások hatással vannak a tagállamok közötti kereskedelemre.

157 Ezen állítás alátámasztására először is kifejti, hogy a Bizottság ellentmond magának egyrészt a megtámadott határozat (316) preambulumbekezdésében tett azon kijelentésével, miszerint „[a] feldolgozók és a Deltafina közötti kartell […] [közvetlenül vagy közvetetten, ténylegesen vagy lehetségesen] […] hatást gyakorolhat a Spanyolország és a többi tagállam közötti kereskedelmi szerkezetre, amennyiben [a kartell] a spanyol feldolgozott dohány exportjának biztosítására irányul", másrészt a megtámadott határozat (412) preambulumbekezdésében tett azon kijelentésével, miszerint „nem rendelkezik arra vonatkozó döntő bizonyítékokkal, hogy a termelők és a feldolgozók által elkövetett jogsértések ténylegesen milyen hatást gyakoroltak a piacra".

158 A Deltafina ezenfelül azt kifogásolja, hogy a Bizottság vélelmezte a jelen ügyben a tagállamok közötti kereskedelem érintettségét „pusztán azon objektív indok alapján, hogy a valószínűsíthetően érintett piac termékétől különböző terméket néha más piacokra exportálhatják". A Bizottság így az érintett piachoz képest lejjebb elhelyezkedő piacot vesz figyelembe, mivel utóbbi a feldolgozott dohány piaca. Ezen túlmenően a Bizottság nem határozza meg az említett, lejjebb elhelyezkedő piacon „jelen levő erőket", és azt sem indokolja meg, hogy az érintett piacon létrejött ügyletek hogyan

járhatnak „érzékelhető versenyellenes hatással" a lejjebb elhelyezkedő piacra. A Deltafina azt is a Bizottság terhére rója, hogy figyelmen kívül hagyja azt, hogy a nyersdohány piaca „kizárólag nemzeti", mivel a nem spanyol vállalkozásokat nem ismerik el spanyolországi feldolgozóknak, és azok nem vehetnek nyersdohányt a spanyol termelőktől. A Deltafina hozzáteszi, hogy Spanyolország nem importál, és nem is exportál nyersdohányt.

159 A Deltafina azt is a Bizottság terhére rója, hogy figyelmen kívül hagyta [az EK 81.] és [EK 82. cikkben] szereplő, a kereskedelemre gyakorolt hatás fogalmáról szóló iránymutatás 43. pontját, amely többek között előírja, hogy „[a]nnak a hatóságnak […], amely szerint a kereskedelmet érzékelhető hatás érintheti, meg kell magyaráznia", hogy egy adott megállapodás miért gyakorolhat közvetett vagy lehetséges hatásokat, és hogy „[a] feltételezett vagy elméleti hatások nem elégségesek a közösségi jog alkalmazásának megállapításához".

160 Végül a Deltafina arra hivatkozik, hogy a szóban forgó kartell [az EK 81.] és [EK 82. cikkben] szereplő, a kereskedelemre gyakorolt hatás fogalmáról szóló iránymutatás 78–82. pontjának értelmében vett, „egyetlen tagállamot érintő [kartellnek]" tekinthető. Hozzáteszi, hogy ugyanezen iránymutatás szerint „[e] kartellek kereskedelem torzítására való alkalmassága főként a más tagállambeli versenytársakkal szembeni kirekesztő hatásból adódik". Márpedig a megtámadott határozatban egyetlen olyan adat sem szerepel, amely alapján ilyen kirekesztő hatás megállapítható lenne a jelen ügyben. A Deltafina szerint valójában a külföldi feldolgozó vállalkozások Spanyolországban való letelepedését akadályozó jogszabályi korlátok és a nyersdohány belső jellemzői – amelyek miatt e terméket a szüret után azonnal és a szüret helyéhez közel fel kell dolgozni – „még azon közvetett hatások bekövetkezését is valószínűtlenné teszik, amelynek megvalósulása esetén a kereskedelemre gyakorolt tisztán hipotetikus hatás lehetséges hatássá alakulhatna".

161 A Bizottság úgy véli, hogy a harmadik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

162 Először is hangsúlyozza, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatásra vonatkozó feltétel akkor teljesül, ha a jogi és ténybeli bizonyítékok összessége alapján a kellő bizonyossággal előre látható, hogy a szóban forgó megállapodás közvetlenül vagy közvetetten, ténylegesen vagy lehetségesen hatást gyakorolhat a tagállamok közötti kereskedelmi szerkezetre. Következésképpen az EK 81. cikk alkalmazása céljából nem szükséges bizonyítani, a kereskedelem tényleges befolyásolását.

163 Ezt követően a Bizottság megállapítja, hogy a megtámadott határozat (316) és (317) preambulumbekezdésében kifejtette azon indokokat, amelyek miatt a szóban forgó korlátozó magatartások „lehetségesen" hatást gyakorolhatnak a tagállamok közötti kereskedelemre. Úgy véli, hogy nem áll fenn ellentmondás a megtámadott határozat (316) és (412) preambulumbekezdése között.

164 Ezenfelül a Bizottság megállapítja, hogy a Deltafina nem vitatja azt, hogy valamely, a nyersdohány felvásárlási árára vonatkozó kartell hatást gyakorolhat a feldolgozott dohány árára, sem azt, hogy a spanyol feldolgozott dohányt elsődlegesen kivitelre szánják. A Bizottság úgy véli, hogy e körülményekre tekintettel nem volt köteles részletesen meghatározni a feldolgozott dohány piacát azt megelőzően, hogy megállapíthatóvá vált volna számára a kartell e termék kivitelére gyakorolt hatása.

165 Végül a Bizottság elutasítja a Deltafina azon állítását, amely szerint – mivel a szóban forgó kartell egyetlen tagállamot érintő kartellhez hasonlítható – köteles bizonyítani a kartell más tagállambeli versenytársakkal szembeni kirekesztő hatását. E tekintetben többek között a megtámadott határozat (317) preambulumbekezdésére utal.

A Törvényszék álláspontja

166 A következetes ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az EK 81. cikkben és EK 82. cikkben szereplő, a tagállamok közti kereskedelemre gyakorolt hatással kapcsolatos feltétel kiindulópontjaként e feltétel célját kell tekinteni, amely a versenyjog területén a közösségi versenyjog hatályát kívánja meghatározni a tagállamok versenyjogával szemben. Így a közösségi jog hatálya alá tartozik minden olyan megállapodás és magatartás, amely veszélyeztetheti a tagállamok közti kereskedelmet abban az értelemben, hogy hátráltatni tudja a tagállamok közötti közös piac céljának megvalósítását, különösen a nemzeti piacok lezárása vagy a közös piacon a verseny szerkezetének módosítása révén (a Bíróság 22/78. sz., Hugin kontra Bizottság ügyben 1979 május 31-én hozott ítéletének [EBHT 1979., 1869. o.] 17. pontja és C-475/99. sz. Ambulanz Glöckner ügyben 2001. október 25-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-8089. o.] 47. pontja).

167 Ahhoz, hogy valamely döntés, megállapodás vagy magatartás alkalmas legyen a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására, objektív jogi vagy ténybeli tényezők összessége alapján kellő valószínűséggel lehetővé kell tennie, hogy közvetlenül vagy közvetetten, ténylegesen vagy lehetségesen olyan irányú hatást gyakoroljon a tagállamok közötti kereskedelmi szerkezetre, amely akadályozhatja a tagállamok között az egységes piac célkitűzéseinek megvalósítását. Ezenfelül e hatás nem lehet jelentéktelen (a Bíróság C-306/96. sz. Javico-ügyben 1998. április 28-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1983. o.] 16. pontja és a fenti 166. pontban hivatkozott Ambulanz Glöckner ügyben hozott ítéletének 48. pontja).

168 Így a Közösségen belüli kereskedelemre gyakorolt hatást rendszerint több olyan tényező együttesen váltja ki, amelyek külön-külön nem lennének szükségszerűen meghatározók (a Bíróság C-215/96. és C-216/96. sz., Bagnasco és társai egyesített ügyekben 1999. január 21-én hozott ítéletének [EBHT 1999., I-135. o.] 47. pontja, és a C-359/01. P. sz., British Sugar kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-4933. o.] 27. pontja).

169 Az ítélkezési gyakorlatban az is megállapítást nyert, hogy az EK 81. cikk (1) bekezdése nem követeli meg, hogy a hatálya alá tartozó megállapodásoknak érzékelhető hatása legyen a tagállamok közötti kereskedelemre, csak annak megállapítását írja elő, hogy azok jellegüknél fogva alkalmasak ilyen hatás kifejtésére (a Bíróság C-238/05. sz., Asnef-Equifax és Administración del Estado ügyben 2006. november 23-án hozott ítéletének [EBHT 2006., I-11125. o.] 43. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

170 A jelen ügyben úgy kell tekinteni, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság a jogilag megkövetelt módon állapította meg, hogy a feldolgozók kartellje hatást gyakorolhat a tagállamok közötti kereskedelemre.

171 A Bizottság különösképpen a megtámadott határozat (316) preambulumbekezdésében jutott helyesen arra a következtetésre, hogy az EK 81. cikk alkalmazásának e feltétele teljesült, mivel a feldolgozók kartellje alkalmas volt arra, hogy hatást gyakoroljon a feldolgozott dohány Spanyolországból a többi tagállam felé irányuló kivitelére.

172 Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy – amint az a megtámadott határozat egyes bekezdéseiből következik (lásd többek között a megtámadott határozat (20), (23), (27), (32) és (84) preambulumbekezdését) – egyrészt a nyersdohány felvásárlási ára közvetlenül befolyásolja a feldolgozott dohány árát, másrészt a spanyol feldolgozott dohányt elsősorban kivitelre szánják. E tények – amelyeket a Deltafina általában véve nem vitat – elegendők annak bizonyítására, hogy a feldolgozók kartellje alkalmas volt arra, hogy hatást gyakoroljon a spanyol feldolgozott dohány kivitelére, ily módon a Deltafina nem kifogásolhatja azt, hogy a Bizottság nem határozta meg az e termék piacán „jelen lévő erőket".

173 Az igaz, hogy a Bizottság a tagállamok közti kereskedelemre gyakorolt hatással kapcsolatos feltétel teljesülésének értékelésénél az érintett piachoz képest lejjebb elhelyezkedő piac termékét – a feldolgozott dohányt – vette figyelembe. Ugyanakkor – amint

azt a Deltafina egyébiránt kifejezetten elismeri keresetlevelében – a Bizottság ezen álláspontja nem csupán az ítélkezési gyakorlatnak felel meg, amely szerint a tagállamok közötti kereskedelmi szerkezetre gyakorolt hatás közvetett is lehet (lásd a fenti 167. pontot), hanem [az EK 81.] és [EK 82. cikkben] szereplő, a kereskedelemre gyakorolt hatás fogalmáról szóló iránymutatásnak is. Ennek megfelelően ezen iránymutatás 38. pontja többek között megállapítja, hogy „közvetett hatások gyakran olyan termékek esetében merülnek fel, amelyek egy megállapodás vagy egy magatartás tárgyát képező termékekhez kapcsolódnak", és „közvetett hatások jelentkezhetnek például akkor, amikor a megállapodás vagy magatartás hatással van azon vállalkozások határokon átnyúló tevékenységeire, amelyek a megállapodás vagy magatartás tárgyát képező termékeket használják, vagy azokra más módon vannak ráutalva", továbbá „[i]lyen hatások léphetnek fel például akkor, amikor a megállapodás vagy magatartás egy olyan forgalomba nem kerülő közbenső termékre vonatkozik, amelyet egy forgalomba kerülő végtermék előállításához használnak".

174 Ezenfelül a Bizottság azon megállapításának, amely szerint a feldolgozók kartellje hatást gyakorolhat a spanyol feldolgozott dohány kivitelére, és következésképpen a Közösségen belüli kereskedelemre, egyáltalán nem mond ellent a megtámadott határozat (412) preambulumbekezdésében szereplő azon kijelentése, amely szerint „nem rendelkezik arra vonatkozó döntő bizonyítékokkal, hogy a termelők és a feldolgozók által elkövetett jogsértések ténylegesen milyen hatást gyakoroltak a piacra; ugyanis lehetetlen utólag meghatározni az árak azon szintjét, amely a feldolgozott dohány spanyolországi piacán a szóban forgó magatartások hiányában alakult volna ki". Ugyanis a jogsértés súlyának vizsgálata keretében tett e kijelentéssel a Bizottság mindössze azt állapítja meg, hogy nem tudja számszerűen meghatározni a feldolgozók kartellje által a piacra közvetlenül kifejtett hatást. Mindamellett nem zárja ki azt, hogy a kartell ilyen hatással járt. Éppen ellenkezőleg – amint az a lenti 245–259. pontban részletesen szerepel – a Bizottság a megtámadott határozatban a jogsértés súlyának értékelésekor figyelembe vette azt, hogy 1998-tól a feldolgozók kartellje tényleges hatást gyakorolt a piacra.

175 Tekintettel arra, hogy a Bizottság által a megtámadott határozat (316) preambulumbekezdésében előadott érvelés az előző okok miatt önmagában elegendő annak megállapítására, hogy a feldolgozók kartellje alkalmas volt arra, hogy hatást gyakoroljon a tagállamok közötti kereskedelemre, nem szükséges vizsgálni a Deltafinának a Bizottság által a megtámadott határozat (317) preambulumbekezdésében a teljesség kedvéért előadott azon érvvel szembeni kifogásait, amely szerint „a valamely tagállam teljes területére kiterjedő kartell természeténél fogva azzal a hatással jár, hogy állandósítja a nemzeti piacok szerinti részekre töredezést, akadályozva ezzel az [EK]-Szerződés által célul kitűzött gazdasági összefonódást".

176 Végül a feldolgozók kartellje által a kereskedelemre gyakorolt érzékelhető hatást illetően meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat (317) preambulumbekezdésében a Bizottság kifejtette, hogy az említett kartell valamennyi ismert spanyolországi feldolgozót magában foglalta, e feldolgozók minden évben felvásárolták a Spanyolországban termesztett nyersdohány szinte teljes mennyiségét, a kartell az ily módon felvásárolt nyersdohány teljes mennyiségére vonatkozott, továbbá a nyersdohányt feldolgozását követően elsősorban kivitelre adták el. E tények a jogilag megkövetelt módon igazolják, hogy a feldolgozók kartellje alkalmas volt arra, hogy érzékelhető hatást gyakoroljon a Közösségen belüli kereskedelemre.

177 A fenti megfontolások összességéből következik, hogy a harmadik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

178 Ennélfogva a megtámadott határozat megsemmisítésére irányuló kérelmeknek nem lehet helyt adni.

3. *A bírság összegének csökkentésére irányuló kérelmekről*

Az 1/2003 rendelet 2. cikkének és a 23. cikke (2) bekezdésének, az iránymutatás 1.A. pontjának és 5. pontja d) alpontjának, az arányosság és az „egyenlő bánásmód és az azonos magatartásért azonos büntetés" elvének, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított, negyedik jogalapról

A megtámadott határozat összefoglalása

179 A megtámadott határozat (404)–(458) preambulumbekezdésében a Bizottság a címzettekkel szemben kiszabandó bírságok kérdését vizsgálja.

180 A megtámadott határozat (405) preambulumbekezdésében emlékeztet arra, hogy a bírság mértékének meghatározásakor tekintetbe kell vennie a jogsértés súlyát és időtartamát.

181 A kiindulási összegnek a súlyosság alapján való meghatározása céljából a Bizottság a megtámadott határozat (407)–(414) preambulumbekezdésében először a kérdéses jogsértések „valódi" súlyát értékeli.

182 Ennek megfelelően először is megállapítja a megtámadott határozat (407) preambulumbekezdésében, hogy ezen értékelés elvégzéséhez figyelembe kell vennie a jogsértés jellegét, a piacra gyakorolt tényleges hatását, ha ez a hatás mérhető, valamint az érintett földrajzi piac méretét.

183 Ezt követően a megtámadott határozat (408) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapítja, hogy „[a] spanyol nyersdohánytermelés a közösségi termelés 12%-a", és hogy „[S]panyolországban a termelési terület 14 571 hektár, és Extremadura (84%), Andalúzia (11,5%), és Castile-Leon (3%) autonóm régióiban összpontosul", továbbá hogy „[a] piac viszonylag kis méretű, és leginkább Spanyolország egyetlen régiójában összpontosul."

184 Ezenfelül a megtámadott határozat (409) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapítja, hogy „[a] jogsértés mindamellett különösen súlyosnak minősül, mivel a spanyolországi nyersdohányfajták árainak rögzítésére és a mennyiségek felosztására irányul".

185 Különösen a termelők képviselőivel kapcsolatban állapítja meg a megtámadott határozat (410) preambulumbekezdésében, hogy olyan megállapodásokat kötöttek, és/vagy olyan összehangolt magatartásokban vettek részt, amelyek lényegében arra irányultak, hogy évente rögzítsék az egyes nyersdohányfajták és minőségi osztályok árkategóriáit – amelyeken belül aztán egyeztették a nyersdohány végleges szállítási árát – és a termelőnkénti, illetve termelőcsoportonkénti átlagár alsó határát. A Bizottság hozzáteszi, hogy jóllehet az ezen árkategóriákon belüli sávok igen szélesek voltak, és az ugyanazon nyersdohányfajta minőségi osztályának alsó és a felső határa között 100–380%-kal is eltérhettek, az átlagár termelőnkénti és termelőcsoportonkénti alsó határának egyeztetésével a termelők képviselői a nyersdohányuk végleges eladási árát annál a szintnél alacsonyabban kívánták meghatározni, mint amelyet a szabad verseny eredményezett volna.

186 A spanyol feldolgozókat és a Deltafinát illetően a Bizottság hangsúlyozza a megtámadott határozat (411) preambulumbekezdésében, hogy a minőségi osztályok árkategóriáinak és más feltételeknek az egyeztetésén túlmenően „titokban az árakkal és az eladásra szánt mennyiségekkel kapcsolatos szempontokban – többek között az egyes nyersdohányfajták átlagos szállítási árának felső határában (minőségi fokozattól

függetlenül) és a feldolgozók által felvásárlásra kerülő nyersdohány mennyiségében – is megállapodtak". Hozzáteszi, hogy ezenkívül 1998-tól komplex ellentételezési és átruházási rendszert fogadtak el az árakra és a mennyiségekre vonatkozó titkos megállapodásuk betartatása érdekében.

187 Végül a megtámadott határozat (412) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapítja, hogy „nem rendelkezik arra vonatkozó döntő bizonyítékokkal, hogy a termelők és a feldolgozók által elkövetett jogsértések ténylegesen milyen hatást gyakoroltak a piacra"; mivel „lehetetlen utólag meghatározni az árak azon szintjét, amely a feldolgozott dohány spanyolországi piacán a szóban forgó magatartások hiányában alakult volna ki". A következő preambulumbekezdésben kifejti, hogy „[m]indamellett úgy tekinthető, hogy a feldolgozók már 1998 óta – az árak és a mennyiségek tekintetében a termeltetési szerződések megkötése előtt és után, illetve a végleges ügyletek megkötéséig folytatott titkos együttműködésük alatt – teljes mértékben végrehajtották és betartották […] kartelljüket és az tényleges hatást gyakorolhatott a piacra".

188 A megtámadott határozat (414) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapítja, hogy az előző megfontolások alapján a két jogsértést „különösen súlyosnak" kell minősíteni. Mindazonáltal hozzáteszi, hogy „figyelembe fogja venni a termékpiac viszonylag korlátozott méretét".

189 Másodsorban a Bizottság eltérő bánásmódot alkalmaz az érintett vállalkozások tekintetében figyelemmel arra, hogy „az egyes vállalkozások egyedi súlyát, ennélfogva jogellenes magatartásuk versenyre gyakorolt tényleges hatását kell tekintetbe venni annak érdekében, hogy az adott vállalkozással szemben kiszabott bírság elrettentő

hatása a szankcionálandó jogellenes magatartásban való részvételével arányos legyen" (a megtámadott határozat (415) preambulumbekezdése).

190 Ennek megfelelően először is különbséget tesz egyrészt a feldolgozók kartellje (a megtámadott határozat (416)–(424) preambulumbekezdése), másrészt a termelők képviselőinek kartellje (a megtámadott határozat (425)–(431) preambulumbekezdése) között.

191 A Bizottság ezt követően a feldolgozók kartelljét illetően úgy véli, hogy „a bírságokat a szóban forgó felek jogellenes magatartásban való részvételére és piaci helyzetére tekintettel lépcsőzetesen kell meghatározni" (a megtámadott határozat (416) preambulumbekezdése).

192 E tekintetben a Bizottság kijelenti, hogy „a Deltafinának kell kapnia a bírságok legmagasabb kiindulási összegét a spanyol feldolgozott dohány fő felvásárlójaként (a Cetarsával, az Agroexpansiónnal és a Taesszel való kereskedelmi kapcsolatait a (20), (21) és (27) preambulumbekezdés ismerteti) elfoglalt kiemelkedő piaci helyzete miatt". A Bizottság szerint „e vásárlóerő következtében a Deltafina mindenkinél nagyobb mértékben tudta befolyásolni a spanyol feldolgozók magatartását" (a megtámadott határozat (417) preambulumbekezdése).

193 A spanyol feldolgozókat illetően a Bizottság úgy véli, hogy a jogellenes magatartásban való „részvételük nagyjából hasonlónak tekinthető" (a megtámadott határozat (418) preambulumbekezdése). Álláspontja szerint ugyanakkor figyelembe kell venni a szóban forgó feldolgozók méretét és piaci részesedését.

194 Ezen az alapon a Bizottság három kategóriára osztja a spanyol feldolgozókat:

– az első kategóriába sorolja a Cetarsát azon tényre hivatkozva, hogy a spanyol nyersdohány felvásárlási piacának 67%-át uralva messze a vezető spanyol elsődleges feldolgozó, és ennélfogva a legmagasabb összegű bírságot kell kiszabni rá (a megtámadott határozat (419) preambulumbekezdése);

– a második kategóriába sorolja az Agroexpansiónt és a WWTE-t, megállapítva, hogy piaci részesedésük körülbelül 15-15%, és azonos kiindulási összeget kell kiszabni velük szemben (a megtámadott határozat (420) preambulumbekezdése);

– végül a harmadik kategóriába sorolja a Taest azon az alapon, hogy piaci részesedése mindössze 16%, és ennélfogva a legalacsonyabb kiindulási összeget kell kiszabni vele szemben (a megtámadott határozat (421) preambulumbekezdése).

195 Ezenkívül a bírság kellően elrettentő hatásának biztosítása érdekében a Bizottság szerint szorzótényezőt kell alkalmazni a WWTE-vel és az Agroexpansióval szemben megállapított kiindulási összegre. E tekintetben megjegyzi, hogy e társaságok – noha viszonylag csekély piaci részesedésük van Spanyolországban – „jelentős gazdasági és pénzügyi erővel" rendelkező nemzetközi vállalatokhoz tartoznak, és hogy „[e]zenfelül anyavállalatuk döntő befolyása alatt cselekedtek" (a megtámadott határozat (422) preambulumbekezdése). A Bizottság ennélfogva úgy véli, hogy növelni kell az említett társaságokkal szemben kiszabott bírság kiindulási összegét egy olyan tényezőt alkalmazva, amely figyelembe veszi egyrészt azon csoportok méretét, amelyek részét képezik, másrészt a többi spanyol feldolgozóhoz viszonyított méretüket (a megtámadott határozat (423) preambulumbekezdése). Ennek megfelelően 1,5-szörös szorzótényezőt – azaz 50%-os emelést – alkalmaz a WWTE-vel

szemben megállapított kiindulási összegre, és 2-szeres szorzótényezőt – azaz 100%-os emelést – az Agroexpansiónnal szemben megállapított kiindulási összegre.

196 E különböző tényekre tekintettel a Bizottság a következőképpen határozza meg a bírságok kiindulási összegét a megtámadott határozat (424) preambulumbekezdésében:

– Deltafina: 8 000 000 euró

– Cetarsa: 8 000 000 euró

– WWTE: 1 800 000 euró x 1,5 = 2 700 000 euró

– Agroexpansión: 1 800 000 euró x 2 = 3 600 000 euró

– Taes: 200 000 euró.

197 Végül a termelők képviselőit illetően a Bizottság úgy véli, hogy csupán jelképes – 1000 eurós – bírságot kell kiszabni rájuk külön-külön (a megtámadott határozat (425) és (430) preambulumbekezdése). Többek között azzal indokolja álláspontját, hogy „a szabványszerződésekről folytatott közös tárgyalások jogszabályi kerete jelentős bizonytalanságot okozhatott a termelők képviselői és a feldolgozók magatartásának jogszerűségét illetően a szabványmegállapodásokról folytatott közös tárgyalások pontosan meghatározott keretei között” (a megtámadott határozat (428) preambulumbekezdése). Ezenkívül megállapítja, hogy „a

szabványszerződésekről szóló tárgyalások és azok eredményei általában nyilvános jellegűek voltak, és […] a hatóságok a jelen eljárás megindítása előtt soha nem kérdőjelezték meg, hogy összeegyeztethetők-e a közösségi vagy a spanyol joggal" (a megtámadott határozat (429) preambulumbekezdése).

A felek érvei

198 Másodlagosan előterjesztett negyedik jogalapja keretében a Deltafina lényegében arra hivatkozik, hogy a Bizottság a jogsértés súlyának értékelésénél és a vele szemben kiszabott bírság kiindulási összegének megállapításánál nem tartotta be az iránymutatásban foglaltakat, és megsértette az arányosság és az „egyenlő bánásmód és az azonos magatartásért azonos büntetés" elvét. Ezenkívül álláspontja szerint a megtámadott határozat nem megfelelően indokolt.

199 E negyedik jogalap keretében a Deltafina számos kifogást és érvet ad elő, amelyek hét csoportba sorolhatók.

200 Elsősorban azt kifogásolja, hogy a Bizottság „különösen súlyosnak" minősítette a jogsértést, miközben elismerte a szóban forgó piac „viszonylag korlátozott méretét".

201 Másodsorban azt rója a Bizottság terhére, hogy „különösen súlyosnak" minősítette a jogsértést, miközben nem rendelkezett arra vonatkozó döntő bizonyítékokkal, hogy e jogsértés ténylegesen milyen hatást gyakorolt a piacra, és ennélfogva figyelmen kívül hagyta az iránymutatás 1.A. pontját. A Deltafina a közgazdásza által készített 2005. január 13-i jelentésre hivatkozva azt állítja, hogy e jelentés alapján a vitatott magatartások valószínűleg nem befolyásolták a feldolgozott dohány spanyol piacát. E jelentés különösen azt bizonyítja, hogy a spanyol fő dohányfajta árai a jogsértés időtartama

alatt korántsem stagnáltak vagy csökkentek, hanem 21%-kal emelkedtek, és hogy a spanyol dohány árai ugyanezen időtartam alatt „jelentős mértékben igazodtak az európai és […] világpiaci árakhoz".

202 Harmadrészt a Deltafina arra hivatkozik, hogy a megtámadott határozat ellentmondást tartalmaz, amennyiben a Bizottság egyrészt megállapítja a (413) preambulumbekezdésben, hogy „a feldolgozók teljes mértékben végrehajtották és betartották kartelljüket", másrészt ennek ellenkezőjét jelenti ki a (85), (88), (111), (113), (122), (126), (130), (133), (144), (175), (186), (206), (229), (231), (232), (233), (235), (239), (244), (255), (256), (257), (284), (294), (295), (296), (307) és (319) preambulumbekezdésben.

203 Negyedrészt a Deltafina előadja, hogy a Bizottság elferdítette a tényeket annak a megtámadott határozat (417) preambulumbekezdésében való megállapításával, hogy a Deltafina a spanyol feldolgozott dohány fő felvásárlója, és hogy vásárlóereje lehetővé teszi számára a spanyol feldolgozók magatartásának befolyásolását. Állításai alátámasztására újfent a közgazdászának 2005. január 13-i jelentésére – különösen e jelentés 5. sz. táblázatára – hivatkozik, amelyből kitűnik, hogy a jogsértés időtartama alatt a spanyol feldolgozott dohány felvásárlását illetően átlagos piaci részesedése 27,5%, a Dimoné (beleértve az Agroexpansiónt) 25,2%, a Cetarsáé 31,6% és a Standard Commercial Tobacco Co., Inc.-é (beleértve a WWTE-t) körülbelül 15% volt.

204 A Deltafina továbbá arra hivatkozik, hogy a megtámadott határozatnak az 1/2003 rendelet 30. cikkének megfelelően a Hivatalos Lapban közzétett összefoglalásában foglaltakkal ellentétben nem volt „a spanyol feldolgozók közül háromnak is a legfontosabb vevője". A közgazdásza fent említett jelentésének 7. sz. táblázatára hivatkozva megállapítja, hogy a jogsértés időszaka alatt felvásárolta testvérvállalata, a Taes termékeinek teljes mennyiségét, a Cetarsa termékeinek átlagosan 32,3%-át, az Agroexpansión termékeinek átlagosan 19,8%-át és a WWTE termékeinek kis részét. A Deltafina szerint a Cetarsa elsődleges vevője valójában egy „történelmi vevő" – tudniillik az Altadis, SA

(korábban Tabacalera) – volt, amelynek a Cetarsa kapcsolt vállalkozása volt, továbbá az Agroexpansión elsődleges vevője a Dimon csoport, a WWTE-é pedig a Standard csoport volt.

205 Végül a Deltafina vitatja a Bizottság azon álláspontját, amely szerint a feldolgozott dohány felvásárlásának spanyol piacára vonatkozó piaci részesedések meghatározása céljából ki kell zárni a Cetarsa és a Tabacalera/Altadis között végbement átruházásokat (lásd a lenti 218. pontot).

206 Ötödrészt a Deltafina megállapítja, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság elismeri, hogy „a szabványszerződésekről folytatott közös tárgyalások jogszabályi kerete jelentős bizonytalanságot okozhatott a termelők képviselői és a feldolgozók magatartásának jogszerűségét illetően" (a megtámadott határozat (428) preambulumbekezdése), és hogy „a szabványszerződésekről szóló tárgyalások és azok eredményei általában nyilvános jellegűek voltak, és […] a hatóságok a jelen eljárás megindítása előtt soha nem kérdőjelezték meg, hogy összeegyeztethetőek-e a közösségi vagy a spanyol joggal" (a megtámadott határozat (429) preambulumbekezdése). Álláspontja szerint e körülmények arra késztették a Bizottságot, hogy kizárólag a termelőkkel szemben szabjon ki 1000 eurós jelképes bírságot, és azt kifogásolja, hogy a Bizottság nem indokolta a megtámadott határozatban, hogy miért nem alkalmazta ugyanezen megoldást az ő esetében. Ezenkívül előadja, hogy a Bizottság megsértette az iránymutatás 5. pontjának d) alpontját, amely 1000 eurós jelképes bírság kiszabása esetén előírja, hogy „[a]z ilyen bírság kiszabását a határozat szövegében indokolni kell".

207 Hetedrészt a Deltafina az „azonos magatartásért azonos büntetés" elvére hivatkozva kifogásolja, hogy a Bizottság a jogsértés súlyának értékelésének nem vette figyelembe azt a tényt, hogy a spanyol feldolgozókkal ellentétben nem róttak a terhére a „termelőkkel, azok társulásaival és szövetkezeteivel folytatott jogellenes megállapodásra és vertikális tárgyalásra irányuló magatartásokat".

208 Végül hetedrészt a Deltafina úgy véli, hogy a Bizottság megsértette az egyenlő bánásmód elvét, mivel érzékelhetően eltért az olyan kartellek esetében való bírságszámítás tárgyában kialakított korábbi határozathozatali gyakorlatától, amelyek csupán azon a termékpiacon tevékenykedő vállalkozásokat foglalják magukban, amelyen a vitatott cselekmények történtek. Közgazdásza 2005. január 13-i második jelentésére hivatkozva előadja, hogy e kartelltípust az 1991 és 2004 közötti időszakban olyan bírságokkal szankcionáltak, amelyek teljes összege az érintett piac értékének átlagosan 0,91%-át képezi. Továbbá a Bizottság terhére rója azt is, hogy a megtámadott határozatban nem ismertette azon indokokat, amelyek miatt szükségesnek tartotta a korábbi gyakorlatától való ilyen eltérést.

209 A fenti megfontolásokra tekintettel a Deltafina kéri a Törvényszéket, hogy csökkentse bírságának összegét.

210 A Bizottság előadja, hogy a negyedik jogalap egyik része sem megalapozott.

211 A Bizottság elsősorban arra hivatkozik, hogy a bírság kiindulási összegének meghatározása céljából figyelembe vette a szóban forgó piac csekély méretét annak ellenére, hogy a szóban forgó jogsértés jellegénél fogva „különösen súlyos".

212 Másodsorban a Bizottság elutasítja a Deltafina azon érvét, amely szerint nem rendelkezik arra vonatkozó döntő bizonyítékokkal, hogy a szóban forgó jogsértés ténylegesen hatást gyakorolt a piacra.

213 E tekintetben először is megállapítja, hogy az árak rögzítésére és a beszerzési források felosztására irányuló korlátozó magatartások önmagukban – a piacra gyakorolt tényleges hatásukra vonatkozó bizonyítékok hiányában is – különösen súlyos jogsértéseknek minősülnek (a Törvényszék T-348/94. sz., Enso Española kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1875. o.] 232. pontja és

a fenti 77. pontban hivatkozott European Night Services és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 136. pontja).

214 Másodsorban a megtámadott határozat (413) preambulumbekezdésére hivatkozva megismétli, hogy a feldolgozók kartelljüket teljes mértékben végrehajtották és betartották legalábbis 1998-tól, és azt állítja, hogy ésszerűen feltételezni lehet, hogy a kartell hatást gyakorolhatott a piacra, még ha e hatás nem is mérhető. Hozzáteszi, hogy ha a kartell nem lett volna alkalmas a nyersdohány árai alakulásának befolyásolására, a feldolgozóknak és a Deltafinának nem lett volna érdeke abban több mint öt éven keresztül részt venni.

215 Harmadrészt a Bizottság azt állítja, hogy a Deltafina közgazdászának 2005. január 13-i jelentése nem bizonyítja a feldolgozók kartellje által a piacra kifejtett tényleges hatás hiányát.

216 Harmadrészt a Bizottság előadja, hogy a megtámadott határozat (413) preambulumbekezdésében szereplő állításának nem mondanak ellent az e határozat Deltafina által hivatkozott preambulumbekezdései.

217 Negyedrészt a Bizottság úgy véli, hogy nem követett el hibát annak megállapításával, hogy a Deltafina a nyersdohány felvásárlásának spanyol piacán kiemelkedő helyet foglal el.

218 E tekintetben a Bizottság megállapítja, hogy a Deltafina által megbízott közgazdász 2005. január 13-i jelentésében a Cetarsát a feldolgozott dohány felvásárlói között tünteti fel, miközben utóbbi szerez feldolgozott dohányt harmadik személyektől. A Bizottság azt állítja, hogy ha e közgazdász bele kívánja foglalni a Cetarsának a Tabacalera/Altadis részére történő eladásait a feldolgozott dohány spanyol piacán lebonyolított összes eladásba, a jelentésében szereplő adatok nem tükrözik a valóságot,

mivel a Cetarsa ezen eladásai „nem hasonlíthatók az exportőr harmadik személyek (amilyen a Universal/Deltafina, a Standard és a Dimon) részére történő – a feldolgozók kartelljének dinamikáját meghatározó – eladásokhoz". A Bizottság megállapítja, hogy a kilencvenes évek közepéig a Cetarsa az általa feldolgozott dohány gyakorlatilag teljes mennyiségét eladta a Tabacalerának, és hogy e két vállalkozás legalább 1998-ig állami tulajdonban állt. Ennélfogva úgy véli, hogy a feldolgozók kartelljének első éveiben – vagyis 1996-tól 1998-ig – a Tabacalera és a Cetarsa közötti kereskedelmi ügyletek valamely, ugyanazon csoporton belüli eladásokhoz voltak hasonlóak, és hogy azokat nem lehet figyelembe venni a harmadik személyek által megszerzett dohány (exportált dohány) mennyiségének kiszámítása céljából. A Bizottság szerint a Cetarsának a Tabacalera/Altadis részére történő eladásait ily módon figyelmen kívül hagyva a Deltafinának a feldolgozott dohány felvásárlásának spanyolországi piacára vonatkozó átlagos piaci részesedése 1996-tól 2001-ig jóval meghaladja a 27,5%-ot, de mindenesetre a legnagyobb piaci részesedés.

219 A Bizottság hozzáteszi, hogy a Deltafina kétségkívül a Cetarsa, az Agroexpansión és a Taes fő vevője is volt.

220 Végül a Bizottság a megtámadott határozat meghatározott bekezdéseire hivatkozva megállapítja, hogy a Deltafina egyéb „kereskedelmi kapcsolatokat" is fenntartott a feldolgozókkal, „miután megkötötte a Cetarsával a Taes és az Agroexpansión dohánya egy részének kezelésére és cséplésére vonatkozó szerződéseket".

221 A Bizottság szerint a Taes, az Agroexpansión és a Cetarsa dohányfelvásárlásainak és a Taes dohányának feldolgozására vonatkozóan a Cetarsával megkötött szerződésnek köszönhetően a Deltafina „kétségkívül különleges" helyzetben volt a spanyol piacon.

222 Ötödrészt a Bizottság úgy véli, hogy megfelelően indokolta a megtámadott határozatban azon következményeket, amelyeket a spanyol jogszabályi keretből eredő bizonytalanság idézett elő az érintett vállalkozások és társulások magatartásában.

223 Hatodrészt a Bizottság mint megalapozatlant elutasítja az annak figyelmen kívül hagyására vonatkozó kifogást, hogy nem rótták a Deltafina terhére a termelőkkel, azok társulásaival és szövetkezeteivel folytatott „[j]ogellenes megbeszéléseken és vertikális tárgyalásban" való részvételt.

224 Hetedrészt a Bizottság előadja, hogy sem hivatalos, sem nem hivatalos módon nem kötelezte magát arra, hogy figyelembe veszi a kartellekre vonatkozó – Deltafina által hivatkozott – bírságkiszabási gyakorlatot. Ezenfelül emlékeztet arra, hogy az 1/2003 rendelet keretében széles mérlegelési mozgástérrel rendelkezik a bírságok összegének megállapítása során, továbbá hogy a jogsértések súlyát számos olyan tényező alapján értékeli, amely nem a figyelembe veendő körülmények egy kötelező vagy kimerítő listájából következik, és hogy a korábbi határozathozatali gyakorlata önmagában nem szolgál jogi keretként a versenyjogi bírságok kiszabásához, mivel e jogi keretet kizárólag az 1/2003 rendelet határozza meg.

A Törvényszék álláspontja

225 A Deltafina által előadott érvek vizsgálatát megelőzően célszerű néhány, a bírságok összegének meghatározására és különösen a jogsértés súlyának értékelésére vonatkozó általános megfontolást tenni.

– Általános megfontolások

226 Az 1/2003 rendelet 23. cikkének (3) bekezdése értelmében „[a] bírság mértékének meghatározásakor tekintetbe kell venni mind a jogsértés súlyát, mind annak időtartamát". Ugyanez szerepel a jelen ügyben a jogsértés időszakában hatályos 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének második albekezdésében.

227 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság széles mérlegelési mozgástérrel rendelkezik a bírságok megállapítása során annak érdekében, hogy a vállalkozások magatartását a versenyszabályok tiszteletben tartásának irányába terelje (a Törvényszék T-150/89. sz., Martinelli kontra Bizottság ügyben 1995. április 6-án hozott ítéletének [EBHT 1995., II-1165. o.] 59. pontja, T-49/95. sz., Van Megen Sports kontra Bizottság ügyben 1996. december 11-én hozott ítéletének [EBHT 1996., II-1799. o.] 53. pontja és T-229/94. sz., Deutsche Bahn kontra Bizottság ügyben 1997. október 21-én hozott ítéletének [EBHT 1997., II-1689. o.] 127. pontja).

228 Az állandó ítélkezési gyakorlat alapján továbbá a közösségi versenyjogi jogsértések súlyát számos tényező függvényében kell értékelni, úgy mint például az ügy sajátos körülményei, háttere és a bírságok elrettentő hatása, anélkül azonban, hogy létezne kötelezően figyelembe veendő szempontok kötött vagy kimerítő listája (a Bíróság C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 241. pontja, és a fenti 34. pontban hivatkozott Dalmine kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 129. pontja).

229 A jelen ügyben a megtámadott határozatból kitűnik, hogy a Bizottság a címzettekre kiszabott bírság összegét az iránymutatásban saját magára kötelezően meghatározott általános módszerrel összhangban állapította meg még akkor is, ha kifejezetten nem utal ezen iránymutatásra az említett határozatban.

230 Noha az iránymutatás nem tekinthető olyan jogszabálynak, amelyet a hatóság minden esetben köteles követni, olyan követendő, gyakorlati magatartási szabályt tartalmaz, amelytől a hatóság egyes esetekre nézve nem térhet el az egyenlő bánásmód elvével összeegyeztethető indokolás nélkül (lásd a Bíróság C-397/03. P. sz., Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients kontra Bizottság ügyben 2006. május 18-án hozott ítéletének [EBHT 2006., I-4429. o.] 91. pontját). Az, hogy a Bizottság az iránymutatásban kifejtette a jogsértések súlyának értékelését illető megközelítését, nem akadálya annak, hogy e szempontot átfogóan értékelje az adott ügy minden releváns körülménye alapján, beleértve olyan tényezőket is, amelyek nem szerepelnek kifejezetten az iránymutatásban (a Törvényszék T-259/02–T-264/02. és T-271/02. sz., Raiffeisen Zentralbank Österreich és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. december 14-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-5169. o.] 237. pontja).

231 Az iránymutatásban előírt módszer szerint a Bizottság az érintett vállalkozásokra kiszabandó bírságok összegének kiszámításakor a jogsértés „valódi" súlyának függvényében meghatározott összeget veszi alapul. A jogsértés súlyának megállapításánál figyelembe kell venni a jogsértés jellegét, a piacra gyakorolt tényleges hatását, ha ez a hatás mérhető, valamint az érintett földrajzi piac kiterjedését (az iránymutatás 1.A. pontjának első bekezdése).

232 Ezek szerint a jogsértések három kategóriára oszthatók: nevezetesen „enyhe jogsértésekre", amelyekre a valószínű bírság 1000 és 1 millió euró között van, „súlyos jogsértésekre", amelyekre a valószínű bírság 1 millió és 20 millió euró között van, és „különösen súlyos jogsértésekre", amelyekre a valószínű bírság 20 millió euró fölött van (az 1.A. pont második bekezdésének első–harmadik francia bekezdése). A különösen súlyos jogsértéseket illetően a Bizottság megállapítja, hogy rendszerint az olyan horizontális korlátozások tartoznak majd ide, mint az árkartell vagy a piacfelosztó kvóták alkalmazása, vagy más, az egységes piac megfelelő működését veszélyeztető magatartások, például a nemzeti piacokra való széttördelés és a gyakorlatilag monopolhelyzetben lévő vállalkozásoknak az erőfölénnyel való visszaélése (az 1.A. pont második bekezdésének harmadik francia bekezdése).

233 Meg kell állapítani továbbá, hogy a jogsértés súlyának a fenti 231. pontban említett három értékelési szempontja nem azonos súllyal esik latba az átfogó értékelés során. A jogsértés jellege elsődleges szerepet játszik, többek között a jogsértések „különösen súlyosnak" minősítésénél. E tekintetben a különösen súlyos jogsértéseknek az iránymutatásban található leírásából kitűnik, hogy az egyebek mellett az árak rögzítésére irányuló megállapodások, illetve összehangolt magatartások pusztán a jellegük alapján „különösen súlyosnak" minősülhetnek, anélkül hogy e magatartások sajátos hatását vagy földrajzi kiterjedését meg kellene határozni. E következtetést alátámasztja az a tény, hogy míg a súlyos jogsértések leírása kifejezetten hivatkozik a piacra és a közös piac kiterjedt területeire gyakorolt hatásra, a különösen súlyos jogsértések leírása nem említ semmilyen követelményt a piacra gyakorolt tényleges hatásra, illetve adott földrajzi területre gyakorolt hatásra vonatkozóan (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-49/02–T-51/02. sz., Brasserie nationale kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. július 27-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-3033. o.] 178. pontját és T-38/02. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2005. október 25-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-4407. o.] 150. pontját).

234 Végül a három szempont kölcsönösen függ egymástól abban az értelemben, hogy az egyik vagy másik szempont tekintetében fennálló magas fokú súlyosság ellensúlyozhatja a jogsértés más tekintetben kisebb súlyát (a fenti 230. pontban hivatkozott Raiffeisen Zentralbank Österreich és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 241. pontját).

– A termékpiac viszonylag korlátozott méretének figyelmen kívül hagyására alapított első részről

235 A megtámadott határozat (408) preambulumbekezdéséből következik, hogy a Bizottság a jogsértés súlyának értékelésénél úgy a szóban forgó földrajzi piac, mint a szóban forgó termékpiac korlátozott méretét figyelembe vette.

236 A megtámadott határozat e preambulumbekezdésének és a (409) preambulumbekezdésének (lásd a fenti 184. pontot) együttes olvasatából, és különösen az utóbbi preambulumbekezdésben szereplő „mindazonáltal" kifejezés alkalmazásából következik, hogy a Bizottság úgy vélte, hogy e piacok korlátozott mérete ellenére a jogsértést „különösen súlyosnak" kell minősíteni, mivel „a spanyolországi nyersdohányfajták árainak rögzítésére és a mennyiségek felosztására irányul".

237 Először is meg kell állapítani ezen értékelés megalapozottságát.

238 Ennek megfelelően a piac földrajzi kiterjedése csupán az egyik az iránymutatás szerint a jogsértés súlyának átfogó értékelése szempontjából releváns három kritérium közül. Ezen egymástól függő kritériumok között a jogsértés jellege elsődleges szerepet játszik (lásd a fenti 233. és 234. pontot).

239 Márpedig egyértelmű, hogy a feldolgozók és a Deltafina terhére rótt, a különböző spanyolországi nyersdohányfajták árainak rögzítésére és a termelőktől felvásárolandó nyersdohány mennyiségeinek felosztására irányuló jogsértés jellegénél fogva különösen súlyosnak minősül. Ezzel kapcsolatosan arra kell emlékeztetni, hogy az EK 81. cikk (1) bekezdésének a), b) és c) pontja a közös piaccal kifejezetten összeegyeztethetetlennek nyilvánít minden olyan megállapodást és összehangolt magatartást, amely a beszerzési vagy eladási árak, illetve bármely egyéb üzleti feltétel közvetlen vagy közvetett rögzítéséből, a termelés, az értékesítés, a műszaki fejlesztés vagy a befektetés korlátozásából vagy ellenőrzéséből, illetve a piacok vagy a beszerzési forrási felosztásából áll. Az ítélkezési gyakorlat az ilyen jellegű jogsértéseket, különösen amikor horizontális kartellekről van szó, különösen súlyosnak (a Törvényszék T-141/94. sz., Thyssen Stahl kontra Bizottság ügyben 1999. március 11-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II-347. o.] 675. pontja), vagy a közösségi versenyszabályok kirívó megsértésének (a Törvényszék T-311/94. sz., BPB de Eendracht kontra Bizottság ügyben 1998. május

14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1129. o.] 303. pontja) minősíti, amennyiben közvetlen beavatkozást jelentenek az érintett piacon fennálló verseny lényegi paramétereibe. Emlékeztetni kell arra is, hogy az iránymutatás 1. A. pontja második bekezdésének harmadik francia bekezdése értelmében különösen súlyos jogsértések közé „rendszerint az olyan horizontális korlátozások tartoznak […], mint az árkartell vagy a piacfelosztó kvóták alkalmazása […]". Ezen túlmenően a megtámadott határozat (411) preambulumbekezdésében megállapított azon tény, hogy a feldolgozók kartellje részben titokban zajlott, a jogsértés súlyosságát kifejező körülményt képez.

240 Ezenkívül a földrajzi piac kiterjedése nem önálló kritérium abban az értelemben, hogy csak a tagállamok többségét érintő jogsértések minősülhetnének „különösen súlyosnak". Sem az EK-Szerződés, sem a 17. rendelet vagy az 1/2003 rendelet, sem az iránymutatás, sem pedig az ítélkezési gyakorlat nem enged arra következtetni, hogy csak a nagy földrajzi kiterjedésű korlátozások minősülhetnek ekképpen (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-241/01. sz., Scandinavian Airlines System kontra Bizottság ügyben 2005. július 18-án hozott ítéletének [EBHT 2005., II-2917. o.] 87. pontját).

241 Ennélfogva az érintett földrajzi piac korlátozott mérete nem zárja ki a jelen ügyben megállapított jogsértés „különösen súlyosnak" való minősítését.

242 Ez a megoldás még inkább irányadó a szóban forgó termékpiac korlátozott mérete esetén, mivel a termékpiac méretét a jogsértés súlyának értékelése és a bírság meghatározása szempontjából nem kell kötelezően figyelembe venni, az csupán egyike a releváns tényezőknek (lásd ebben az értelemben a fenti 34. pontban hivatkozott Dalmine kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 132. pontját).

243 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy jóllehet a Bizottság úgy vélte, hogy a szóban forgó földrajzi és termékpiac korlátozott mérete nem zárja ki a jogsértés különösen súlyosnak való minősítését, mindamellett teljes mértékben figyelembe vette e korlátozott

méretet a bírságok jogsértés súlyától függő kiindulási összegének meghatározása során (lásd többek között a megtámadott határozat (414) preambulumbekezdését). Ennek megfelelően a Bizottság csupán 8 000 000 eurós kiindulási összeget állapított meg, miközben az iránymutatás szerint különösen súlyos jogsértés esetén legalább 20 000 000 eurós kiindulási összeget is elfogadhat.

244 A fentiekre tekintettel a negyedik jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

– A jogsértés piacra gyakorolt tényleges hatásának értékelésére vonatkozó második részről

245 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az iránymutatás 1.A. pontjának első bekezdésben foglaltak szerint „[a] jogsértés súlyosságának megállapításánál figyelembe kell venni a jogsértés jellegét, a piacra gyakorolt tényleges hatását, ha ez a hatás mérhető, valamint az érintett földrajzi piac méretét”.

246 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy jogsértés jellege elsődleges szerepet játszik a jogsértések „különösen súlyosnak” minősítésénél, és hogy az árak rögzítésére vagy a piacok felosztására irányuló megállapodások, illetve összehangolt magatartások pusztán a jellegük alapján „különösen súlyosnak” minősülhetnek anélkül, hogy e magatartások sajátos hatását vagy földrajzi kiterjedését meg kellene határozni (lásd a fenti 233. pontot).

247 A megtámadott határozatban a Bizottság a jogsértés súlyának értékelésekor figyelembe vette azt, hogy 1998-tól a feldolgozók kartellje tényleges hatást gyakorolt a piacra, noha egyrészt e jogsértést jellegénél fogva már „különösen súlyosnak" minősítette (a megtámadott határozat (409)–(411) preambulumbekezdése), másrészt úgy vélte, hogy nem lehet számszerűen meghatározni az említett hatást (a megtámadott határozat (412) preambulumbekezdése).

248 Abban az esetben, ha a Bizottság ily módon a jogsértés piacra gyakorolt tényleges hatásának figyelembevétele mellett dönt, olyan konkrét, hiteles és kielégítő bizonyítékokat kell szolgáltatnia, amelyek lehetővé teszik annak mérlegelését, hogy a jogsértés ténylegesen hogyan befolyásolhatta az említett piacon fennálló versenyt (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-322/01. sz., Roquette Frères kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3137. o.] 73–75. pontját).

249 Márpedig a Bizottság a jelen ügyben a megtámadott határozatnak a jogsértés súlyának értékelésére vonatkozó részében (lásd a megtámadott határozat (413) preambulumbekezdését) nem szolgáltatott ilyen bizonyítékokat a feldolgozók kartellje által 1998-tól a piacra gyakorolt tényleges hatás fennállásának megállapítása céljából, csupán arra a tényre hivatkozott, hogy e kartellt teljes mértékben végrehajtották és betartották ettől az időponttól kezdve, ami mindössze az e hatások fennállására utaló, azonban azt nem bizonyító körülménynek minősül (lásd a lenti 252. pontot).

250 Ugyanakkor azon tény, hogy a Bizottság a megtámadott határozat e részében nem bizonyította a jog által megkövetelt módon azt, hogy a feldolgozók kartellje ténylegesen hatást gyakorolt a piacra, nem befolyásolhatja a jogsértés „különösen súlyosnak" való minősítését. E minősítés ugyanis az említett jogsértés jellegére tekintettel megfelelő (lásd a fenti 233., 238., 239. és 246. pontot).

251 Ezenkívül a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogköre keretében úgy véli, hogy a piacra gyakorolt tényleges hatás kellő bizonyításának e hiánya nem kérdőjelezheti meg a bírságnak a Bizottság által a jogsértés súlya alapján megállapított kiindulási összegét.

252 Elsősorban meg kell állapítani, hogy mivel a feldolgozók kartellje valamennyi ismert spanyolországi feldolgozót magában foglalta, és hogy e feldolgozók minden évben felvásárolták a Spanyolországban termesztett nyersdohány szinte teljes mennyiségét, továbbá hogy a kartell az említett feldolgozók által felvásárolt nyersdohány teljes mennyiségére vonatkozott, az említett kartell tényleges végrehajtása a piacra gyakorolt hatások fennállására utaló körülménynek minősül.

253 Másodsorban meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat a jogsértés súlyának értékelésére vonatkozó részén kívül is tartalmaz a kartell piacra gyakorolt tényleges hatására utaló körülményeket.

254 Így a megtámadott határozat (173) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapítja, hogy 1998-ban „az árak előző években tapasztalt emelkedése nem csupán megállt, hanem az árak csökkentek is". Hozzáteszi, hogy az Agroexpansión 2002. február 15-i nyilatkozatában közölte vele, hogy „[a]z 1998 és 1999 közötti időszakban a spanyol feldolgozók általánosan betartották az ismertetett megállapodásokat", és hogy „[e]kképpen első ízben sikerült bizonyos stabilitást előidézniük a piacon, amely lelassította a felvásárlási árak előző évek során történő emelkedését, és ellensúlyozta a termelési ágazat együttes alkupozícióját".

255 Hasonlóképpen a megtámadott határozat (301) preambulumbekezdésében a Bizottság magyarázatot ad arra, hogy az átlagos szállítási ár felső határa – amelyről a

feldolgozók és a Deltafina megegyeztek – „[…] igen közvetlenül befolyásolja az egyes nyersdohányfajtákért fizetett végső árat”, és hogy „[a] jogsértés versenyre gyakorolt hatása jelentős volt, amennyiben a feldolgozóknak a termelőknek fizetendő átlagos szállítási ár felső határáról való megegyezéssel sikerült a termelőknek fizetendő végső árak felső határát egységesen meghatározni, és azt előnyükre csökkenteni, mindezt pedig a szabad versenyből eredő szintnél alacsonyabban”.

256 Végül a megtámadott határozat (314) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapítja, hogy az e határozat (38) preambulumbekezdésében szereplő táblázatból következik, hogy 1998-tól kezdve stabilizálódtak, „sőt csökkentek az árak (1998-ban az árak 4,8%-kal csökkentek fajtától függetlenül)”. A megtámadott határozat (173) preambulumbekezdésére utalva megismétli, hogy az Agroexpansión szintén megerősítette a feldolgozók kartellje és az árak csökkenése közötti kapcsolatot.

257 Az előző értékelést nem vonják kétségbe a Deltafina közgazdászának 2005. január 13-i jelentésében foglaltak. Ugyanis egyrészt e közgazdász kifejezetten elismeri, hogy valamennyi nyersdohányfajta ára csökkenni kezdett 1998-ban. Másrészt az 1999 és 2001 közötti időszakot illetően a jelentésből kitűnik, hogy noha a „Virginia” fajta árai emelkedtek, ezzel szemben a többi fajta ára nem változott, vagy még csökkent is. Végül nem zárható ki, hogy a kartell hiányában a „Virginia” fajta árai még nagyobb mértékben emelkedtek volna, vagy hogy a többi dohányfajta árai emelkedtek volna a stagnálás vagy a csökkenés helyett. A közgazdász által a „Virginia” fajta árainak egyrészt a spanyol piacon, másrészt a többi három fő nyersdohánytermelő tagállam piacán való alakulása között tett összehasonlítás nem döntő jelentőségű, mivel az e nemzeti piacokra vonatkozó versenyfeltételek és hatályos szabályozások nem feltétlenül egyeznek meg.

258 Harmadrészt meg kell állapítani, hogy noha a Bizottság a megtámadott határozatban megállapította a jogsértés súlyosságát, figyelembe véve a feldolgozók kartelljének piacra gyakorolt tényleges hatását, az a tény, hogy e hatások csupán a jogsértés időszakának egy részét – a jelen esetben az 1998-ban kezdődő időszakot – érintették, olyan körülményt képez, amely a szóban forgó földrajzi és termékpiac korlátozott méretére vonatkozó szemponttal együtt arra késztette a Bizottságot, hogy csupán 8 000 000 eurós kiindulási összeget állapítson meg a Deltafinával szemben, miközben az iránymutatás szerint különösen súlyos jogsértés esetén legalább 20 000 000 eurós kiindulási összeget is elfogadhat.

259 A fenti megfontolások összességéből következik, hogy a negyedik jogalap második részét el kell utasítani.

– A megtámadott határozat (413) preambulumbekezdése és a többi preambulumbekezdése között fennálló ellentmondásra alapított harmadik részről

260 Meg kell állapítani, hogy a Deltafina állításával ellentétben nem áll fenn ellentmondás a megtámadott határozat (413) preambulumbekezdésében szereplő azon kijelentés, amely szerint „a feldolgozók teljes mértékben végrehajtották és betartották kartelljüket", és az általa hivatkozott többi preambulumbekezdés között.

261 Először is, a Deltafina ezen állítása a megtámadott határozat (413) preambulumbekezdése szóban forgó részének hiányos olvasatából ered. Ugyanis az említett bekezdésben a Bizottság a feldolgozók kartelljének teljes körű végrehajtására és betartására csupán az 1998-ban kezdődő időszak tekintetében hivatkozik. Márpedig a megtámadott határozat (85), (88), (111), (122), (133), (144), (284) és (307) preambulumbekezdése e kartellnek az 1996. és 1997. évi működésére vonatkozik.

262 Ezen túlmenően a megtámadott határozat (113), (126) és (130) preambulumbekezdésében foglaltak nem relevánsak, mivel a termelők képviselőinek, és nem a feldolgozóknak a kartelljére vonatkoznak.

263 Hasonlóképpen a megtámadott határozat (175), (206), (229), (231)–(233), (235), (239), (255)–(257), (294), (295) és (319) preambulumbekezdése egyrészt a feldolgozók, másrészt a termelők képviselői közötti kétoldalú tárgyalásokra vonatkozó problémákat fejti ki. Márpedig – amint az a megtámadott határozat (295) preambulumbekezdésében szerepel – „[e] kétoldalú tárgyalások kudarca […] nem befolyásolja a feldolgozók versenyellenes magatartásának jellegét". Más szóval, a fent említett problémák irrelevánsak a feldolgozók kartelljének 1998-tól való végrehajtása és betartása szempontjából.

264 A megtámadott határozat (186) preambulumbekezdését illetően jóllehet az ismerteti, hogy a feldolgozók között 1999 elején folytatott egyeztetések nem vezettek valamely megállapodás megkötéséhez, egyúttal azt is megállapítja, hogy a feldolgozók az előző év keretmegállapodásának meghosszabbítását határozták el. Mindez még világosabban kitűnik a következő preambulumbekezdésből.

265 A megtámadott határozatnak a 2001. évre vonatkozó (244) preambulumbekezdésében a Bizottság mindössze azt állapítja meg, hogy „nem rendelkezik a szüret időszakában folytatott információcserét igazoló bizonyítékokkal". Ugyanakkor nem állítja azt, hogy a Deltafina és a spanyol feldolgozók által között megállapodásokat nem hajtották teljes mértékben végre abban az évben. Éppen ellenkezőleg, a megtámadott határozat (236) preambulumbekezdésében megállapítja, hogy az 1998. évi keretmegállapodást 2001-ig meghosszabbították. Hozzá kell tenni, hogy a megtámadott határozat (240) preambulumbekezdése szerint valamennyi spanyol feldolgozó kifejezetten elismerte a közigazgatási eljárás során, hogy az említett keretmegállapodást meghosszabbították 2001. október 3-ig.

266 Végül a megtámadott határozat (296) preambulumbekezdését illetően a Bizottság annak megállapítására szorítkozik, hogy azon megállapodások és összehangolt magatartások, amelyekben a feldolgozók és a Deltafina részt vettek, „egységesek és folyamatosak".

267 Ennélfogva a negyedik jogalap harmadik részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

– Az arra alapított negyedik részről, hogy a Deltafinát tévesen minősítették a spanyolországi feldolgozott dohány fő felvásárlójának

268 Meg kell állapítani, hogy a Deltafina állításával ellentétben a Bizottság nem követett el hibát annak megállapításával, hogy e vállalkozás kiemelkedő helyet foglal el a spanyol feldolgozott dohány piacán.

269 Először is, a Bizottság ezen értékelésének egyáltalán nem mondanak ellent a Deltafina közgazdászának jelentésében foglaltak. E tekintetben először meg kell állapítani, hogy e jelentés 5. sz. táblázatában a Cetarsát a spanyol feldolgozott dohány felvásárló vállalkozások között tüntetik fel, miközben a Cetarsa elsődleges feldolgozással foglalkozó vállalkozás, és nem vesz feldolgozott dohányt harmadik személyektől. Valójában – amint azt a Deltafina a Törvényszék által feltett kérdések egyikére adott írásbeli válaszában kifejtette – az e táblázatban szereplő adatok a spanyol feldolgozott dohányra vonatkozó értékesítésekhez és a cigarettagyártókhoz kapcsolódnak. Ezenkívül meg kell jegyezni, hogy még a Deltafina közgazdásza által előadott adatok figyelembevétele esetén is a Deltafina, és nem a Cetarsa volt a spanyol feldolgozott dohány fő értékesítője 2000-ben és 2001-ben. Ennek megfelelően a Deltafina ezekben az

években a feldolgozott dohány felvásárlása spanyol piacának 31,6%-át, illetve 28,7%-át uralta, miközben a Cetarsa piaci részesedése 26,7%, illetve 27,6% volt.

270 Másodsorban nem vitatható, hogy a Deltafina a négy spanyol feldolgozó közül háromnak a legfontosabb vevője volt. Ily módon a felek között nem vitatott, hogy a Taes termékeinek legnagyobb részét a Deltafinának adta el. Ezenfelül a Deltafina – amint az a megtámadott határozat (21) preambulumbekezdéséből és a közgazdásza jelentésének 7. sz. táblázatából következik – messze a legfontosabb vevője volt az Agroexpansiónnak az 1996 és 1998 közötti években. Emellett a Cetarsa a Bizottság információkérésére adott 2002. március 15-i válaszában megállapította, hogy legjelentősebb vevői – fontossági sorrendben – a Deltafina, az Altadis és a Dimon. Végül megállapítható, hogy ugyanezen táblázat szerint 1999-ben és 2000-ben a Deltafina a négy spanyol feldolgozó vevője volt.

271 Harmadrészt az is megállapítható, hogy a fent ismertetett kereskedelmi kapcsolatokon túlmenően a Deltafina egyéb kereskedelmi kapcsolatokat is fenntartott bizonyos feldolgozókkal. Ennek megfelelően a Deltafina – amint az a megtámadott határozat (29) preambulumbekezdéséből következik, amelynek a megalapozottságát nem vitatja – a Taes és az Agroexpansión dohánya egy részének kezelésére és cséplésére vonatkozó szerződéseket kötött a feldolgozási többletkapacitással rendelkező Cetarsával.

272 Az előzőekben kifejtett körülmények a jogilag megkövetelt módon bizonyítják azt, hogy a Deltafina mindenkinél nagyobb mértékben befolyásolhatta a spanyol feldolgozók magatartását, amint azt a Bizottság a megtámadott határozat (417) preambulumbekezdésében megállapítja.

273 Ennélfogva a negyedik jogalap negyedik részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

– A spanyol jogszabályi keret és a spanyol hatóságok magatartása által előidézett bizonytalanságból eredő és a bírságok összegének kiszabása szempontjából releváns következmények indokolásának hiányosságaira alapított ötödik részről

274 A Deltafina állításával ellentétben a Bizottság a megtámadott határozatban pontosan ismerteti azokat az okokat, amelyek miatt a szabványszerződésekről folytatott közös tárgyalások jogszabályi kerete és a spanyol hatóságok magatartása által előidézett bizonytalanság csupán a termelők képviselőinek esetében indokolja jelképes bírság kiszabását.

275 E tekintetben először is emlékezetni kell arra, hogy – amint azt a megtámadott határozat (275)–(277) preambulumbekezdése összefoglalja, és a fenti 15–21. és 107. pontban már szerepel – a megtámadott határozat két horizontális kartellre vonatkozik, amelyek közül az első a spanyol feldolgozókat és a Deltafinát, a második a termelők képviselőit foglalja magában. Ugyanezen preambulumbekezdések szerint e kartellek külön-külön megállapodások és/vagy összehangolt magatartások összességével jellemezhetők, és az EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti – egységes és folyamatos – jogsértést valósítanak meg.

276 A megtámadott határozatból az is egyértelműen kitűnik, hogy a feldolgozók kartellje két részből állt, azaz:

– egyrészt az 1996 és 2001 közötti időszakban a feldolgozók és a Deltafina titokban megállapodásokat kötöttek és/vagy magatartásukat összehangolták, amelyek lényegében az egyes nyersdohányfajták minőségtől független átlagos szállítási ára felső határának évenkénti rögzítésére, és az egyes nyersdohányfajták azon mennyiségének felosztására irányult, amelyet az egyes feldolgozók felvásárolhattak a termelőktől (lásd többek között a megtámadott határozat (276) és (278) preambulumbekezdésében található összefoglalását, és a kartell e része

„titkosnak” való minősítésével kapcsolatban a megtámadott határozat (411), (413), (438) és (454) preambulumbekezdését);

– másrészt az 1999 és 2001 közötti időszakban a feldolgozók és a Deltafina megállapodásokat kötöttek és/vagy magatartásukat összehangolták arra vonatkozóan is, hogy rögzítsék az egyes nyersdohányfajták és minőségi osztályok árkategóriáit, és azon más feltételeket is, amelyeket a későbbiekben felajánlottak a termelők képviselőinek a két ágazat között zajló közös tárgyalások során (lásd többek között a megtámadott határozat (276) és (280) preambulumbekezdésében található összefoglalást).

277 A termelők képviselőinek kartelljét illetően a megtámadott határozat egyértelműen ismerteti, hogy e kartell az 1996 és 2001 közötti időszakban megvalósult olyan megállapodások és/vagy olyan összehangolt magatartások összességével jellemezhető, amelyek lényegében az egyes nyersdohányfajták és minőségi osztályok árkategóriáinak, és azon más feltételeknek a rögzítésére irányultak, amelyeket a későbbiekben felajánlottak a termelők képviselőinek a két ágazat között zajló közös tárgyalások során (lásd többek között a megtámadott határozat (277) és (318) preambulumbekezdésében található összefoglalást).

278 Más szóval a megtámadott határozatból egyértelműen kitűnik, hogy a feldolgozók kartellje a termelők képviselőinek kartelljénél jóval messzebbre ment, mivel egyik része a két ágazat között folytatott közös tárgyalások keretén kívül, titokban valósult meg.

279 Másodsorban meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság a bírságok összege kiszabásának keretében vizsgálja azon következményeket, amelyeket a spanyol jogszabályi keret és a spanyol hatóságok magatartása idézett elő a különböző címzettek magatartásában, és erre vonatkozó érvelését pontosan fejti ki.

280 A Bizottság ennek megfelelően először a termelők képviselőinek kartelljét vizsgálja (a megtámadott határozat (425)–(430) preambulumbekezdése).

281 Ezzel összefüggésben a Bizottság először a megtámadott határozat (350) és azt követő preambulumbekezdéseire hivatkozva emlékeztet arra, hogy a hatályos nemzeti szabályok nem írták elő, hogy a termelők képviselői és a feldolgozók megállapodjanak az árkategóriákban és más feltételekben. Megállapítja, hogy jóllehet e szabályozás 1982 és 2000 között a szabványszerződések földművelésügyi minisztérium általi jóváhagyásához előírta, hogy azok a „garantált legalacsonyabb árra" és a „termelőnek a nyersanyagért fizetendő árra" vonatkozó kikötéseket tartalmazzanak, ugyanakkor nem kötelezte az e szabványszerződésekről tárgyaló feleket arra, hogy az „ezen árklauzulákba belefoglalandó tényleges számadatokról" állapodjanak meg. Ez utóbbival kapcsolatban megállapítja, hogy 1995 és 1998 között a földművelésügyi minisztérium olyan szabványszerződéseket is jóváhagyott, amelyek árklauzuláit nem határozták meg (a megtámadott határozat (426) preambulumbekezdése).

282 Ezt követően a megtámadott határozat (427) preambulumbekezdésében a Bizottság néhány olyan tényt ismertet, amelyekre tekintettel a következő preambulumbekezdésben mindamellett elismeri, hogy „a szabványszerződésekről folytatott közös tárgyalások jogszabályi kerete jelentős bizonytalanságot okozhatott a termelők képviselői és a feldolgozók magatartásának jogszerűségét illetően a szabványmegállapodásokról folytatott közös tárgyalások pontosan meghatározott keretei között". Az említett tények a következők:

– az 1995 és 1998 között meghatározott és a földművelésügyi minisztérium által jóváhagyott szabványszerződések megemlítették, hogy minden termelői képviselő közösen tárgyal minden egyes feldolgozóval az árlistákról és egyéb feltételekről;

– 1999-ben a földművelésügyi minisztérium az előzőleg minden termelői képviselő és a négy feldolgozó tárgyalása során közösen megállapított árlistákat is jóváhagyta;

– ezeket a listákat abban az évben a szabványszerződés mellékleteként megjelentették a *Boletín Oficial del Estadóban* (a spanyol állam hivatalos lapja);

– 2000-ben és 2001-ben a földművelésügyi minisztérium számos ülésre meghívta a két ágazat képviselőit – ezek közül néhányat magában a minisztériumban tartottak – az árlistákról való megállapodás céljából, ily módon arra ösztönözve a feleket, hogy folytassák az e listákra vonatkozó közös tárgyalásaikat.

283 A megtámadott határozat (429) preambulumbekezdésében a Bizottság hozzáteszi, hogy a szabványszerződésekről szóló tárgyalások és azok eredményei általában nyilvános jellegűek voltak, és a hatóságok a közigazgatási eljárás megindítása előtt soha nem kérdőjelezték meg, hogy összeegyeztethetők-e a közösségi vagy a spanyol joggal.

284 Végül a megtámadott határozat (430) preambulumbekezdéséből következik, hogy a Bizottság a fenti 282. és 283. pontban ismertetett tényekre tekintettel döntött úgy, hogy csupán 1000 eurós jelképes bírságot szab ki a termelők képviselőivel szemben.

285 Másodsorban, a feldolgozók kartelljét illetően a Bizottság közli a spanyol jogszabályi keretből és a spanyol hatóságok magatartásából eredő következményekre vonatkozó álláspontját a megtámadott határozat (437) és (438) preambulumbekezdésében.

286 E tekintetben a Bizottság különbséget tesz e kartellnek a termelők képviselőivel a szabványszerződésekről folytatott „nyilvános” tárgyalásokat – különösen az árkategóriákra és egyéb feltételekre vonatkozó tárgyalásokat – és e szerződések megkötését magában foglaló szintje, és ugyanezen kartell „titkos” szintje között.

287 Ennek megfelelően egyrészt a megtámadott határozat (437) preambulumbekezdésében közli, hogy a megtámadott határozat (427)–(429) preambulumbekezdésében a termelők képviselőinek magatartásával (lásd a fenti 282. és 283. pontot) kapcsolatban tett megállapításai érvényesek a feldolgozók kartelljének két szintje közül az első esetében is.

288 Másrészt ez utóbbi kartell „titkos” szintjét illetően a Bizottság a megtámadott határozat (438) preambulumbekezdése kifejti, hogy a feldolgozók magatartása „egyértelműen túllépte a hatályos jogi háttér és a termelők képviselőivel folytatott nyilvános tárgyalások és megállapodások által előírtakat”. Ugyanezen preambulumbekezdésben ugyanakkor elismeri, hogy „a termelők képviselői és a feldolgozók közötti nyilvános tárgyalások bizonyos mértékig meghatározták azon kereteket (különösen a közös álláspontról való megegyezésre és annak elfogadására vonatkozó alkalmakat), amelyek között a feldolgozók kidolgozhatták – a nyilvános tárgyalások során elfogadott közös állásponton kívül – az átlagos szállítási árak felső határára és a mennyiségekre vonatkozó titkos stratégiájukat”.

289 Amint az a megtámadott határozat (438) preambulumbekezdésének utolsó mondatából következik, a Bizottság a fenti 287. és 288. pontban említett tényekre tekintettel úgy határozott, hogy enyhítő körülmények címén 40%-kal csökkenti a bírságnak a feldolgozókra és a Deltafinára vonatkozóan meghatározott alapösszegét.

290 A fenti megfontolások összességére tekintettel a negyedik jogalap ötödik részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

– Az azon tény figyelmen kívül hagyására alapított hatodik részről, hogy a Deltafina nem vett részt a spanyol feldolgozók és a termelők képviselői között folytatott megbeszéléseken és tárgyalásokon

291 A negyedik jogalap hatodik részének ténymegállapításai tévesek, mivel a Bizottság a megtámadott határozatban nem tekintette az egyrészt a spanyol feldolgozók, másrészt a termelők képviselői között folytatott „vertikális" megbeszéléseket és tárgyalásokat az EK 81. cikkel ellentétesnek. Ennélfogva azon tény, hogy a Deltafina nem vett részt e megbeszéléseken és tárgyalásokon, semmilyen tekintetben nem befolyásolja a terhére rótt jogsértés súlyának értékelését, következésképpen a bírság rá vonatkozóan meghatározott kiindulási összegét.

– Az arra alapított hetedik részről, hogy a Bizottság a korábbi határozathozatali gyakorlatától való eltéréssel megsértette az egyenlő bánásmód elvét

292 Tekintettel arra, hogy a Bizottság korábbi határozathozatali gyakorlata önmagában nem szolgál jogi keretként a versenyjogi bírságok kiszabásához (a fenti 101. pontban hivatkozott LR AF 1998 kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 234. pontja), a negyedik jogalap hetedik része nem fogadható el.

– A negyedik jogalapra vonatkozó végkövetkeztetés

293 A fenti megfontolások összességéből következik, hogy a negyedik jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

Az 1/2003 rendelet 23. cikke (3) bekezdésének, az iránymutatás 1.B. pontjának és az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított, ötödik jogalapról

A megtámadott határozat összefoglalása

294 A megtámadott határozat (432) és (433) preambulumbekezdésében a Bizottság a feldolgozóknak és a Deltafinának felrótt jogsértés időtartamát vizsgálja.

295 Először is a megtámadott határozat (92) preambulumbekezdésére hivatkozva megállapítja, hogy a feldolgozók kartellje 1996. március 13-án vette kezdetét (a megtámadott határozat (432) preambulumbekezdése).

296 Ezt követően közli, hogy a feldolgozók nyilatkozatai szerint e kartell befejeződött 2001. október 3-án. Ugyanakkor megállapítva, hogy a rendelkezésére álló „utolsó bizonyíték" a megtámadott határozat (260) preambulumbekezdésében említett 2001. augusztus 10-i találkozó, ez utóbbi időpontot fogadja el a jogsértés befejező időpontjának (a megtámadott határozat (432) preambulumbekezdése).

297 E tényekre tekintettel a Bizottság a jogsértés időtartamát öt év és négy hónapban határozza meg, ami hosszú időtartamú jogsértésnek felel meg. Következésképpen a megtámadott határozat (433) preambulumbekezdésében a spanyol feldolgozókkal külön-külön és a Deltafinával szemben kiszabott bírság kiindulási összegét 50%-kal növeli.

A felek érvei

298 Másodlagosan előterjesztett ötödik jogalapja keretében a Deltafina előadja, hogy a megtámadott határozat (432) és (433) preambulumbekezdésében a Bizottság „pusztán összesíti a magatartásokat", vagyis a feldolgozóknak betudott „tényleges" és a Deltafinának betudott „virtuális" magatartásokat, „több mint öt év és négy hónapban" határozza meg a jogsértés időtartamát, azt valamennyi fél tekintetében hosszú időtartamúnak minősíti, és a bírság kiindulási összegét az említett felek mindegyike esetében 50%-kal növeli. A felperes álláspontja szerint a Bizottság – mivel „tényekkel vagy egyes különös magatartásokkal alá nem támasztott együttes felelősséget állapított meg vele szemben" – köteles lett volna legalább pontosan meghatározni a jogsértés „kezdő időpontját", vagyis „közölni, hogy miben nyilvánult meg és mikortól kezdődött a Deltafina akaratának a négy spanyol feldolgozó akaratához való hozzájárulása magatartásuk befolyásolása vagy meghatározása révén".

299 A Deltafina következésképpen azt kéri, hogy a Törvényszék csökkentse a bírság összegét tekintettel arra, hogy a jogsértés csupán közepesen hosszú időtartamú lehet.

300 A Bizottság erre azt a választ adja, hogy a feldolgozók kartelljének kezdő időpontját 1996. március 13-ában – a kartell első találkozójának időpontjában – kell meghatározni.

A Törvényszék álláspontja

301 Meg kell állapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (432) preambulumbekezdésében a feldolgozók kartelljének kezdő időpontját kifejezetten 1996. március 13-ban határozta meg.

302 Ahogy a megtámadott határozatnak a (432) preambulumbekezdése által hivatkozott (92) preambulumbekezdéséből következik, ezen időpont megfelel annak az időpontnak, amelyben – a Taes, a WWTE és az Agroexpansión nyilatkozatai szerint – a Deltafina és a spanyol feldolgozók első ízben találkoztak annak érdekében, hogy az 1996/1997-es gazdasági évre vonatkozó nyersdohányárakról és -felvásárlási mennyiségekről tárgyaljanak.

303 A Bizottság abból a szempontból is megalapozottan állapította meg ezt az időpontot a jogsértés kezdő időpontjának a Deltafina esetében, mert – ahogy a fenti 125. pontban már szerepel – utóbbit a szóban forgó találkozón mind elnöke, M. úr, mind kereskedelmi igazgatója, C. úr képviselte.

304 A Deltafina érvelésének többi része azon a téves előfeltevésen alapul, hogy csupán elősegítette – a feldolgozók kartelljén kívül – a jogsértés elkövetését (lásd a fenti 122–133. pontot).

305 Mivel a Deltafina nem vonja kétségbe a Bizottság azon értékelését, miszerint a jogsértés 2001. augusztus 10-én fejeződött be, meg kell állapítani, hogy a Bizottság helyesen határozta meg öt év és négy hónapban e jogsértés időtartamát – amely jogsértés az iránymutatás értelmében hosszú időtartamú – és következésképpen helyesen növelte 50%-kal a bírság Deltafina esetében megállapított kiindulási összegét.

306 Következésképpen az ötödik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az 1/2003 rendelet 23. cikke (3) bekezdésének, az iránymutatás 2. pontjának és az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított, hatodik jogalapról

A megtámadott határozat összefoglalása

307 A megtámadott határozat (436) preambulumbekezdéséből következik, hogy a Deltafinával szemben kiszabott bírság összegét súlyosító körülmények címén 50%-kal növelték azon az alapon, hogy e vállalkozás irányítói szerepet töltött be a feldolgozók kartelljének keretében.

308 E tekintetben a megtámadott határozat (435) preambulumbekezdésében a Bizottság a következőket fejti ki:

„A [megtámadott határozat] (361) és azt követő preambulumbekezdésében ismertetett tényekből következik, hogy a Deltafina meghatározó szerepet töltött be a feldolgozók között 1996 után az átlagos szállítási árak felső határára és a mennyiségekre vonatkozóan kötött megállapodások megtervezésében és végrehajtásában. A Deltafina – amelyet elnöke képviselt – rábírta a spanyol feldolgozókat a felvásárlási stratégiák összehangolására, továbbá a feldolgozók versenyellenes megállapodásainak letéteményeseként és döntőbírójaként működött különösen akkor, amikor versenyellenes magatartásukat megkezdték”.

309 A megtámadott határozat (436) preambulumbekezdésében a Bizottság hozzáteszi, hogy „[e]zenfelül a Deltafina által a feldolgozók kartelljében betöltött irányítói szerepet az Agroexpansión és a WWTE is megerősítette a kifogásközlésre adott válaszában, és a későbbi tárgyaláson […]”.

A felek érvei

310 Másodlagosan előterjesztett hatodik jogalapja keretében a Deltafina előadja, hogy a megtámadott határozat – amennyiben a Bizottság súlyosító körülményként értékeli az általa állítólagosan betöltött irányítói szerepet – két szempontból is hibás.

311 Elsősorban azt állítja, hogy a megtámadott határozat sérti az indokolási kötelezettséget, amennyiben (435) preambulumbekezdésében a Bizottság csupán általánosságban hivatkozik „a (361) és azt követő preambulumbekezdésekben ismertetett tényekre”.

312 Ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy az említett tények mindössze meghatározott találkozókon való részvételekre, javaslatokra, információk átvételére, valamely dokumentum megőrzésére, levelek küldésére, tárgyalásokon való közvetítésre és felszólalásra, vagyis olyan „passzív, külső és a jelenlétre korlátozódó, vagy legfeljebb a kartell tényleges szereplőinek, a spanyol feldolgozóknak az intézkedéseit közvetve támogató magatartásokra utalnak”. E tények semmilyen tekintetben nem bizonyítják, hogy irányítói szerepet töltött volna be a kartell keretében.

313 Másodsorban a Deltafina megállapítja, hogy e szerep részére való betudása céljából a Bizottság az Agroexpansión és a WWTE kifogásközlésre adott válaszainak meghatározott részeire hagyatkozik. Újfent kifogásolja, hogy a Bizottság nem biztosított részére hozzáférést e válaszokhoz, ezáltal súlyosan sértve védelemhez való jogát.

314 E tényekre tekintettel a Deltafina azt kéri, hogy a Törvényszék csökkentse a bírság összegét akként, hogy annak számításánál figyelmen kívül hagyja a Bizottság által a súlyosító körülmények címén alkalmazott 50%-os növelést.

315 A Bizottság e hatodik jogalap elutasítását kéri.

316 Elsősorban Bizottság azt állítja, hogy a megtámadott határozatban egyértelműen és pontosan indokolja azon álláspontját, miszerint a Deltafina irányítói szerepet töltött be a kartell keretében. Különösen a megtámadott határozat (435) preambulumbekezdésére hivatkozik, amely az ugyanezen határozat (361)–(369) preambulumbekezdésében említett tényekre utal.

317 Ebben az összefüggésben előadja, hogy az említett tények egyértelműen bizonyítják a Deltafinának a kartellben betudott irányítói szerepét.

318 Másodsorban a Bizottság a fenti 147. pontban hivatkozott preambulumbekezdésekre utalva vitatja a Deltafina védelemhez való jogának azáltal való megsértését, hogy nem biztosított részére hozzáférést az Agroexpansión és a WWTE kifogásközlésre adott válaszához.

A Törvényszék álláspontja

319 Először is az indokolási kötelezettség megsértésére alapított kifogást illetően meg kell jegyezni, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az egyedi határozat indokolásának világosan és egyértelműen tükröznie kell a jogi aktust elfogadó intézmény érvelését oly módon, hogy lehetővé tegye az érdekeltek számára az elfogadott intézkedés igazolásának megismerését, illetve a hatáskörrel rendelkező bíróság számára a felülvizsgálat gyakorlását. Az indokolási kötelezettséget az adott ügy körülményeire tekintettel kell értékelni. Nem kötelező, hogy az indokolás megjelölje az összes vonatkozó ténybeli és jogi elemet, mivel azt a kérdést, hogy egy jogi aktus indokolása megfelel-e az EK 253. cikk követelményeinek, nem csupán megfogalmazására, hanem megalkotásának hátterére, továbbá az adott jogterületre irányadó jogszabályok összességére is tekintettel kell értékelni (lásd a Bíróság C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1719. o.] 63. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

320 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a Bizottság kellően egyértelműen határozza meg a megtámadott határozat (435) preambulumbekezdésében azon tényeket, amelyekre a Deltafinának a feldolgozók kartellje irányítójának való minősítése érdekében támaszkodott. Ennek megfelelően e preambulumbekezdésben – azon túlmenően, hogy egyértelműen meghatározta a Deltafina azon magatartásait, amelyek álláspontja szerint e minősítést igazolják – kifejezetten utalt a megtámadott határozat (361) és azt követő – további preambulumbekezdésekre hivatkozó – preambulumbekezdéseiben ismertetett tényekre.

321 Ezenkívül a megtámadott határozat (436) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapította, hogy az Agroexpansión és a WWTE a kifogásközlésre adott válaszában és a tárgyalás során megerősítette, hogy a Deltafina irányítói szerepet töltött be a feldolgozók kartelljében.

322 Ennélfogva az indokolási kötelezettség megsértésére alapított kifogást mint megalapozatlant el kell utasítani.

323 Másodsorban meg kell vizsgálni a Deltafinának a második jogalap első részének keretében előadott (lásd a fenti 104. és 105. pontot) és arra alapított kifogását, amely szerint a Bizottság a kifogásközlésben nem említette azt a körülményt, hogy a Deltafina a későbbiekben a feldolgozók kartellje irányítójának minősülhet, és ezáltal megsértette a védelemhez való jogát.

324 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, amennyiben a Bizottság kifogásközlésében kifejezetten feltünteti, hogy meg fogja vizsgálni, hogy az érintett vállalkozásokkal szemben helye van-e bírság kiszabásának, valamint feltünteti a bírság kiszabásának megalapozására alkalmas fő ténybeli és jogi bizonyítékokat, mint például a feltételezett jogsértés súlyát és időtartamát, illetve azon körülményt, hogy e jogsértést „szándékosan vagy gondatlanságból" követték-e el, teljesíti az érintett vállalkozások meghallgatáshoz való jogának tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettségét. Ezzel tudomásukra hozza azokat a bizonyítékokat, amelyek alapján nemcsak hogy a jogsértés megállapításával szemben, hanem a bírság velük szembeni kiszabásával kapcsolatosan is védekezhetnek (lásd ebben az értelemben a Bíróság fenti 228. pontban hivatkozott, Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletének 428. pontját, valamint C-101/07. P. és C-110/07. P. sz., Coop de France bétail et viande és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2008. december 18-án hozott ítéletének [EBHT 2008., I-10193. o.] 49. pontját).

325 Egyébiránt az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy amennyiben a Bizottság a kifogásközlés szakaszában köteles lenne az előirányzott bírságok szintjére vonatkozó konkrét információkat közölni, az a Bizottság végleges határozatának megelőlegezését jelentené, ami nem lenne helyénvaló (lásd ebben az értelemben a fenti 120. pontban hivatkozott Musique diffusion française és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 21. pontját).

326 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a Bizottság a kifogásközlésben a Deltafinával szemben kiszabni tervezett bírság megalapozására alkalmas fő ténybeli és jogi bizonyítékokat. Ennek megfelelően a megtámadott határozat (459) preambulumbekezdésében többek között megállapította, hogy a jogsértés súlyának értékelése céljából figyelembe kívánja venni azon tényt, hogy az árak és mennyiségek rögzítésére irányuló megállapodások a legsúlyosabb versenyjogi jogsértések közé tartoznak. A kifogásközlés 460. pontjában kifejtette a feldolgozóknak betudott jogsértést illetően, hogy az 1996. március 13-án kezdődött, és ez utóbbiak nyilatkozatai szerint 2001. október 3-án fejeződött be. Hozzátette, hogy a rendelkezésére álló utolsó bizonyíték ugyanakkor a 2001. augusztus 10-i találkozóra vonatkozik. Végül a kifogásközlés 461. pontjában a Bizottság közölte, hogy az ügy valamennyi körülményét figyelembe veszi, ahogyan azokat a kifogásközlés ismerteti, így különösen a kifogásközlés címzettjei által külön-külön betöltött szerepet, a mezőgazdasági termékekre vonatkozó spanyol szabályozásnak az e címzettekre valószínűsíthetően kifejtett hatását, és a feldolgozók, illetve társulásuk által az engedékenységi közlemény alapján tanúsított együttműködést.

327 A Bizottság kétségkívül nem közölte a kifogásközlésben, hogy a későbbiekben a Deltafinának irányítói szerepet tulajdoníthat. Márpedig meg kell jegyezni, hogy e minősítés súlyos következményekkel jár az érintett vállalkozással szemben kiszabandó bírság összegére nézve. Az iránymutatás 2. pontjának értelmében ugyanis olyan súlyosító körülményről van szó, amely a bírság alapösszegének jelentős növelését vonja maga után. Hasonlóképpen, az engedékenységi közlemény B. szakaszának e) pontja alapján e minősítés eleve kizárja, hogy az irányítónak minősített vállalkozás a bírság különösen jelentős csökkentésében részesüljön, még ha meg is felel az ebben a szakaszban az e csökkentés tekintetében előírt összes feltételnek. Ennélfogva a Bizottság köteles a kifogásközlésben ismertetni azokat a tényezőket, amelyeket relevánsnak ítél, annak érdekében, hogy az a vállalkozás, amelyet a Bizottság a kartell irányítójának minősíthet, e kifogásra válaszolni tudjon. Mindazonáltal tekintettel arra, hogy a kifogásközlés a végleges határozat elfogadásának folyamatában csupán egy szakaszt képez, és nem minősül a Bizottság végleges álláspontjának, nem követelhető meg, hogy a Bizottság a már ebben a szakaszban jogilag minősítse azokat az elemeket,

amelyekre a végleges határozatban támaszkodni fog ahhoz, hogy valamely vállalkozást a kartell irányítójának minősítsen.

328 A jelen ügyben azon tények, amelyeket a Bizottság a megtámadott határozatban alapul vett a feldolgozói kartell irányítói szerepének a Deltafinának való betudása céljából, saját nyilatkozatai szerint megegyeznek az e határozat (435) preambulumbekezdésében összefoglaltakkal. A megtámadott határozat (436) preambulumbekezdésének első mondatában (lásd a fenti 321. pontot) tett megállapításokat illetően a Törvényszék tudomásul veszi a Bizottság azon nyilatkozatát, amely szerint a WWTE és az Agroexpansión a kifogásközlésre adott válaszukban és a tárgyalás során csupán megerősítették a fent említett tényeket, és nem adtak elő olyan új elemet, amelyet ne ismertettek volna a Deltafinával már a kifogásközlésben (lásd a fenti 147. és 316–318. pontot). E körülmények között – és függetlenül attól a kérdéstől, hogy azon tények, amelyekre a Bizottság nyilatkozata szerint hagyatkozott, elegendők-e annak megállapításához, hogy a Deltafina a feldolgozók kartelljében irányítói szerepet töltött be – úgy kell tekinteni, hogy a Bizottság nem sértette meg a Deltafina védelemhez való jogát azáltal, hogy a megtámadott határozat elfogadása előtt nem biztosított részére hozzáférést a kifogásközlésre adott említett válaszokhoz.

329 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy azon tények, amelyeket a Bizottság a megtámadott határozatban ily módon alapul vett a feldolgozói kartell irányítói szerepének a Deltafinának való betudása céljából, a kifogásközlésben már szerepeltek, így a Deltafina megfelelően kifejthette az említett tényekre vonatkozó álláspontját e határozat elfogadását megelőzően. Ugyanis a megtámadott határozat (435) preambulumbekezdésében tett ténymegállapítások már szerepeltek a kifogásközlés 416–420. pontjában.

330 Következésképpen a Bizottság nem sértette meg a Deltafina védelemhez való jogát azáltal, hogy a kifogásközlésben nem utalt arra, hogy a Deltafina a későbbiekben a feldolgozók kartellje irányítójának minősülhet.

331 Harmadrészt meg kell vizsgálni, hogy azon tények, amelyeket a Bizottság a megtámadott határozatban alapul vett a Deltafinának a feldolgozói kartell irányítójának való minősítése céljából, lehetővé tették-e e minősítés elfogadását. A Deltafina ugyanis mind a jelen jogalap (lásd a fenti 312. pontot), mind az első jogalap harmadik része (lásd a fenti 73. pontot) és a második jogalap első része (lásd a fenti 105. pontot) keretében azt kifogásolja, hogy a Bizottság nem bizonyította azt, hogy a feldolgozók kartelljében ilyen szerepet töltött be.

332 E tekintetben hangsúlyozni kell: ahhoz, hogy valamely vállalkozás kartellirányítónak minősüljön, jelentős hajtóerőt kellett képviselnie a kartellben (a Törvényszék T-15/02. sz., BASF kontra Bizottság ügyben 2006. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-497. o.] 374. pontja és T-410/03. sz., Hoechst kontra Bizottság ügyben 2008. június 18-án hozott ítéletének [EBHT 2008., II-881. o.] 432. pontja), továbbá különleges és konkrét felelősséget kellett vállalnia annak működésében (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott BASF kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 300. és 375. pontját).

333 Márpedig a Bizottság által a megtámadott határozat (435) preambulumbekezdésében hivatkozott tények noha bizonyítják, hogy a Deltafina aktív és közvetlen szerepet töltött be a feldolgozók kartelljében, nem elegendők annak megállapításához, hogy e társaság jelentős hajtóerőt képviselt e kartellben, és hogy szerepe a spanyol feldolgozók bármelyikénél jelentősebb volt. Többek között meg kell állapítani, hogy a Bizottság jóllehet helyesen tudta be a szóban forgó jogsértés egészét a Deltafinának a fenti 122–133. pontban kifejtett okok miatt, mindamellett a Deltafina a jogsértés több mint öt éven át tartó időszakában a feldolgozók kartelljének csupán igen korlátozott számú olyan találkozóján (az összesen közel harminc találkozóból négyen) volt jelen, amelyen jogellenes megállapodásokat kötöttek, és hogy csupán viszonylag kis számú, az e kartell tagjai között folytatott levélváltásban és információcserében vett részt.

334 Ezenkívül az ügy irataiban semmi sem utal arra, hogy a Deltafina bármely kezdeményezést tett volna az említett kartell létrehozatala vagy a spanyol feldolgozók bármelyikének az ahhoz való csatlakozásra való ösztönzése érdekében. Különösen a Bizottságnak a megtámadott határozat (435) preambulumbekezdésében szereplő azon állítása, amely szerint „rábírta a spanyol feldolgozókat a felvásárlási stratégiák összehangolására", nem a kellő mértékben bizonyított. A puszta tény, hogy az 1997. július 9-i telefaxában (lásd a fenti 127. pontot) a WWTE megemlíti, hogy a Deltafina elnöke több ízben közölte, hogy „nem lehet az árakról megegyezni a mennyiségekben való megállapodás nélkül", nem elegendő az említett állítás alátámasztására. Ez különösen azért is igaz, mivel ugyanazon telefaxból inkább arra lehet következtetni, hogy az WWTE maga akarta, hogy a mennyiségekre vonatkozó megállapodást megkössék még annak szükségességét is hangsúlyozva, hogy az öt, de legalább három évig tartson. E tekintetben meg kell állapítani, hogy a Deltafina elnökének 1997. november 6-án küldött – a megtámadott határozat (143) preambulumbekezdésében említett – telefaxban a WWTE kijelenti, hogy „minden eszközzel [a] mennyiségekre vonatkozó megállapodás megkötésén fáradozik, és közli, hogy a feldolgozók kartelljének következő találkozóján „[a] megállapodások biztosítékaként jelentős pénzösszegek letétbe helyezését fogja javasolni, amelyek révén biztosítani lehet a megállapodások végrehajtását".

335 Az ügy irataiból az sem állapítható meg, hogy a Deltafina vállalta volna a kartell irányítói szerepének betöltésével rendszerint járó feladatokat, mint például a találkozókon való elnöklést vagy meghatározott adatok központi gyűjtését vagy elosztását. Jóllehet a Deltafina rövid ideig kétségkívül őrizte azt a feljegyzést, amely részletesen tartalmazott bizonyos jogellenes magatartásokat, csupán egyedi esetről van szó. Hasonlóképpen, jóllehet az ügy iratai bizonyítják, hogy a Deltafina közvetítőként járt el a feldolgozók között felmerült vitás ügyekben, ezen az alapon csupán kisszámú és a feldolgozók kartelljének első két évére szorítkozó intézkedést tett. Ezen intézkedések továbbá semmilyen konkrét fenyegetést vagy fegyelmi intézkedést nem tartalmaztak.

336 A hatodik jogalapot tehát részben el kell fogadni, és következésképpen a megtámadott határozatot meg kell változtatni, amennyiben az az irányítói szerep címén súlyosító körülményt állapít meg a Deltafinával szemben. E megváltoztatás konkrét következményeit a lenti 437–439. pont ismerteti.

Az 1/2003 rendelet 23. cikkének (3) bekezdésének és az iránymutatás 3. pontjának a megsértésére alapított hetedik jogalapról

A felek érvei

337 A Deltafina azt kifogásolja, hogy a Bizottság a jelen ügyben nem állapította meg az iránymutatás 3. pontjának második és harmadik francia bekezdésében említett enyhítő körülményeket, vagyis „a jogsértő megállapodások nemteljesítése, illetve a jogsértő magatartásról való lemondás a gyakorlatban", illetve „a jogsértés beszüntetése a Bizottság beavatkozásával egy időben" esetének fennállását.

338 Ennek megfelelően a Deltafina elsősorban arra hivatkozik, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság „nyomatékosan" megállapítja, hogy a jogellenes megállapodásokat és magatartásokat „legalábbis részben" nem tartották be, illetve nem tanúsították 1996-ban (a megtámadott határozat (85), (88) és (111) preambulumbekezdése), 1997-ben (a megtámadott határozat (113), (122), (126), (130) és (133) preambulumbekezdése), 1998-ban (a megtámadott határozat (144) és (175) preambulumbekezdése), 1999-ben (a megtámadott határozat (186) preambulumbekezdése), 2000-ben (a megtámadott határozat (206), (229), (231)–(233) és (235) preambulumbekezdése) és 2001-ben (a megtámadott határozat (239), (244) és (255)–(257) preambulumbekezdése). Továbbá meghatározott részeket idéz a megtámadott határozat (295), (307) és (319) preambulumbekezdéséből is.

339 Ezzel összefüggésben a Deltafina megjegyzi, hogy a T-220/00. sz., Cheil Jedang kontra Bizottság ügyben 2003. július 9-én hozott ítéletében (EBHT 2003., II-2473. o.) a Törvényszék megállapította, hogy az iránymutatás „[már] kifejezetten előírja, hogy a jogsértő megállapodás gyakorlatban történő nemteljesítését enyhítő körülményként kell figyelembe venni" (191. pont), és hogy az iránymutatás 3. pontjának második francia bekezdése csupán arra a „feltételezett esetre vonatkozik, amelyben a kartellt nem alkalmazták teljes egészében az egyes vállalkozások magatartásától elvonatkoztatva" (188. pont), továbbá hogy „a büntetések és joghátrányok egyéniesítésének

elvével összhangban meg kell vizsgálni a vállalkozás jogsértésben való részvételének tényleges súlyát" (189. pont).

340 Másodsorban a Deltafina kifogásolja, hogy a Bizottság nem vette figyelembe azt a tényt, hogy a terhére rótt jogsértés 2001. augusztus 10-én – azaz az első vizsgálatokat megelőzően – befejeződött.

341 A fenti megfontolásokra tekintettel a Deltafina azt kéri, hogy a Törvényszék csökkentse bírságának összegét.

342 A Bizottság a hetedik jogalap elutasítását kéri.

343 Elsősorban arra hivatkozik, hogy nem volt köteles a jelen ügyben az iránymutatás 3. pontjának második francia bekezdésében meghatározott enyhítő körülményt elfogadni.

344 E tekintetben először is megállapítja, hogy azon tényt, hogy a kartellt 1998 előtt nem tartották be teljes mértékben, figyelembe vette a jogsértés súlyának értékelésénél, mivel a Deltafina bírságának kiindulási összegét 20 000 000 euró helyett – e jogsértés különösen súlyos jellege ellenére – 8 000 000 euróban határozta meg.

345 Ezenkívül előadja, hogy álláspontját megerősíti a fenti 339. pontban hivatkozott Cheil Jedang kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 189. és 192. pontja és a Törvényszék T-44/00. sz., Mannesmannröhren-Werke kontra Bizottság ügyben 2004. július 8-án hozott ítéletének (EBHT 2004., II-2223. o.) 276. és 277. pontja. A Bizottság hangsúlyozza, hogy a Deltafina – nemcsak hogy soha nem tiltakozott egyértelműen és

nagymértékben a feldolgozókkal szemben a kartell végrehajtása ellen – csatlakozott is e kartellhez, és abban különösen aktív összehangoló és közvetítő szerepet töltött be.

346 Másodsorban a Bizottság úgy véli, hogy azt a tényt sem volt köteles enyhítő körülményként figyelembe venni, hogy a jogsértést az első vizsgálatait megelőzően befejezték.

A Törvényszék álláspontja

347 Először is emlékeztetni kell arra, hogy a bírság összegének meghatározásakor a Bizottságnak főszabály szerint eleget kell tennie a saját iránymutatásában foglaltaknak (lásd a fenti 230. pontot). Az iránymutatás azonban nem írja elő, hogy a Bizottságnak mindig külön-külön figyelembe kellene vennie minden egyes, az iránymutatás 3. pontjában szereplő enyhítő körülményt; a Bizottság nem köteles e címen automatikusan tovább csökkenteni a bírságot, mivel azt, hogy enyhítő körülmény címén helyénvaló-e a bírság csökkentése, a jelentőséggel bíró körülmények teljessége alapján, átfogó értékeléssel kell megállapítani.

348 Az iránymutatás elfogadása ugyanis nem fosztotta meg relevanciájától a korábbi ítélkezési gyakorlatot, amely szerint a Bizottság mérlegelési jogkörrel rendelkezik, hogy az ügy körülményeire tekintettel bizonyos tényezőket figyelembe vesz-e a kiszabni szándékozott bírság összegének meghatározásakor, vagy sem. Ily módon, mivel a bírságkiszabási iránymutatás nem írja elő a figyelembe vehető enyhítő körülményeket, meg kell állapítani, hogy a Bizottság mérlegelési mozgástere bizonyos mértékben továbbra is fennáll arra vonatkozóan, hogy enyhítő körülmény címén átfogó módon értékelhesse a bírságösszeg esetleges csökkentésének mértékét (lásd a fenti

230. pontban hivatkozott Raiffeisen Zentralbank Österreich kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 473. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

349 A Deltafina által felvetett első kifogást illetően meg kell állapítani, hogy az iránymutatás 3. pontjának második francia bekezdése szerint „a jogsértő megállapodások nemteljesítése, illetve a jogsértő magatartásról való lemondás a gyakorlatban" enyhítő körülményt képezhet.

350 Az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a Bizottság csak akkor köteles a kartell végrehajtásának elmaradását enyhítő körülményként tekintetbe venni, ha az e körülményre hivatkozó vállalkozás bizonyítani tudja, hogy egyértelműen és nagymértékben megszegte a kartell végrehajtásához kapcsolódó kötelezettségeket, olyannyira, hogy ezáltal megzavarta annak működését, valamint hogy nem is színleg csatlakozott a megállapodáshoz avégett, hogy a többi vállalkozást a kérdéses kartell végrehajtására ösztönözze. Túl könnyű lenne a jogellenes kartell nyereségéből részesülő vállalkozások számára csökkenteni a súlyos bírság megfizetésének kockázatát, ha azon az alapon lennének jogosultak a bírság csökkentésére, hogy csak korlátozott szerepet játszottak a jogsértés végrehajtásában, miközben a fellépésük ösztönzött más vállalkozásokat arra, hogy a versenyt súlyosabban sértő módon járjanak el (a fenti 345. pontban hivatkozott Mannesmannröhren-Werke kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 277. és 278. pontja).

351 Márpedig a jelen jogalap keretében a Deltafina nem ad olyan körülményt, amely alapján megállapítható lenne, hogy egyértelműen és nagymértékben megszegte a feldolgozók kartelljének végrehajtásához kapcsolódó kötelezettségeket, olyannyira, hogy ezáltal meg is zavarta annak működését. Ugyanis csupán a megtámadott határozat néhány preambulumbekezdésére hivatkozik, amelyek – amint az a fenti 260–267. pontban már szerepel – vagy irrelevánsak a jelen kifogás szempontjából többek között azért, mert nem a feldolgozók kartelljére vonatkoznak, vagy mindössze azt

állapítják meg, hogy 1998-ig az említett kartellt nem teljes mértékben hajtották végre és tartották be – általában véve – annak tagjai, és nem egyedül a Deltafina.

352 Az utóbbi kérdést illetően emlékeztetni kell arra, hogy azon tényt, hogy a kartellt csupán 1998-tól hajtották végre teljes mértékben, olyan körülményt képez, amelyet a Bizottság a jogsértés súlyának értékelésénél figyelembe vett, és következésképpen a bírság kiindulási összegét e súlyosságra tekintettel határozta meg. Márpedig a Bizottság csupán 8 000 000 eurós kiindulási összeget állapított meg a Deltafinát illetően, miközben az iránymutatás szerint különösen súlyos jogsértés esetén legalább 20 000 000 eurós kiindulási összeget is elfogadhat.

353 A Deltafina első kifogása következésképpen nem állja meg a helyét.

354 A második kifogást illetően emlékeztetni kell arra, hogy az iránymutatás 3. pontjának harmadik francia bekezdése szerint „a jogsértés beszüntetése a Bizottság beavatkozásával (többek között vizsgálataival) egy időben" az enyhítő körülmények közé tartozik.

355 E beszüntetés logikusan csak akkor képezhet enyhítő körülményt, ha alappal feltételezhető, hogy a szóban forgó beavatkozás késztette az érintett vállalkozásokat a kérdéses versenykorlátozó magatartás megszüntetésére; azon esetre, amelyben a jogsértés már a Bizottság első beavatkozásai előtt véget ért, nem vonatkozik az iránymutatás e rendelkezése (a fenti 34. pontban hivatkozott Dalmine kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 158. pontja).

356 Márpedig a jelen esetben a jogsértés – ahogy a Deltafina állítja – 2001. augusztus 10-én, azaz a Bizottság által a jelen esetben 2001. október 3-án végzett első vizsgálatokat megelőzően véget ért. Az említett beszüntetés ennélfogva nem minősülhet enyhítő körülménynek a bírság összegének meghatározásakor.

357 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy a bírság csökkentése a jogsértésnek a Bizottság első beavatkozásaikor történő beszüntetése címén nem lehet automatikus, hanem az adott eset körülményeinek a Bizottság által – a mérlegelési jogköre keretében – elvégzett értékeléstől függ. E tekintetben az iránymutatás 3. pontja harmadik francia bekezdésének valamely vállalkozás javára történő alkalmazása különösen olyan helyzetben helyénvaló, amikor a szóban forgó magatartás versenyellenes jellege nem nyilvánvaló. Ezzel ellentétben az alkalmazása elvileg kevésbé helyénvaló olyan helyzetben, amikor e magatartás – bizonyítottsága esetén – egyértelműen versenyellenes (a fenti 345. pontban hivatkozott Mannesmannröhren Werke kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 281. pontja).

358 Márpedig a jelen esetben nem tekinthető úgy, hogy a Deltafinának ésszerű kétsége lehetett a magatartásának versenykorlátozó jellegéről, mivel az árak és mennyiségek rögzítésére irányuló és egyik részében titkos olyan horizontális kartellben való részvételről van szó, amely nyilvánvalóan sérti az EK 81. cikket.

359 Ennélfogva a Deltafina által előterjesztett második kifogás nem fogadható el.

360 A fenti megfontolásokra tekintettel a hetedik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének és az iránymutatás 5. pontja a) alpontjának megsértésére alapított nyolcadik jogalapról

A felek érvei

361 Másodlagosan előterjesztett nyolcadik jogalapja keretében a Deltafina azt kifogásolja, hogy a Bizottság az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdésében említett 10%-os határ kiszámítása céljából a 2002/2003-as üzleti évben realizált forgalmát vette figyelembe. A Deltafina szerint – tekintettel arra, hogy üzleti éve az adott év március 31-én zárul, és a megtámadott határozatot 2004. október 20-án fogadták el – a Bizottságnak a 2004. március 31-én lezárult üzleti év forgalmát kellett volna figyelembe vennie.

362 A Deltafina megállapítja, hogy a 2004. március 31-én lezárult üzleti év folyamán realizált forgalmának összege 127 360 989 euró, azaz a megtámadott határozat (443) preambulumbekezdésében említett 133 228 000 eurónál alacsonyabb összeg volt. Úgy tekinti, hogy bírságának összege az engedékenységi közlemény alkalmazását megelőzően nem léphette túl a 127 360 989 eurót.

363 A Bizottság elismeri, hogy a Deltafina esetében a 2004. március 31-én lezárult üzleti év folyamán realizált forgalmat kell figyelembe venni annak értékelése céljából, hogy a 10%-os határt túllépték-e, vagy sem. Mindamellett még e forgalom figyelembevétele esetében sem lépnék túl az említett határt.

364 Kiegészítésképpen a Bizottság arra hivatkozik, hogy a Törvényszék T-236/01., T-239/01., T-244/01–T-246/01., T-251/01. és T-252/01. sz., Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítéletének (EBHT 2004., II-1181. o.) 352–354. pontjában úgy határozott, hogy a 10%-os legfelső határt a bíróság „kiszámított végösszeg[ére]", és nem egy korábbi szakaszra – az engedékenységi

közlemény alkalmazását megelőzően – kell alkalmazni. Márpedig a jelen esetben nem vitatott, hogy a Deltafinával szemben kiszabott bírság végösszege – azaz 11 880 000 euró – nem haladja meg a 2004. március 31-én lezárult üzleti év folyamán realizált forgalom 10%-át.

A Törvényszék álláspontja

365 A megtámadott határozat (439) preambulumbekezdésében a Bizottság a Deltafina bírságának összegét – az engedékenységi közlemény alkalmazását megelőzően – 13 200 000 euróban határozza meg. A (443) preambulumbekezdésben megállapítja, hogy „[m]ivel a Deltafina által 2003-ban realizált forgalom összege 133 228 000 euró volt", ezen összeget nem kell kiigazítani az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján.

366 Az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése szerint az e rendelkezésben meghatározott 10%-os határ kiszámítása céljából az előző üzleti évben realizált forgalmat kell figyelembe venni. Amint abban egyetértenek a felek, a Bizottságnak annak meghatározása céljából, hogy az említett határt túllépték-e, vagy sem, a Deltafina által a 2004. március 31-én lezárult üzleti év folyamán realizált forgalmat kellett volna figyelembe vennie.

367 A Bizottság tehát tévedett, amikor a megtámadott határozat (443) preambulumbekezdésében a Deltafina által a 2003. március 31-én lezárult üzleti év folyamán realizált forgalmat vette figyelembe.

368 Mindamellett az ezen tévedésre alapított jogalap hatástalan, mivel még a Deltafina által 2004. március 31-én lezárult üzleti év folyamán realizált forgalom figyelembevételével sem lépték túl a 10%-os határt. Ugyanis a Deltafina keresetlevélhez csatolt 2004. március 31-i éves beszámolójában található egyik táblázatból kitűnik, hogy utóbbi forgalma 139 904 230,95 eurót – vagyis a már említett 13 200 000 eurónál több mint tízszer nagyobb összeget – tett ki. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az e táblázat „Az értékesítésekből és szolgáltatásokból származó bevétel" című mérlegtétel mellett szereplő összeget, és nem – amint a Deltafina előadja – az „Összesen" cím mellett található összeget kell figyelembe venni, amely utóbbi olyan figyelembe nem vehető mérlegtételeket is magában foglal, mint a jelen esetben a „Késztermékek készletváltozása" és „Más bevételek és jövedelmek" című tétel.

369 Az előző megfontolások összességéből következik, hogy a nyolcadik jogalapot mint hatástalant el kell utasítani.

Az 1/2003 rendelet 23. cikke (3) bekezdésének, az iránymutatás preambulumának és 4. pontjának, az engedékenységi közlemény B. szakasza e) pontjának és D. szakaszának, az egyenlő bánásmód elvének és az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított, kilencedik jogalapról

A megtámadott határozat összefoglalása

370 A megtámadott határozat (448)–(456) preambulumbekezdésében a Bizottság állást foglal az engedékenységi közleménynek a feldolgozók és a Deltafina esetében való alkalmazásáról.

371 Először is többek között közli, hogy utóbbiak a kifogásközlés kézhezvételét megelőzően igényt tartottak az e közleményből származó előnyökre (a megtámadott határozat (449) preambulumbekezdése).

372 Másodsorban rögzíti, hogy az engedékenységi közlemény D. szakasza alkalmazható a spanyol feldolgozókra. Megállapítja, hogy jóllehet már a birtokában voltak a jogsértés fennállását bizonyító lényeges adatok, az utóbbiak által szolgáltatott információ segített feltárni és megállapítani a jogsértést (a megtámadott határozat (450) és (451) preambulumbekezdése).

373 Harmadrészt a Bizottság úgy véli, hogy a Taesnek – tekintettel az eljárás során tanúsított „különösen értékes" együttműködésére (különösen ami a Deltafina jogsértésben való részvételét illeti), és arra tényre, hogy soha nem vitatta a kifogásközlésben megállapított tényeket – a bírság 40%-os csökkentésében kell részesülnie az engedékenységi közlemény D. szakasza (2) bekezdésének első és második francia bekezdése alapján (a megtámadott határozat (452) preambulumbekezdése).

374 Negyedrészt a Bizottság megállapítja, hogy a Cetarsa és a WWTE által szolgáltatott információ – bár jelentős – végül nem bizonyult a vizsgálatok során olyan hasznosnak, mint a Taes által szolgáltatott információ (a megtámadott határozat (453) preambulumbekezdése). A Bizottság kifejti, hogy a kifogásközlésre adott válaszukban a Cetarsa és a WWTE olyan állítást adott elő, amely nem felel meg a tényeknek. Ennélfogva úgy határoz, hogy e két feldolgozónak a bírság 25%-os csökkentését biztosítja az engedékenységi közlemény D. szakasza (2) bekezdésének első francia bekezdése alapján.

375 Ötödrészt az Agroexpansiónt illetően a Bizottság megállapítja, hogy utóbbi szintén szolgáltatott hasznos információkat, azonban a kifogásközlésre adott válaszában „a Cetarsával és a WWTE-vel azonos módon" vitatta a tényeket (a megtámadott határozat (454) preambulumbekezdése). Hozzáteszi, hogy az Agroexpansión tagadta a feldolgozók átlagos szállítási árak felső határára vonatkozó megállapodásainak titkosságát. E tényekre tekintettel e társaságnak 20%-os bírságcsökkentést biztosít.

376 Végül hatodrészt a Bizottság a Deltafinával szemben kiszabott bírságot 10%-kal csökkenti (a megtámadott határozat (456) preambulumbekezdése). Úgy véli, hogy jóllehet sem az Universal, sem a Deltafina nem nyújtott pontos információt a Deltafina által a Taes Bizottsággal folytatott együttműködésében betöltött szerepről, nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a Taes 2002. február 18-i beadványához csatolt dokumentumok egy része nyilvánvalóan a Deltafinától származik, és azt az említett együttműködés céljából szolgáltatták a Taes részére. Megismétli, hogy a Taes által nyújtott információ különösen hasznos és lényeges volt a vizsgálata szempontjából, különösen a Deltafina felelősségének megállapítását illetően. Mindamellett a Deltafina nem világosította fel a Bizottságot közvetlenül arról, hogy milyen módon és mértékben szándékozik együttműködni, és a kifogásközlésre adott válaszában vitatta a kifogásközlésben szereplő, felelősségére vonatkozó vádak ténybeli alapját. Azt is megállapítja, hogy a Deltafina „nem teljesíti [az] engedékenységi közlemény B. szakaszának [e. pontjában] meghatározott követelményt".

A felek érvei

377 Másodlagosan előterjesztett kilencedik jogalapja keretében a Deltafina előadja, hogy a Bizottság számos hibát követett el a közigazgatási eljárás során tanúsított együttműködése értékelésekor. E kifogások négy részre oszthatók.

378 Az első rész keretében a Deltafina arra hivatkozik, hogy a Bizottság tévesen vélte úgy, hogy a Deltafina vitatta a kifogásközlésben szereplő, a felelősségére vonatkozó vádak ténybeli alapját. Így azon állításával, hogy M. úr a saját nevében járt el, mindössze meghatározott tények Bizottság általi értelmezését és jogi értékelését vitatja. Hozzáteszi, hogy a Taes 2002. február 18-i beadványában szintén tett ilyen nyilatkozatot, és csodálkozását fejezi ki amiatt, hogy utóbbi ennek ellenére az övénél nagyobb mértékű bírságcsökkentésben részesült.

379 A második rész keretében a Deltafina előadja, hogy a Bizottság megsértette az engedékenységi közleményt annak a megtámadott határozat (456) preambulumbekezdésében való kifogásolásával, hogy a Deltafina nem teljesítette az említett közlemény B. szakaszának e) pontjában meghatározott követelményt. Arra hivatkozik, hogy e követelmény nem alkalmazható a jelen ügyben, mivel a megtámadott határozatban a Bizottság e közlemény D. szakaszát alkalmazza, amely pontosan arra az esetre vonatkozik, „amikor a vállalkozás együttműködik anélkül, hogy a B. és C. szakaszban ismertetett feltételek teljesülnének". Hozzáteszi, hogy a Bizottság a kifogásközlésben nem rótt a terhére olyan magatartásokat, mint amilyenek az engedékenységi közlemény B. szakaszának e) pontjában szerepelnek, és a megtámadott határozatban sem bizonyította, hogy ilyen jellegű magatartásokat követett volna el.

380 A harmadik rész keretében a Deltafina úgy véli, hogy a megtámadott határozat „indokolása súlyos ellentmondást tartalmaz", amennyiben a Bizottság által részére nyújtott bírságcsökkentés százalékos mértéke alacsonyabb a Taesnek nyújtottnál. Ezen állítása alátámasztására a Deltafina előadja, hogy mivel a Bizottság megállapítja a megtámadott határozat (360) preambulumbekezdésében, hogy a Deltafina a Universal csoport – beleértve testvérvállalata, a Taes – Európában kifejtett kereskedelmi tevékenységeinek összeegyeztetésében és felügyeletében szerepet tölt be, „ésszerű, hogy ezen az alapon nem csak a felelősségben, hanem az előnyökben is részesüljön". Hozzáteszi, hogy a Taes különösen értékes „hozzájárulása" – többek között a feldolgozók kartelljében való részvételét illetően – csupán tőle származhatott. Hangsúlyozza azt a tényt, hogy a Bizottsággal attól az időponttól kezdve együttműködött, hogy a Taes

részt vett a jelen ügyben. A közigazgatási eljárás során a Taes által a Bizottságnak szolgáltatott információkat nemcsak ez utóbbi, hanem a Deltafina javára is figyelembe kell venni, azokat e két társaság képviselői és vezetői együttesen készítették elő a Universal felügyelete alatt, és jelentős részükben tőle származnak.

381 Végül a negyedik rész keretében a Deltafina előadja, hogy a Bizottság hátrányosan megkülönböztető módon alkalmazta az engedékenységi közleményt. E tekintetben először is azt kifogásolja, hogy a Cetarsa, a WWTE és az Agroexpansión az övénél nagyobb mértékű bírságcsökkentésben részesültek, jóllehet „még ha más módon is", de vitatták a tényeket. Ezenkívül megállapítja, hogy a WWTE és az Agroexpansión első ízben csupán a kifogásközlésre adott válaszukban jelentették ki, hogy a feldolgozók kartelljében irányítói szerepet töltött be. Úgy véli, hogy ennélfogva kétségbe vonható „az előző két évben tanúsított együttműködésük teljessége és tisztességessége". Végül azt rója fel a Bizottságnak, hogy kizárólag az ő esetében alkalmazta az engedékenységi közlemény B. szakaszának e) pontjában meghatározott követelményt.

382 A fenti megfontolások összességére tekintettel a Deltafina azt kéri, hogy a Törvényszék ugyanakkora százalékkal csökkentse bírságának összegét, mint a Taes bírságának összegét, vagyis 40%-kal.

383 A Bizottság álláspontja szerint e jogalap egyik része sem megalapozott.

384 Elsősorban arra emlékeztet, hogy a kifogásközlésre adott válaszában a Deltafina azt állította, hogy a neki felrótt magatartások valójában M. úrnak tudhatók be, aki kizárólag a saját nevében járt el. Márpedig ezen állítás „a tények elferdítésére irányuló nyilvánvaló kísérlet[nek]" minősül.

385 Másodsorban a Bizottság vitatja az engedékenységi közlemény B. szakasza e) pontjának téves alkalmazását. E tekintetben egyrészt arra hivatkozik, hogy az a tény, hogy e közlemény D. szakaszát alkalmazza, egyáltalán nem zárja ki azt, hogy az együttműködő vállalkozás bírsága csökkentésének mértéke meghatározása céljából figyelembe vegye azt, hogy e vállalkozás nem teljesít bizonyos feltételeket az említett közlemény B. és C. szakaszában szereplők közül. Másrészt megállapítja, hogy pontatlan azon állítás, amely szerint nem rótt a Deltafina terhére az engedékenységi közlemény B. szakaszának e) pontjában meghatározott típusú magatartásokat.

386 Harmadrészt a Bizottság úgy véli, hogy nem volt köteles a Deltafina bírságát ugyanakkora százalékkal csökkenteni, mint a Taesét.

387 E tekintetben egyrészt hangsúlyozza, hogy a Deltafinának az EK 81. cikk megsértéséért való felelősségét nem a Taes tevékenységeinek összeegyeztetésében és felügyeletében betöltött szerepére tekintettel állapították meg, hanem amiatt, hogy saját maga „több ízben jelentős, gyakran meghatározó magatartást tanúsított a [feldolgozók] kartelljének keretében". Másrészt azt állítja, hogy a Deltafina együttműködése a 2002. február 18-i beadvány Taesszel való együttes elkészítésére korlátozódott.

388 Negyedrészt a Bizottság úgy véli, hogy semmilyen tekintetben nem sértette meg az egyenlő bánásmód elvét azáltal, hogy a Deltafina bírságát kisebb mértékkel csökkentette, mint a megtámadott határozat címzettjeit képező többi vállalkozás bírságát.

A Törvényszék álláspontja

389 Emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkezik a bírság kiszámításának módszerét illetően, és e tekintetben lehetősége van számos elemet figyelembe venni, köztük az érintett vállalkozásoknak a Bizottság szolgálatai által folytatott eljárásban való együttműködését. E vonatkozásban a Bizottság széles mérlegelési mozgástérrel rendelkezik egy adott vállalkozás együttműködése minőségének és hasznosságának megítélése tekintetében, különösen a többi vállalkozás közreműködéséhez viszonyítva (a Bíróság C-328/05. P. sz., SGL Carbon kontra Bizottság ügyben 2007. május 10-én hozott ítéletének [EBHT 2007., I-3921. o.] 81. és 88. pontja).

390 Ahhoz, hogy igazolt legyen az együttműködés miatt alkalmazott bírságcsökkentés, a vállalkozásnak a magatartásával elő kell segítenie a Bizottság feladatát, amely a közösségi versenyszabályok megsértésének megállapításában és büntetésében áll (lásd a Törvényszék T-67/00., T-68/00., T-71/00. és T-78/00. sz., JFE Engineering Corp. és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2501. o.] 499. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot), és valódi együttműködési szándékról kell tanúbizonyságot tennie (a fenti 228. pontban hivatkozott Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 395. és 396. pontja).

391 Az engedékenységi közleményben a Bizottság meghatározza azon feltételeket, amelyek teljesülése esetén a Bizottsággal a vizsgálat során együttműködő vállalkozások mentesülhetnek az általuk egyébként megfizetendő bírság alól, illetve bírságcsökkentésben részesülhetnek (lásd az engedékenységi közlemény A. szakaszának (3) bekezdését).

392 Az engedékenységi közlemény B. szakasza alapján valamely vállalkozás csak akkor részesülhet a bírság különösen jelentős mértékű, azaz legalább 75%-os csökkentésében, vagy bírság alóli mentességben, ha az e szakasz a)–e) pontjában foglalt valamennyi

feltételnek együttesen megfelel. A B. szakasz e) pontja szerint nem részesülhet ilyen csökkentésben vagy bírság alóli mentességben azon vállalkozás, amely „kezdeményező vagy meghatározó szerepe[t] [töltött be] a jogellenes tevékenységben".

393 Ugyanezen közlemény C. szakasza szerint „[a]zon – a B. szakasz b)–e) pontjában felsorolt feltételeknek megfelelő – vállalkozással szemben, amely felfedi a titkos kartellt, miután a Bizottság határozatban elrendelt vizsgálatot kezdett a kartellben részt vevő vállalkozásokkal szemben anélkül, hogy e vizsgálat kellő bizonyítékot nyújtott volna a határozat elfogadása céljából indított [közigazgatási] eljárás megindításához, a bírság 50–75%-kal csökkenthető."

394 Az engedékenységi közlemény „Jelentős mértékű csökkentés" című D. szakasza előírja:

„(1) Amikor a vállalkozás együttműködik anélkül, hogy a B. és C. [szakaszban] ismertetett feltételeket teljesítené, azon bírság 10–50% közötti csökkentésének kedvezményében részesül, amelyet az együttműködés hiánya miatt szabtak volna ki rá.

(2) Ilyen lehet többek között az az eset, amikor:

– a kifogásközlés elküldése előtt a vállalkozás olyan információkat, okiratokat vagy egyéb bizonyítékokat szolgáltat, amelyek hozzájárulnak az elkövetett jogsértés fennállásának megerősítéséhez,

– kifogásközlés kézhezvételét követően a vállalkozás tájékoztatja a Bizottságot arról, hogy érdemben nem vitatja azokat a tényeket, amelyekre a Bizottság vádjait alapíthatja.”

395 A jelen jogalap megalapozottságát e megfontolásokra tekintettel kell értékelni. Annak második része utolsóként vizsgálandó.

396 Az első részt illetően meg kell állapítani, hogy a Bizottság helyesen állította a megtámadott határozat (456) preambulumbekezdésében, hogy a kifogásközlésre adott válaszában a Deltafina vitatta a „felelősségére vonatkozó vádak […] ténybeli alapját”. Ugyanis e válaszban a Deltafina határozottan cáfolta a jogsértésben való felelősségét, többször is hangsúlyozva, hogy e felelősséget M. úrnak kell tulajdonítani, aki a feldolgozók kartelljének keretében kizárólag saját nevében, és nem a társaság képviselőjeként járt el. Ily módon a Deltafina vitatta a kifogásközlésben megállapított tények valósságát, és nem csupán a Bizottság által végzettől eltérő értelmezésükre és a Bizottság általi jogi értékelésük vitatására szorítkozott.

397 A Deltafina azon tényre alapított érvét illetően, hogy a Taesnek nem rótták fel a tények vitatását, jóllehet ő is megerősítette a közigazgatási eljárás során, hogy M. úr kizárólag saját nevében járt el, meg kell állapítani, hogy ezen állítása – a Deltafinától eltérően – nem valamely, őt közvetlenül érintő és a jogsértésben való saját felelősségét megállapító tény megcáfolására irányult.

398 A harmadik részt illetően először is meg kell állapítani, hogy téves előfeltevésen alapul. Ugyanis ahogy egyértelműen kitűnik a megtámadott határozat

(359)–(366) preambulumbekezdéséből és a fenti 107–112. pontból, a Deltafinát nem a Taes tevékenységeinek felügyeletében és irányításában betöltött szerepe, hanem a feldolgozók kartelljének tevékenységeiben való közvetlen és aktív részvétele miatt nyilvánították felelősnek a jogsértésért.

399 Továbbá emlékeztetni kell arra, hogy az érintett vállalkozások által tanúsított együttműködés értékelésének keretében a Bizottság nem hagyhatja figyelmen kívül az egyenlő bánásmód elvét, amely akkor sérül, ha hasonló helyzeteket eltérően, vagy eltérő helyzeteket azonos módon kezelnek, kivéve ha e bánásmód objektíve igazolt (lásd a fenti 364. pontban hivatkozott Tokai Carbon és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 394. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

400 Márpedig a Bizottság nem lépte túl nyilvánvalóan a mérlegelési mozgásterét azáltal, hogy a Taes által tanúsított együttműködést a Deltafináénál hasznosabbnak ítélte.

401 Így – amint az a fenti 396. és 397. pontban már szerepel – a Deltafina a Taestől eltérően az engedékenységi közlemény D. szakasza (2) bekezdésének második francia bekezdése értelmében vitatta bizonyos tények valósságát.

402 Ezenkívül a Deltafina – a Taesszel ellentétben – soha nem működött közvetlenül együtt a Bizottsággal. Pontosabban a Bizottság helyesen vélte úgy, hogy a Deltafina együttműködése a Taes 2002. február 18-i beadványa elkészítésében való részvételre korlátozódott (lásd a fenti 8. és 9. pontot). Ugyanis a Universal Leaf csupán e beadvány elkészítésével kapcsolatban ismertette a Bizottságnak címzett 2002. február 15-i levelében a Deltafina együttműködését. Később sem a Universal Leaf, sem a Taes, sem pedig a Deltafina nem közölte a Bizottsággal azt, hogy a Deltafina folytatja a vizsgálat keretében való együttműködését a Taes közvetítésével, sem pedig azt, hogy a Taes

által a Bizottság részére közölt információkat a Deltafinával együttműködésben készítették volna elő.

403 Következésképpen a Bizottság megalapozottan alkalmazott a Deltafina esetében a Taesnek nyújtottnál alacsonyabb mértékű bírságcsökkentést.

404 A negyedik részt illetően úgy kell tekinteni, hogy a Deltafina nem hivatkozhat a vele szemben alkalmazott, a Cetarsához, a WWTE-hez és az Agroexpansiónhoz képest hátrányos megkülönböztetésre, mivel az általa tanúsított együttműködés jóval szűkebb körű volt az utóbbiak által tanúsítottnál.

405 E tekintetben egyrészt – amint azt a Deltafina maga is elismeri keresetlevelében – noha a Cetarsa, a WWTE és az Agroexpansión szintén vitatta bizonyos tények valósságát, azt „más módon" tette, mint a Deltafina. Ekképpen kizárólag a Deltafina volt az, amely az egész közigazgatási eljárás során vitatta a feldolgozók kartellje tevékenységeiben való bárminemű részvételét annak a kifogásközlésre adott válaszában való többszöri hangsúlyozásával, hogy elnöke kizárólag saját nevében járt el.

406 Másrészt míg a Cetarsa, a WWTE és az Agroexpansión különösen hasznos információkat közöltek a Bizottsággal a közigazgatási eljárás során (lásd a megtámadott határozat (453) és (454) preambulumbekezdését), a Deltafina együttműködése – amint a fenti 402. pontban már megállapítást nyert – a Taes 2002. február 18-i beadványa elkészítésében való részvételre korlátozódott.

407 Ennélfogva a negyedik részt mint megalapozatlant el kell utasítani.

408 Végül ami a második részt illeti, először is meg kell állapítani, hogy semmi sem tiltja azt, hogy a Bizottság az erre vonatkozó széles mérlegelési jogkörében eljárva figyelembe vegye azt a tényt, hogy az érintett vállalkozás nem teljesíti az engedékenységi közlemény B. szakaszának a)–e) pontjában felsorolt feltételek valamelyikét, amikor az e közlemény D. szakaszát alkalmazva meg kell határoznia az ugyanezen szakasz (1) bekezdésében említett 10–50% közötti sávon belül az e vállalkozásnak nyújtandó bírságcsökkentés százalékos mértékét.

409 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy a Bizottság beadványaiból és a tárgyalás során adott magyarázatából kitűnik, hogy a megtámadott határozat (456) preambulumbekezdésében tett azon megállapításával, hogy a Deltafina nem teljesíti az engedékenységi közlemény B. szakaszának e) pontjában említett feltételt, a Deltafinának a feldolgozók kartelljében betöltött irányítói szerepére utalt. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az engedékenységi közlemény B. szakaszának e) pontjából az következik, hogy a Bizottságnak nem áll szándékában a bírság különösen jelentős mértékű csökkentését vagy a bírság alóli teljes mentességet biztosítani, amennyiben az érintett fél különösen meghatározó, úgymint irányító, felbujtó vagy kezdeményező szerepet töltött be a kartellben.

410 Márpedig – amint a fenti 331–335. pont kimondja – a Bizottság ügyiratai nem bizonyítják a kellő mértékben azt, hogy a Deltafina irányítói szerepet töltött be. Ennélfogva a Bizottság hibát vétett, amikor – egyéb megfontolások mellett – e szerepet vette figyelembe a Deltafina részére együttműködésére tekintettel biztosított bírságcsökkentés csupán 10%-os mértékének meghatározása céljából.

411 Az előzőek összességére tekintettel a kilencedik jogalapot részben el kell fogadni, és következésképpen a megtámadott határozatot meg kell változtatni a Deltafina esetében megfelelő csökkentési mérték meghatározásával. A Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörében eljárva a Deltafinával szemben kiszabott bírság összegének 15%-os csökkentését tartja célszerűnek együttműködésének figyelembevétele céljából. E megváltoztatás konkrét következményeit a lenti 437–439. pont ismerteti.

Az 1/2003 rendelet 23. cikke (3) bekezdésének, az iránymutatás 5. pontja b) alpontjának és az arányosság elvének a megsértésére alapított, tizedik jogalapról

A felek érvei

412 Másodlagosan előterjesztett tizedik jogalapja keretében a Deltafina azt rója fel a Bizottságnak, hogy nem vette figyelembe az iránymutatás 5. pontjának b) alpontja alapján „a spanyolországi nyersdohány gazdasági és társadalmi összefüggéseit" a bírsága végső összegének csökkentése céljából.

413 E jogalap alátámasztására a Deltafina kifejti, hogy az Európai Unió dohánytermesztésében strukturális visszaesés lesz tapasztalható a nyersdohány piacának közös szervezése által előírt jövedelemtámogatási rendszer megszüntetését követően. Közli, hogy 2010-ben – az átmeneti négyéves időszak után – új rendszert vezetnek be, amelyben a jövedelemtámogatások nem a dohánymennyiségtől fognak függni, hanem a különböző termesztési módokra való áttérésre és azok támogatására irányuló célkitűzésekhez igazodnak majd. Ezenkívül kijelenti, hogy a Bizottság előrejelzése szerint „az új modell tényleges hatása a közösségi dohánytermesztés fokozottan érzékelhető visszaesése lesz, amely az ezen ágazatban és az elsődleges feldolgozás ágazatában alkalmazott családon kívüli mezőgazdasági munkaerő nagy részének megtartását ellehetetleníti". Hozzáteszi, hogy az Unióban termesztett dohányfajtákat a feldolgozóipar ágazatai nem tartják stratégiai fontosságúnak, és azok könnyen helyettesíthetők a harmadik országokban termesztett dohánnyal alacsonyabb áron. Végül előadja, hogy a jövedelemtámogatások jelenleg a termelők jövedelmének több mint 80%-át teszik ki.

414 A Deltafina hozzáteszi, hogy az [EK] 81. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/C.38.279/F3 – „francia marhahús"-ügy) 2003. április 2-án hozott 2003/600/

EK határozatában (HL L 209., 12. o.) a Bizottság kifejezetten figyelembe vette – enyhítő körülményként – az iránymutatás 5. pontjának b) pontjában említett „sajátos gazdasági összefüggéseket". Ennek megfelelően a Bizottság ebben az ügyben 60%-kal csökkentette a felekkel szemben kiszabott bírságot.

415 A Bizottság úgy véli, hogy nem volt köteles figyelembe venni a bírság összegének meghatározásakor a Deltafina által hivatkozott visszaesést, és hogy ennélfogva a tizedik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

A Törvényszék álláspontja

416 Az iránymutatás 5. pontjának b) alpontja a következőképpen rendelkezik:

„A fenti számítások elvégzését követően a körülmények függvényében bizonyos olyan tényezőkre is figyelemmel kell lenni, mint például a sajátos gazdasági összefüggések, a jogsértők által elért gazdasági vagy pénzügyi előnyök […], a kérdéses vállalkozások különös jellemzői és valós fizetőképessége a sajátos társadalmi környezetben, és a bírságot ennek megfelelően kell kiigazítani."

417 Úgy kell tekinteni, hogy a Bizottság – a Deltafina állításával ellentétben – semmilyen szempontból nem volt köteles figyelembe venni az Európai Unió dohánytermesztésének állítólagos strukturális visszaesését a bírsága végső összegének az iránymutatás 5. pontjának b) alpontja alapján való csökkentése céljából, mivel az említett visszaesés a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában jövőbeni és bizonytalan eseménynek minősült.

418 Ezenkívül a Deltafina nem hivatkozhat a 2003/600 határozatra, mivel az utóbbi ügy körülményei nem hasonlíthatók a jelen ügy körülményeihez. Pontosabban egyetlen olyan kivételes körülmény sem állt fenn a jelen ügyben, amelyet a Bizottság az említett határozatban az iránymutatás 5. pontjának b) alpontja alapján figyelembe vett. Ezenfelül mindenesetre az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a bírságok összegének meghatározása terén a Bizottság széles mérlegelési jogkörrel bír, amelyet nem kötnek a Bizottság korábbi értékelései (a Bíróság C-510/06. P. sz., Archer Daniels Midland kontra Bizottság ügyben 2009. március 19-én hozott ítéletének [EBHT 2009., I-1843. o.] 82. pontja).

419 A fentiekre tekintettel a tizedik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

Az egyenlő bánásmód elvének, a büntetések visszaható hatálya tilalmának és a bizalomvédelem elvének megsértésére alapított, tizenegyedik jogalapról

A felek érvei

420 Harmadlagosan előterjesztett tizenegyedik jogalapja keretében a Deltafina először is arra hivatkozik, hogy a Bizottság – mivel nem szorítkozott a Deltafinával szemben jelképes bírság kiszabására a korábbi döntéshozatali gyakorlatának megfelelően – megsértette a bizalomvédelem elvét. Ezen állítása alátámasztására előadja, hogy a Bizottság a „szerves peroxidok”-határozatban az AC-Treuhand társasággal szemben csupán 1000 eurós bírságot szabott ki a tárgyra vonatkozó álláspontjának a tekintetben való megreformálása miatt, hogy nem csupán a kartellben részt vevő vállalkozásokat,

hanem azon vállalkozásokat is szankcionálják, amelyek – anélkül, hogy jelen lennének az érintett piacon – megszervezik vagy elősegítik az említett kartellt. A Deltafina arra hivatkozik, hogy e határozatból, az arra vonatkozó sajtóközleményből, valamint a versenypolitikáról szóló 2003. évi jelentés (XXXIII. jelentés a versenypolitikáról – 2003) 33. pontjából következik, hogy a Bizottság csupán a jövőre nézve szándékozott eltérni az ilyen esetben jelképes bírság kiszabására szorítkozó gyakorlatától. Márpedig a Deltafina terhére rótt valamennyi magatartásra 2001. augusztus 1-je előtt, vagyis két évvel és négy hónappal a „szerves peroxidok"-határozat elfogadását megelőzően került sor.

421 A Deltafina továbbá az egyenlő bánásmód elvének megsértésére hivatkozik annak megjegyzésével, hogy a Törvényszék kimondta, hogy „[a] versenyszabályok megsértésének szankcionálása terén ennek az elvnek a betartása kétségkívül megköveteli, hogy az ugyanabban az időszakban hasonló jellegű jogsértéseket elkövető vállalkozások ugyanolyan jogi szankciókkal nézzenek szembe, függetlenül attól a szükségszerűen eltérő időponttól, amikor a határozatot meghozzák velük szemben", és hogy „[e] tekintetben ez az elv szorosan összekapcsolódik a büntetések visszaható hatályának tilalmára vonatkozó elvvel, amelynek értelmében a versenyszabályok megsértése miatt valamely vállalkozásra kiszabott bírságnak meg kell felelnie a jogsértés elkövetése idején hatályban lévő szankcióknak" (a Törvényszék T-224/00. sz., Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients kontra Bizottság ügyben 2003. július 9-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-2597. o.] 70. pontja).

422 Az előző megfontolásokra tekintettel a Deltafina azt kéri, hogy a Törvényszék a bírságot 1000 eurós jelképes összegre csökkentse.

423 A Bizottság úgy véli, hogy a tizenegyedik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

424 E tekintetben a Bizottság hangsúlyozza, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint korábbi határozathozatali gyakorlata önmagában nem szolgál jogi keretként a versenyjogi bírságok kiszabásához. Ezenkívül megismétli, hogy a „szerves peroxidok"-határozat alapjául szolgáló ügy nem hasonlítható a jelen ügyhöz. Továbbá megjegyzi, hogy sem e határozat, sem az említett határozatra vonatkozó sajtóközlemény, sem pedig a versenypolitikáról szóló 2003. évi jelentés (XXXIII. jelentés a versenypolitikáról – 2003) nem tartalmaz pontos, feltételhez nem kötött és egybehangzó ígéretet arra nézve, hogy „különösen csekély" összegű bírságot kell kiszabni az olyan magatartások tekintetében, mint amilyeneket a Deltafina terhére róttak.

A Törvényszék álláspontja

425 Mindenekelőtt a bizalomvédelem elvének állítólagos megsértésére vonatkozóan úgy kell tekinteni, hogy a Deltafina által hivatkozott körülmények egyike sem kelthetett jogos bizalmat benne arra vonatkozóan, hogy pusztán jelképes bírsággal szankcionálják majd.

426 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság korábbi határozathozatali gyakorlata önmagában nem szolgál jogi háttérként a versenyjogi bírságok tekintetében (lásd a fenti 292. pontot). Az, hogy a Bizottság a múltban esetleg bizonyos fajta jogsértésekre bizonyos mértékű bírságokat szabott ki, nem fosztja meg attól a lehetőségtől, hogy ezt a mértéket az 1/2003 rendeletben rögzített korlátok között felemelje, ha ez a közösségi versenypolitika végrehajtásának biztosítása érdekében szükséges (lásd analógia útján a fenti 120. pontban hivatkozott Musique diffusion française és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 109. pontját). Ezenfelül a gazdasági szereplők nem bízhatnak az olyan helyzet fennmaradásában, amelyet a Bizottság mérlegelési jogköre keretében módosíthat (lásd a Bíróság C-350/88. sz., Delacre és társai kontra Bizottság ügyben 1990. február 14-én hozott ítéletének [EBHT 1990., I-395. o.] 33. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Következésképpen

az esetlegesen bírság kiszabásához vezető közigazgatási eljárásban érintett vállalkozások nem alapíthatnak jogos bizalmat arra, hogy a Bizottság nem lépi túl a korábban alkalmazott bírságok mértékét (a Törvényszék T-202/98., T-204/98. és T-207/98. sz., Tate & Lyle és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2001. július 12-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-2035. o.] 146. pontja, és a fenti 101. pontban hivatkozott LR AF 1998 kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 243. pontja).

427 Továbbá emlékeztetni kell arra, hogy a bizalomvédelemre való hivatkozás joga minden jogalanyt megillet, akiben a közösségi adminisztráció megalapozott elvárásokat keltett (a Bíróság 265/85. sz., Van den Bergh en Jurgens et Van Dijk Food Products kontra Bizottság ügyben 1987. március 11-én hozott ítéletének [EBHT 1987., 1155. o.] 44. pontja), megjegyezve, hogy senki nem hivatkozhat ezen elv megsértésére a hatáskörrel rendelkező és megbízható forrásból származó pontos, feltételhez nem kötött és egybehangzó – részére a közigazgatás által adott – ígéret hiányában (a fenti 364. pontban hivatkozott Tokai Carbon és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 152. pontja, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

428 A jelen esetben az a tény, hogy a „szerves peroxidok"-határozatot megelőző több határozatban a Bizottság nem tudta be az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértését a kartell végrehajtásához hozzájáruló olyan vállalkozásoknak, amelyek nem tevékenykedtek a jogsértéssel érintett piacon, nem kelthetett megalapozott elvárást a Deltafinában arra nézve, hogy a jövőben tartózkodni fog az ilyen vállalkozások elleni eljárás megindításától és azok szankcionálásától. Ugyanis – amint arról a Törvényszék már határozott a fenti 48. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 163–165. pontjában – a Bizottság határozathozatali gyakorlatának a „szerves peroxidok"-határozatban meghatározott új iránya az EK 81. cikk (1) bekezdésében előírt tilalom hatályának helyes értelmezésén alapul.

429 A Bizottság határozathozatali gyakorlatának ezen új irányultsága még inkább előrelátható volt a felperes számára egy precedens fennállása, vagyis az „olaszországi öntött üveg"-ügyben 1980-ban hozott határozat miatt. Továbbá a Bizottság 1980 utáni határozathozatali gyakorlatát ésszerűen nem lehetett úgy tekinteni, mint az

„olaszországi öntött üveg”-ügyben hozott határozatban követett eredeti megközelítéssel való végleges felhagyást. E határozathozatali gyakorlat csupán a közreműködő tanácsadó vállalkozások elítélésétől és szankcionálásától tartózkodik az „olaszországi öntött üveg”-ügyben hozott határozatban eredetileg követett jogi felfogás elutasítása nélkül (a fenti 48. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 164. pontja).

430 A Deltafina azon állítását illetően, amely szerint a „szerves peroxidok”-határozatból, az arra vonatkozó sajtóközleményből, valamint a versenypolitikáról szóló 2003. évi jelentés (XXXIII. jelentés a versenypolitikáról – 2003) 33. pontjából következik, hogy a Bizottság csupán a jövőre nézve jelentette ki, hogy nem fog pusztán jelképes bírság kiszabására szorítkozni, elegendő azt megállapítani – anélkül, hogy szükséges lenne meghatározni, hogy e szövegek tartalmaznak-e ebben az értelemben pontos, feltételhez nem kötött és egybehangzó ígéretet –, hogy e szövegeket több mint hat évvel a Deltafina terhére rótt magatartások megkezdését és két évvel befejezésüket követően tették közzé. A Deltafina tehát egyáltalán nem bízhatott az érintett jogsértés elkövetésének időpontjában abban, hogy a Bizottság csupán jelképes bírságot fog vele szemben kiszabni.

431 Végül – amint a fenti 51. pontban már megállapítást nyert – a Deltafina helyzetét nem lehet a „szerves peroxidok”-határozat alapjául szolgáló ügyben szereplő AC-Treuhand helyzetéhez hasonlítani. Ugyanis míg az AC-Treuhand tanácsadó vállalkozás volt, és semmilyen tevékenységet nem fejtett ki versenytársként ezen ügyben érintett termékpiac akár keresleti, akár a kínálati oldalán, Deltafina a spanyol feldolgozók elsődleges vevőjeként azon piac alatt közvetlenül elhelyezkedő piacon tevékenykedett, amelyen a vitatott versenyellenes magatartást tanúsították. Ezenfelül a Deltafina az elsődleges feldolgozás olaszországi piacán is jelen volt, és igen szoros kereskedelmi kapcsolatot tartott fenn bizonyos spanyol feldolgozókkal.

432 Másodsorban a Deltafina egyenlő bánásmód megsértésére való hivatkozásával kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság korábbi határozathozatali gyakorlata önmagában nem szolgál jogi háttérként a versenyjogi bírságok tekintetében (lásd a fenti 292. pontot).

433 Mindamellett emlékeztetni kell arra is, hogy a Bizottság ilyen bírságok kiszabásakor minden esetben köteles tiszteletben tartani a jog általános alapelveit, köztük az egyenlő bánásmód elvét.

434 Ennélfogva a Deltafina által a Bizottság más, bírságkiszabással kapcsolatos határozataival végzett összehasonlításokból kitűnik, hogy e határozatok csak akkor relevánsak az egyenlő bánásmód elve tiszteletben tartása követelményének szempontjából, ha bizonyított, hogy az ezen más határozatok alapjául szolgáló tényállás az olyan körülmények tekintetében, mint a piacok, a termékek, az országok, a vállalkozások és az érintett időszakok, összehasonlítható a jelen ügy tényállásával (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-67/01. sz., JCB Service kontra Bizottság ügyben 2004. január 13-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-49. o.] 187. pontja). Márpedig – amint a fenti 51. és 431. pontban már megállapítást nyert – a Deltafina jelen ügybeni helyzete nem hasonlítható a „szerves peroxidok"-határozat alapjául szolgáló ügyben szereplő AC-Treuhand helyzetéhez.

435 Harmadrészt a büntetések visszaható hatálya tilalmának állítólagos megsértését illetően meg kell állapítani, hogy – amint a fenti 48. pontban hivatkozott AC-Treuhand kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 137–150. pontjából következik – valamely kartell végrehajtásában közreműködő valamennyi vállalkozás, beleértve a versenykorlátozással érintett piacon tevékenységet ki nem fejtő vállalkozást is, ésszerűen előre láthatta, hogy az EK 81. cikk (1) bekezdésében megállapított tilalom főszabály szerint alkalmazandó rá. Ezenkívül a fenti 426. pontban kifejtett megfontolásokra tekintettel az olyan közigazgatási eljárásban érintett vállalkozásoknak, amelyben bírság kiszabására is sor kerülhet, tekintetbe kell venniük azon lehetőséget, hogy a Bizottság bármikor úgy dönthet, hogy a múltban alkalmazott mértékhez képest megemeli a bírságok összegét. Következésképpen azáltal, hogy nem szorítkozott a Deltafina esetében

pusztán jelképes bírság kiszabására, a Bizottság nem sértette meg a büntetések visszaható hatályának tilalmát.

436 Az előző megfontolások összességére tekintettel a tizenegyedik jogalapot mint megalapozatlant el kell utasítani.

A Deltafinával szemben kiszabott bírság végső összegének meghatározásáról

437 A fenti 331–336. pontból, valamint a 410. és 411. pontból következően meg kell változtatni a megtámadott határozatot, mivel a Bizottság abban nem a kellő mértékben bizonyította, hogy a Deltafina irányítói szerepet tölt be a feldolgozók kartelljének keretében. Ebből kifolyólag a Bizottság nem megalapozottan növelte a Deltafina bírságának alapösszegét a súlyosító körülmények címén 50%-kal, és nem megalapozottan vette figyelembe ezen állítólagos szerepet a bírság összegének az együttműködésre tekintettel mindössze 10%-kal való csökkentésénél.

438 Egyebekben a Bizottságnak a megtámadott határozatban kifejtett megfontolásai, valamint a bírságok kiszámításának a jelen ügyben alkalmazott módja változatlan marad.

439 A bírság végső összegét tehát a következőképpen kell kiszámítani. A Deltafinára kiszabott bírság alapösszegét (12 000 000 euró) 40%-kal kell csökkenteni enyhítő körülmények címén, ami 7 200 000 eurós összeget eredményez az engedékenységi közlemény alkalmazását megelőzően. Ez utóbbi összeget 15%-kal csökkenteni kell e közlemény alapján. Következésképpen a Deltafinával szemben kiszabandó bírság végső összege 6 120 000 eurót tesz ki.

A költségekről

440 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján a Törvényszék a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Ugyanezen rendelkezés 3. §-ának első bekezdése alkalmazásával, részleges pernyertesség esetén a Törvényszék elrendelheti a költségeknek a felek közötti megosztását.

441 Mivel a jelen ügyben a kereset részleges pernyertességet eredményezett, annak meghatározása, hogy a Deltafina viselje a saját költségeinek háromnegyedét, illetve a Bizottság költségeinek háromnegyedét, valamint hogy a Bizottság viselje a saját költségeinek egynegyedét és a Deltafina költségeinek egynegyedét, az adott ügy körülményeinek helyes mérlegelését eredményezi.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (negyedik tanács)

a következőképpen határozott:

1) A Törvényszék az [EK] 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/C.38.238/B.2 – „nyersdohány”-ügy – Spanyolország) 2004. október 20-án hozott C(2004) 4030 végleges bizottsági határozat 3. cikkében a Deltafina SpA-ra kiszabott bírság összegét 6 120 000 euróban állapítja meg.

2) A Törvényszék a keresetet ezt meghaladó részében elutasítja.

3) A Deltafina viseli saját költségeinek háromnegyedét és az Európai Bizottság részéről felmerült költségek háromnegyedét, ez utóbbi viseli saját költségeinek egynegyedét és a Deltafina részéről felmerült költségek egynegyedét.

Czúcz Labucka O'Higgins

Kihirdetve Luxembourgban, a 2010. szeptember 8-i nyilvános ülésen.

Aláírások

Tartalomjegyzék

A jogvita előzményei ..... II - 4089

Az eljárás és a felek kérelmei ..... II - 4095

A jogkérdésről ..... II - 4097

1. A hatáskörrel való visszaélésre alapított kifogásokról ..... II - 4099

2. A megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelmekről ..... II - 4100

Az EK 81. cikk (1) bekezdésének, az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdése a) pontjának, a jogszerűség és a személyes felelősség elvének és az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított, első jogalapról ..... II - 4100

Az arra alapított első részről, hogy a Bizottság valamely olyan piacon elkövetett jogsértésért tartja felelősnek a Deltafinát, amelyen nincs jelen, és az arra alapított második részről, hogy a Deltafinának betudott magatartások nem tartoznak az EK 81. cikk (1) bekezdésének és az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdése a) pontjának hatálya alá ..... II - 4101

– A felek érvei ..... II - 4101

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 4103

Az arra alapított harmadik részről, hogy a Bizottság tévesen minősítette a Deltafinát a feldolgozók kartellje irányítójának ..... II - 4109

– A felek érvei ..... II - 4109

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 4111

Az arra alapított negyedik részről, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem határozta meg az érintett piacot ..... II - 4113

– A felek érvei ..... II - 4113

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 4115

Az 1/2003 rendelet 27. cikke (1) és (2) bekezdésének, a védelemhez és a tisztességes eljáráshoz való jognak, lényeges eljárási szabályoknak, a jogszerűség, a jogbiztonság és az arányosság elvének, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított, második jogalapról. ..... II - 4117

Az arra alapított első részről, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban a kifogásközlésben sérelmezettől eltérő szerepet tulajdonított a Deltafinának ... II - 4118

– A felek érvei ..... II - 4118

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 4121

Az arra alapított második részről, hogy a Deltafina terhére rótt magatartásokat valójában az elnökének kell felróni ..... II - 4133

– A felek érvei ..... II - 4133

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 4134

Az arra alapított harmadik részről, hogy a Bizottság megtagadta a hozzáférést a Deltafinától meghatározott terhelő dokumentumokhoz ..... II - 4135

– A felek érvei ..... II - 4135

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 4136

Az arra alapított negyedik részről, hogy a Bizottság a kifogásközlésben nem határozta meg kellőképpen egyértelműen az érintett termék- és földrajzi piacot . II - 4137

– A felek érvei ..... II - 4137

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 4137

Az EK 81. cikk (1) bekezdésének, az 1/2003 rendelet 2. cikkének és [az EK 81.] és [EK 82. cikkben] szereplő, a kereskedelemre gyakorolt hatás fogalmáról szóló iránymutatás 43. pontjának, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított, harmadik jogalapról ..... II - 4139

A felek érvei ..... II - 4139

A Törvényszék álláspontja ..... II - 4142

3. A bírság összegének csökkentésére irányuló kérelmekről ..... II - 4146

Az 1/2003 rendelet 2. cikkének és a 23. cikke (2) bekezdésének, az iránymutatás 1.A. pontjának és 5. pontja d) alpontjának, az arányosság és az „egyenlő bánásmód és az azonos magatartásért azonos büntetés" elvének, valamint az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított, negyedik jogalapról ..... II - 4146

A megtámadott határozat összefoglalása ..... II - 4146

A felek érvei ..... II - 4152

A Törvényszék álláspontja ..... II - 4158

– Általános megfontolások ..... II - 4159

– A termékpiac viszonylag korlátozott méretének figyelmen kívül hagyására alapított első részről ..... II - 4161

– A jogsértés piacra gyakorolt tényleges hatásának értékelésére vonatkozó második részről ..... II - 4164

– A megtámadott határozat (413) preambulumbekezdése és a többi preambulumbekezdése között fennálló ellentmondásra alapított harmadik részről ..... II - 4168

– Az arra alapított negyedik részről, hogy a Deltafinát tévesen minősítették a spanyolországi feldolgozott dohány fő felvásárlójának ..... II - 4170

– A spanyol jogszabályi keret és a spanyol hatóságok magatartása által előidézett bizonytalanságból eredő és a bírságok összegének kiszabása szempontjából releváns következmények indokolásának hiányosságaira alapított ötödik részről ..... II - 4172

– Az azon tény figyelmen kívül hagyására alapított hatodik részről, hogy a Deltafina nem vett részt a spanyol feldolgozók és a termelők képviselői között folytatott megbeszéléseken és tárgyalásokon..... II - 4177

– Az arra alapított hetedik részről, hogy a Bizottság a korábbi határozathozatali gyakorlatától való eltéréssel megsértette az egyenlő bánásmód elvét ..... II - 4177

– A negyedik jogalapra vonatkozó végkövetkeztetés ..... II - 4178

Az 1/2003 rendelet 23. cikke (3) bekezdésének, az iránymutatás 1.B. pontjának és az egyenlő bánásmód elvének megsértésére alapított, ötödik jogalapról ..... II - 4178

A megtámadott határozat összefoglalása..... II - 4178

A felek érvei ..... II - 4179

A Törvényszék álláspontja ..... II - 4180

Az 1/2003 rendelet 23. cikke (3) bekezdésének, az iránymutatás 2. pontjának és az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított, hatodik jogalapról..... II - 4181

A megtámadott határozat összefoglalása..... II - 4181

A felek érvei ..... II - 4182

A Törvényszék álláspontja ..... II - 4184

Az 1/2003 rendelet 23. cikkének (3) bekezdésének és az iránymutatás 3. pontjának a megsértésére alapított hetedik jogalapról ..... II - 4190

A felek érvei ..... II - 4190

A Törvényszék álláspontja ..... II - 4192

Az 1/2003 rendelet 23. cikke (2) bekezdésének és az iránymutatás 5. pontja a) alpontjának megsértésére alapított nyolcadik jogalapról ..... II - 4196

A felek érvei ..... II - 4196

A Törvényszék álláspontja ..... II - 4197

Az 1/2003 rendelet 23. cikke (3) bekezdésének, az iránymutatás preambulumának és 4. pontjának, az engedékenységi közlemény B. szakasza e) pontjának és D. szakaszának, az egyenlő bánásmód elvének és az indokolási kötelezettségnek a megsértésére alapított, kilencedik jogalapról ..... II - 4198

A megtámadott határozat összefoglalása..... II - 4198

A felek érvei ..... II - 4200

A Törvényszék álláspontja ..... II - 4204

Az 1/2003 rendelet 23. cikke (3) bekezdésének, az iránymutatás 5. pontja b) alpontjának és az arányosság elvének a megsértésére alapított, tizedik jogalapról..... II - 4210

A felek érvei ..... II - 4210

A Törvényszék álláspontja ..... II - 4211

Az egyenlő bánásmód elvének, a büntetések visszaható hatálya tilalmának és a bizalomvédelem elvének megsértésére alapított, tizenegyedik jogalapról..... II - 4212

A felek érvei ..... II - 4212

A Törvényszék álláspontja ..... II - 4214

A Deltafinával szemben kiszabott bírság végső összegének meghatározásáról ..... II - 4218

A költségekről ..... II - 4219